

Procesbevillingsnævnet

Årsberetning 2016

Procesbevillingsnævnet

Årsberetning 2016

Udgivet af:

Procesbevillingsnævnet

St. Kongensgade 1-3, 2. sal

1264 København K

Telefon 33 12 13 20

Hjemmeside: www.procesbevillingsnaevnet.dk

Fotograf:

Kristian Brasen

Procesbevillingsnævnets årsberetninger fra årene 1996 til 2002 er kun i fysisk format.

Årsberetningerne for årene 2003 til 2016 kan tillige findes på nævnets hjemmeside

<http://www.procesbevillingsnaevnet.dk>

Indholdsfortegnelse

Forord.....	7
1 Procesbevillingsnævnets virksomhed og opgaver	11
1.1 Nævnets opgaver og lovgivning om nævnets virksomhed	12
1.2 Nævnets afdeling for appeltilladelser	15
1.3 Nævnets afdeling for fri proces.....	17
1.4 Nævnets sekretariat	17
2 Sagsbehandling	20
2.1 Forberedelse af nævnsbehandlingen.....	21
2.2 Nævnsbehandling.....	22
2.3 Underretning og aktindsigt	23
2.4 Produktivitet.....	25
2.4.1 Ansøgninger om appeltilladelse og klager over afslag på fri proces	25
2.4.2 Produktivitet pr. medarbejder	26
2.5 Status på nye regler fra 2014 om appelbegrænsning i civile sager.....	27
2.5.1 Ændringer i appelbegrænsningsreglerne pr. 1. februar og 1. juli 2014.....	27
2.5.2 Afgjorte sager om appeltilladelse i 2015 og 2016 efter de nye regler i civile sager	28
2.6 Modetendenser i appelansøgninger	34
2.7 Sagsbehandler i Procesbevillingsnævnet – jobbet med de mange muligheder	37
2.8 Der var engang	39
3 Nævnets virksomhed i 2016 i afdelingen for appeltilladelser.....	41
3.1 Generelt.....	42
3.1.1 Nævnsbehandlede sager i 2016.....	43
3.1.2 Sagsbehandlingstiden	49
3.1.3 Anmodning om genoptagelse.....	50
3.1.4 Anmodning om aktindsigt.....	51
3.2 Civile sager.....	52
3.2.1 2. instansbevillinger i civile sager.....	52
3.2.1.1 Ankesager	52
3.2.1.2 Kæresager	53
3.2.2 3. instansbevillinger i civile sager.....	55

3.2.2.1	Ankesager	55
3.2.2.2	Kæresager	57
3.3	Straffesager	58
3.3.1	2. instansbevillinger i straffesager	58
3.3.2	3. instansbevillinger i straffesager	60
3.3.2.1	Ankesager	60
3.3.2.2	Kæresager	64
4	Konkrete sager, der er afgjort i 2016 i nævnets afdeling for appeltilladelser	65
4.1	Generelt	66
4.2	Civile sager	67
4.2.1	Civile ankesager	67
4.2.2	Civile kæresager	88
4.3	Straffesager	98
4.3.1	Anke i straffesager	98
4.3.2	Kære i straffesager	120
5	Nævnets virksomhed i 2016 i afdelingen for fri proces	125
5.1	Generelt	126
5.1.1	Nævnsbehandlede sager i 2016	127
5.1.2	Sagsbehandlingstiden	128
5.1.3	Anmodning om genoptagelse	130
5.1.4	Anmodning om aktindsigt	131
5.2	Fri proces til sager i 1. instans	132
5.2.1	Nævnets afgørelser efter retsplejeloens § 325	132
5.2.2	Nævnets afgørelser efter retsplejeloens § 328	133
5.2.3	Nævnets afgørelser efter retsplejeloens § 329	135
5.2.4	Nævnets afgørelser efter retsplejeloens § 336	136
5.3	Fri proces til appelsager	137
5.3.1	Nævnets afgørelser efter retsplejeloens § 325	137
5.3.2	Nævnets afgørelser efter retsplejeloens § 328	138
5.3.3	Nævnets afgørelser efter retsplejeloens § 329	139
5.3.4	Nævnets afgørelser efter retsplejeloens § 336	139

5.4	Klager over Civilstyrelsens afgørelser om aktindsigt.....	139
6	Konkrete sager, der er afgjort i 2016 i nævnets afdeling for fri proces.....	140
6.1	Generelt.....	141
6.2	Processuelle forhold og kompetencespørgsmål	141
6.3	Retsplejelovens § 325.....	143
6.3.1	Økonomiske betingelser	143
6.3.2	Retshjælpforsikring	144
6.4	Retsplejelovens § 328.....	145
6.4.1	Retsplejelovens § 328, stk. 1 og 2, rimelig grund til at føre proces.....	145
6.4.2	Retsplejelovens § 328, stk. 3, formodningsreglen.....	146
6.4.3	Retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1, erhvervsager.....	147
6.5	Retsplejelovens § 329.....	149
6.6	Retsplejelovens § 336.....	151
6.7	Genoptagelse	152
7	Litteratur.....	153
7.1	Litteratur om appeltilladelser	154
7.2	Litteratur om fri proces	157
8	Bilag	158
8.1	Retsplejelovens kapitel 1 a. Procesbevillingsnævnet.....	159
8.2	Bekendtgørelse nr. 152 af 25. februar 2016 om forretningsorden for Procesbevillingsnævnet 160	
8.3	Oversigt over bestemmelser i retsplejeloven mv. om meddelelse af appeltilladelse	163
8.4	Oversigt over bestemmelser i retsplejeloven om fri proces.....	174
8.5	Lov om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner som ændret ved lov nr. 263 af 16. marts 2016 178	
8.6	Bekendtgørelse nr. 1435 af 1. december 2015 om fri proces.....	179

Forord

Man kan med et glimt i øjet sige, at Procesbevillingsnævnet er verdens bedste procesbevillingsnævn. Så vidt vides er det også det eneste af sin art!

Vi har i Procesbevillingsnævnet haft endnu et meget travlt og spændende år i 2016. I nævnets afdeling for appeltilladelser og afdeling for fri proces bliver vi samlet set konfronteret med alle forekommende retsområder, og det stiller krav til os i hver eneste sag. Vi behandler både små og meget store sager, alle forskellige sager med hver deres historie, og for den enkelte borger, virksomhed eller myndighed er det selvsagt af stor betydning at kunne opnå en bevilling.

Vi gør os hver dag umage med til stadighed at sikre, at retssystemets ressourcer bruges på de rigtige sager. Vi har respekt for den opgave, vi skal løse, og vi bestræber os på at udføre den med høj faglig kvalitet. Vi skal være imødekommende, indlevende og grundige, men vi skal samtidig behandle sagerne så effektivt og så hurtigt, som det er forsvarligt. Dette var blandt andet de ord, vi formulerede i 2012 i forbindelse med en intern værdiprocess, ordene indgik også i en ekstern publikation om Procesbevillingsnævnets virksomhed, og er stadig nu 5 år efter kendetegnende for den daglige sagsbehandling.

Procesbevillingsnævnet har i 2015 og 2016 haft flere sager end nogensinde. Begge år modtog vi på årsbasis samlet henholdsvis næsten 3.400 og 3.300 nye sager i begge nævnets afdelinger, nemlig ca. 2.400 sager hvert år i nævnets afdeling for appeltilladelser og lidt under 1.000 sager pr. år i nævnets afdeling for fri proces. Mens sagsvolumen i afdelingen for fri proces gennem årene har ligget stabilt på mellem ca. 1.000-1.200 sager pr. år fra afdelingens etablering i 2007 til 2014, har der i 2015 og 2016 været en dalende tendens i sagsindtaget. Der har til gengæld særligt de seneste par år været en endog meget stor stigning i afdelingen for appeltilladelser med mere end 700 flere sager på årsbasis i sammenligning med 2013. Det er ikke desto mindre lykkedes på begge nævn at afgøre flere sager, end vi har modtaget i 2016. Den foreløbige prognose for år 2017 er, at Procesbevillingsnævnets sagsindtag samlet set bliver mindst lige så stort som i 2016.

Procesbevillingsnævnet blev etableret i 1996 og behandlede fra starten alene ansøgninger om appeltilladelser. Nævnets afdeling for appeltilladelser har således eksisteret i lidt mere end 20 år, og afdelingen for fri proces har eksisteret i 10 år.

Den fri proces reform, der blev implementeret i 2007, betød blandt andet, at kompetencen overgik fra, at ansøgninger om fri proces blev behandlet af de daværende statsamter med klageadgang til Civilstyrelsen, til en centraliseret ordning, hvorefter alle ansøgninger om fri proces blev behandlet af Civilstyrelsen som 1. instans med klageadgang til Procesbevillingsnævnet.

Denne udvidelse af Procesbevillingsnævnets virksomhed har medført en dynamisk udvikling både i forhold til antallet af medarbejdere, nævnsmedlemmer, de fysiske lokaliteter og de faglige og administrative opgaver. Som arbejdsplads har det været kompetencegivende og givet øget mulighed for sekretariatets jurister og kontomedarbejdere til via arbejdet for begge nævnets afdelinger at få en endnu større variation og dermed også endnu bedre overblik over alle de forekommende retsområder i et stærkt samspil med nævnsbehandlingen som et særdeles egnet forum for, at de enkelte nævnsmedlemmer bidrager med deres særlige kendskab via det enkelte medlems hovedstilling.

Den digitale udvikling løber stærkt for alle aktører i retsvæsenet, og det gælder også Procesbevillingsnævnets virksomhed. Nævnet har i flere år kommunikeret rent digitalt ved meddelelser om sagsskridt og afgørelse mv. Som også fremhævet i andre sammenhænge er vi helt afhængige af det velfungerende samarbejde, som vi har med alle retter, anklagemyndigheden, Civilstyrelsen og advokater i forhold til at modtage de enkelte sagers akter om muligt gerne digitalt. Særligt ved ansøgninger om appeltilladelse af processuelle afgørelser i civile sager og straffesager er det desuden vigtigt, at vi hurtigt modtager akterne i sagerne fra henholdsvis retterne og anklagemyndigheden.

Selvom den enkelte sag får en meget grundig behandling internt i sekretariatet og af nævnets medlemmer, så er Procesbevillingsnævnets afgørelser i begge nævnets afdelinger udadtil ordknappe, hvilket skyldes, at nævnets afgørelser efter lovgivningen herom alene skal begrundes med henvisning til de bestemmelser, der giver hjemmel for meddelelse af appeltilladelse eller fri proces. Vi har til gengæld i lighed med tidligere år meget fokus på videndeling på forskellig måde. Dette sker blandt andet i form af ekstern brugerorienteret videndeling.

Du kan – udover de årlige årsberetninger – læse mere om Procesbevillingsnævnets oprettelse, opgaver og organisation på nævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk. Hjemmesiden bliver løbende opdateret med nyheder om afgørelser og anden relevant kommunikation om nævnets virksomhed. Du kan også finde ofte forekommende spørgsmål &

svar for begge nævnets afdelinger. Hjemmesiden indeholder desuden blanketter med vejledninger, som kan anvendes ved indgivelse af enten ansøgning om appeltilladelse eller klage over afslag på fri proces. Du kan også orientere dig om nævnets virksomhed på LinkedIn.

Procesbevillingsnævnet afholder desuden årligt et eller flere såkaldte gå-hjem møder, hvor vi inviterer eksterne aktører til at komme i Procesbevillingsnævnet og få en nærmere orientering om udvalgte emner. De seneste tre møder angik de nye regler om civile sagers behandling (oktober 2015), forskellige emner om fri proces (maj 2016) og udvalgte strafferetlige emner (april 2017). Det næste gå-hjem møde vil formentlig blive afholdt i efteråret 2017.

Om de seneste publikationer kan nævnes, at der i november 2016 blev udgivet en bog – Appeltilladelser (Jurist- og Økonomforbundets Forlag) – af Hanne Kjærulff og Niels Fenger. Emnet for bogen er behandlingen af sager i Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser. Hovedsigtet er at bringe en praktisk orienteret gennemgang af de gældende regler om appeltilladelser i retsplejeloven og særlovgivningen. Der blev desuden tidligere i 2016 udgivet to artikler om de nye regler fra 2014 i civile sager, nemlig Niels Fenger og Hanne Kjærulff i U 2016B.108 – Retsplejelovens § 389 a om kære af byrettens afgørelser under hovedforhandlingen og dennes forberedelse – status efter halvandet år – og Niels Fenger i U 2016B.239 – Retsplejelovens § 368 a og afvisning af udsigtsløse anker. Der er desuden i UfR 2017B.231 en artikel – Varetægtsfængsling i praksis – forfattet af Sofie-Amalie Gregaard Brandi og Cecilie Boel Winther. Der vil formentlig i løbet af 2017 også blive udgivet en artikel om nævnets afdeling for fri proces forfattet af Christian Sivert Brogaard og Hanne Kjærulff.

Denne årsberetning omfatter i lighed med tidligere år en almindelig orientering om nævnets virksomhed, sammensætning og sagsbehandling (se kapitel 1 og 2). Der er desuden en statistisk del, der indeholder en række talmæssige opgørelser og grafiske illustrationer for sagerne i begge nævnets afdelinger i 2016. Dette suppleres af en omtale af nogle konkrete sager, der har været behandlet i begge nævnets afdelinger (se afsnit 2.5 og kapitel 3-4 om afdelingen for appeltilladelser og kapitel 5-6 om afdelingen for fri proces).

Årsberetningen er krydret med et essay – Modetendenser i appelansøgninger – forfattet af nævnets formand, højesteretsdommer Michael Reklings (se afsnit 2.6). Der er desuden et indlæg – Sagsbehandler i Procesbevillingsnævnet – jobbet med de mange muligheder – af Sofie-Amalie Gregaard Brandi og Joen Peter Sode (se afsnit 2.7). Endelig causerer Pernille

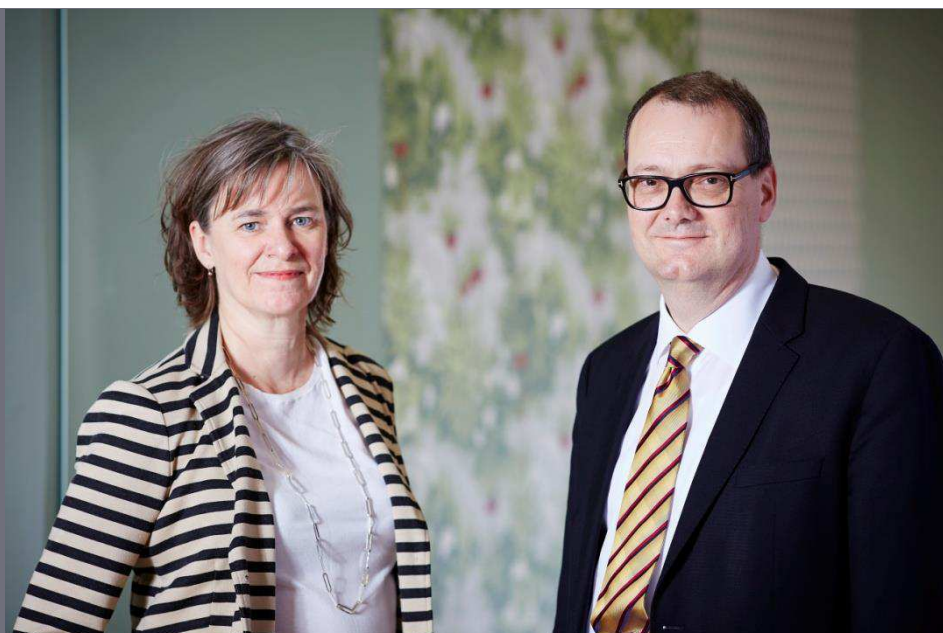
Kær Jensen – Der var engang – over udviklingen i den tid, hun har været ansat i Procesbevillingsnævnet (se afsnit 2.8).

Vi er nu midt i et nyt og begivenhedsrigt år 2017, og vi glæder os til at fortsætte det vigtige og udfordrende arbejde med til stadighed at sikre, at retssystemets ressourcer bruges på de rigtige sager.

Vi ønsker god fornøjelse med beretningen.

Hanne Kjærulff
Sekretariatschef

Michael Rekling
Formand

1 PROCESBEVILLINGSNÆVNETS VIRKSOMHED OG OPGAVER

1.1 Nævnets opgaver og lovgivning om nævnets virksomhed

Procesbevillingsnævnet blev etableret pr. 1. januar 1996 og har fra starten haft til opgave at træffe afgørelse vedrørende ansøgninger om appeltilladelse til landsretten og til Højesteret i civile sager og i straffesager. Fra 2007 har nævnet endvidere været klageinstans i forhold til Civilstyrelsens afslag på fri proces. De to sagstyper behandles i to forskellige afdelinger, dels i en afdeling for appeltilladelser, dels i en afdeling for fri proces.

Procesbevillingsnævnet har siden 1. januar 1996 som nævnt forestået behandlingen af ansøgninger om appeltilladelse til landsretten og Højesteret i civile sager og straffesager.

Procesbevillingsnævnet er oprettet ved lov nr. 390 af 14. juni 1995 om ændring af retsplejeloven (Oprettelse af et procesbevillingsnævn m.v.).

Ved lov nr. 1082 af 20. december 1995 om ændring af lov for Færøerne om rettens pleje, lov om rettens pleje i Grønland og forskellige andre lovbestemmelser om procesbevillinger (Ændringer som følge af oprettelsen af Procesbevillingsnævnet) gennemførtes de nødvendige konsekvensændringer i bestemmelser om procesbevillinger i særlovgivningen og i den særlige lovgivning for Grønland og Færøerne. Loven trådte i kraft for Danmark og Grønland den 1. januar 1996. Loven blev sat i kraft for Færøerne den 1. juli 1999 ved bekendtgørelse nr. 454 af 16. juni 1999.

Ved lov nr. 402 af 26. juni 1998 om ændring af retsplejeloven mv. (rekruttering af dommere m.v.) blev nævnet bevillingsmæssigt og administrativt henlagt under Domstolsstyrelsen.

Procesbevillingsnævnet fik med virkning fra 1. januar 2007 som nævnt tillagt kompetencen til at behandle klager over Civilstyrelsens afslag på fri proces efter retsplejeloven. Den nye fri proces-ordning blev indført ved lov nr. 554 af 24. juni 2005 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Sagsomkostninger, retshjælp og fri proces).

Ved lov nr. 538 af 8. juni 2006 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Politi- og domstolsreform) blev Procesbevillingsnævnets opgaver i afdelingen for appeltilladelser yderligere udvidet. Byretterne blev med virkning fra den 1. januar 2007 den almindelige førsteinstans i alle civile sager, således at fri anke til Højesteret kun kunne finde sted i de sager, der er henvist fra byret til landsret, og sager fra Sø- og Handelsretten. Ellers krævedes nævnets tilladelse. Samtidig blev nævningsager med virkning fra 1. januar 2008 henlagt til

behandling i byretten som 1. instans med appeladgang til landsretten. Anke i straffesager til Højesteret kan herefter kun ske med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Ved lov nr. 536 af 26. maj 2010 er der med virkning fra den 1. juli 2010 indført hjemmel til at meddele begrænset 3. instansbevilling til Højesteret i både civile sager og straffesager.

Der er i 2014 trådt en række nye regler om appelbegrænsning i civile sager i kraft. Med virkning fra 1. februar 2014 er der indført nye regler om blandt andet sagstilgangen til Højesteret, jf. lov nr. 84 af 28. januar 2014 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love. Med virkning fra 1. juli 2014 er der desuden indført nye regler om civile sagers behandling, jf. lov nr. 737 af 25. juni 2014 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love. Ved lovændringerne er der indført nye regler om civile sagers behandling, som blandt andet betyder ændring af appelgrænsen og andre nye regler om appelbegrænsning i civile sager. Se herom også afsnit 2.5 for en nærmere gennemgang af reglerne.

Der er desuden ved flere senere lovændringer indføjet enkelte nye regler om appelbegrænsning – ved appel af rettens afgørelse om anvendelse af domstolenes sagsportal, jf. lov nr. 1867 af 29. december 2015 – samt diverse konsekvensrettelser i bestemmelser knyttet til reglerne om apeltilladelse.

Der er med virkning fra 1. april 2016 gennemført en ændring af lov om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner og retsplejeloven, jf. lov nr. 263 af 16. marts 2016. Ændringen indebærer bl.a., at der er indført en klageadgang til nævnets afdeling for fri proces i disse sager.

Lovreglerne om Procesbevillingsnævnets virksomhed er placeret i kapitel 1 a i retsplejeloven. Kapitlet er medtaget som bilag 8.1 til årsberetningen. Af forarbejderne til bestemmelserne (FT 1994/95, tillæg A, side 2956 og 2959) fremgår, dels at Procesbevillingsnævnet ikke er en del af domstolssystemet, dels at nævnet ikke er en del af den offentlige forvaltning, hvilket bl.a. indebærer, at nævnet ikke er omfattet af offentlighedsloven, forvaltningsloven og ombudsmandsloven. For nævnets virksomhed gælder dog bestemmelserne i persondataloven.

Procesbevillingsnævnets forretningsorden er senest blevet ændret i 2016 med virkning fra den 1. marts 2016, jf. bekendtgørelse nr. 152 af 25. februar 2016. Forretningsordenen er medtaget som bilag 8.2 til årsberetningen.

Som bilag 8.3 er desuden medtaget de bestemmelser i retsplejeloven, der på tidspunktet for årsberetningens udfærdigelse i 2017 gav hjemmel for appeltilladelser.

Som bilag 8.4 er medtaget de bestemmelser i retsplejeloven, der giver hjemmel for meddelelse af fri proces. Bilag 8.5 er lov nr. 263 af 16. marts 2016 om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner og retsplejeloven. Bilag 8.6 til årsberetningen er bekendtgørelse nr. 1435 af 1. december 2015 om de økonomiske betingelser for fri proces, der var gældende for 2016.

1.2 Nævnets afdeling for appeltilladelser

Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser består af en højesteretsdommer (formand), en landsdommer, en byretsdommer, en advokat med møderet for Højesteret og en professor i retsvidenskab eller en anden jurist med særlig videnskabelig uddannelse. Beskikkelsen af de 4 førstnævnte medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis Højesteret, landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Professoren beskikkes uden forudgående indstilling. Nævnets medlemmer kan kun afsættes efter de regler, der gælder for dommere, det vil sige af Den Særlige Klageret. Der bliver desuden beskikket en eller flere suppleanter for hvert af nævnets medlemmer. Medlemmerne og suppleanterne bliver beskikket for en periode på to år med mulighed for genbeskikkelse for yderligere to år.

Nævnets afdeling for appeltilladelser bestod i perioden 1. januar - 30. juni 2016 af følgende 5 medlemmer:

- Højesteretsdommer Michael Rekling
- Landsdommer Inger Neergaard Jessen
- Byretsdommer Martin Koch Clausen
- Advokat Anne Buhl Bjelke
- Professor Niels Fenger

Suppleanter for nævnsmedlemmerne:

- Højesteretsdommer Oliver Talevski
- Landsdommer Dorte Jensen
- Byretsdommer Marianne Lund Larsen
- Advokat Klaus Kastrup Larsen
- Advokat Birgitte Pedersen
- Professor Ulla Neergaard

I overensstemmelse med reglerne om beskikkelse er der den 1. juli 2016 sket en delvis udskiftning af nævnsmedlemmer og suppleanter, således at landsdommer Annette Dellgren er ordinært medlem, og landsdommer Lone Kern-Jespersen og landsdommer Bo Østergaard er indtrådt som suppleanter, ligesom byretsdommer Ingrid Therkelsen er ordinært medlem, og byretsdommer Karen Duus Mathiesen og byretsdommer Ivan Larsen er indtrådt som suppleanter.

Sammensætning af nævnets afdeling for appeltilladelser var herefter fra den 1. juli – 31. december 2016 følgende:

- Højesteretsdommer Michael Rekling
- Landsdommer Annette Dellgren
- Byretsdommer Ingrid Therkelsen
- Advokat Anne Buhl Bjelke
- Professor Niels Fenger

Suppleanter for nævnsmedlemmerne:

- Højesteretsdommer Oliver Talevski
- Landsdommer Lone Kern-Jespersen
- Landsdommer Bo Østergaard
- Byretsdommer Karen Duus Mathiesen
- Byretsdommer Ivan Larsen
- Advokat Klaus Kastrup-Larsen
- Advokat Birgitte Pedersen
- Professor Ulla Neergaard

1.3 Nævnets afdeling for fri proces

Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces består af en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat. Beskikkelsen af de 3 medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Nævnets medlemmer og suppleanter kan kun afsættes efter de regler, der er gældende for dommere, det vil sige af Den Særlige Klageret. Der bliver desuden beskikket en eller flere suppleanter for hvert af nævnets medlemmer. Medlemmerne og suppleanterne bliver beskikket for en periode på to år med mulighed for genbeskikkelse for yderligere to år.

Nævnets afdeling for fri proces bestod i perioden 1. januar – 31. december 2016 af følgende 3 medlemmer:

- Landsdommer Thomas Jønler (afdelingsformand)
- Byretsdommer Henriette Sartvin
- Advokat Asger Bagge-Jørgensen

Suppleanter for nævnsmedlemmerne:

- Landsdommer Michael Kistrup
- Byretsdommer Jeanett Bukhave
- Advokat Nikolaj Linneballe
- Advokat Casper Gammelgaard

1.4 Nævnets sekretariat

Til Procesbevillingsnævnet er knyttet et sekretariat, der forestår alle sagers forberedelse. Sekretariatet varetager alle opgaver forbundet med de indledende sagsskridt, udarbejdelse af interne notater, der indeholder en gennemgang af sagens faktum, alle relevante juridiske forhold for bedømmelse af sagen, de retlige overvejelser og en indstilling til nævnet om afgørelse, ligesom sekretariatet forestår udsendelse af afgørelse i sagerne. Sekretariatet varetager desuden øvrige generelle sager og alle administrative opgaver forbundet med

nævnets virksomhed. Årsværksforbruget i Procesbevillingsnævnets sekretariat var i 2016 på 24,3 årsværk. Sekretariatet bestod pr. 1. januar 2017 af følgende:

- Sekretariatschef Hanne Kjærulff
- Chefkonsulent Kristian Seierøe
- Chefkonsulent Christian Sivert Brogaard
- Specialkonsulent Ulrich Vorstrup Rasmussen
- Specialkonsulent Sofie-Amalie Gregaard Brandi
- Specialkonsulent Anne Kirstine Gørtz
- Fuldmægtig Stine Harkov Hansen (orlov)
- Fuldmægtig Vivi Nedergaard Lambert (orlov)
- Fuldmægtig Joen Peder Sode
- Fuldmægtig Anne Hastrup
- Fuldmægtig Désirée Barslund Bøgelykke
- Fuldmægtig Hanna Maria Carlsson
- Fuldmægtig Flemming Krog Bjerre
- Fuldmægtig Cecilie Boel Winther
- Fuldmægtig Mads Severin Hansen
- Fuldmægtig Pia Dybdal Kayser
- Fuldmægtig Mai Frisk Steffensen
- Fuldmægtig Sverre Kjeldgaard Johansen
- Fuldmægtig Stine Fruergaard Andersen
- Fuldmægtig Matilde Pedersen Blak
- Fuldmægtig Tine Maria Anker
- Kontorleder Pernille Kær Jensen (orlov)
- Kontorfuldmægtig Louise Christensen
- Kontor medarbejder Karin Kofoed Næsager
- Kontor medarbejder Pia Jørgensen (orlov)
- Kontor medarbejder Anja Rosenkrants Clausen
- Kontor medarbejder Anita Martinsen Figgé
- Kontor medarbejder Durita Pilar Rojas Madsen
- Stud. jur. Nina Theodora Heuser Vester-Andersen
- Stud. jur. Josefine Jul Vedelsby

Øverst fra venstre: Karin Kofoed Næsager, Kristian Seierøe, Durita Pilar Rojas Madsen, Ulrich Vorstrup Rasmussen, Pia Jørgensen, Cecilie Boel Winther, Anja Rosenkrants Clausen, Désirée Barslund Bøgelykke, Sofie-Amalie Gregaard Brandt, Pia Dybdal Kayser, Flemming Krog Bjerre, Hanne Kjærulff, Anita Martinsen Figgé, Anne Kirstine Gørtz og Michael Rekling.

Nederst fra venstre: Mads Severin Hansen, Hanna Maria Carlsson, Christian Sivert Brogaard, Louise Christensen, Anne Hastrup, Mai Frisk Steffensen, Joen Peter Sode og Sverre Kjeldgaard Johansen.

2 SAGSBEHANDLING

2.1 Forberedelse af nævnsbehandlingen

Reglerne om Procesbevillingsnævnets sagsbehandling findes i retsplejelovens kapitel 1 a og i nævnets forretningsorden. Det fremgår af retsplejelovens § 25, at nævnet selv fastsætter sin forretningsorden.

Nævnets forretningsorden er senest ændret med virkning fra 1. marts 2016 ved bekendtgørelse nr. 152 af 25. februar 2016. Der er kun tale om mindre ændringer i forhold til den forretningsorden, der var gældende i 2015.

Efter § 2 i forretningsordenen drager nævnets formand og afdelingsformand omsorg for sagernes forberedelse med bistand fra nævnets sekretariat. En ansøgning om appeltilladelse og klage over afslag på fri proces skal efter forretningsordenens § 3 være skriftlig og angive de grunde, som ansøgeren eller klageren vil påberåbe sig. Henvendelsen skal ledsages af kopi af den eller de afgørelser, som er truffet vedrørende sagen, samt kopi af dokumenter, der i øvrigt er af betydning for sagens afgørelse.

En ansøger eller en klager kan anvende blanketter til ansøgning om appeltilladelse og klage over afslag på fri proces. Blanketter med vejledning er tilgængelige på Procesbevillingsnævnets hjemmeside.

Beregning af ansøgnings- eller klagefristen sker i overensstemmelse med retsplejelovens regler om anke- og kærefrister, jf. forretningsordenens § 3, stk. 4. Nævnet kan i en sag om appeltilladelse se bort fra en fristoverskridelse, hvis retsplejelovens betingelser herfor er opfyldt. Ved en klage over afslag på fri proces kan nævnet se bort fra en fristoverskridelse, hvis denne er undskyldelig.

En ansøgning eller klage kan sendes til Procesbevillingsnævnet enten med mail eller post, og sker det med mail, er det derfor ikke nødvendigt tillige at sende med almindelig post.

Ansøgninger om appeltilladelse skal være nævnets sekretariat i hænde senest kl. 15.00 – dog inden udgangen af døgnet, hvis ansøgningen er sendt med digital post – den dag, hvor ansøgningsfristen udløber, jf. forretningsordenens § 3, stk. 4.

I sager vedrørende appeltilladelse underretter sekretariatet efter forretningsordenens § 4, stk. 1 og 2, 1. pkt., ansøgeren og modparten i sagen om modtagelsen af ansøgningen. Er anklagemyndigheden modpart, sker underretning i overensstemmelse med skriftlige retningslinjer aftalt mellem Procesbevillingsnævnet og anklagemyndigheden, jf. § 4, stk. 2, 2. pkt.

Alle ansøgninger og klager visiteres af sekretariatschefen eller dennes stedfortræder så vidt muligt samme dag, som de bliver modtaget. Ved ansøgninger om appeltilladelser tilstræber sekretariatet i umiddelbar forlængelse af modtagelsen at gøre ansøgerne opmærksom på en eventuel mulighed for at appellere direkte i tilfælde, hvor dette er muligt, eller hvor det dog er tvivlsomt, om Procesbevillingsnævnets tilladelse er nødvendig.

Der bliver konkret taget stilling til, om en modpart skal anmodes om at fremkomme med eventuelle bemærkninger inden en nærmere angivet frist.

Formanden eller afdelingsformanden – i praksis sekretariatschefen – afgør efter forretningsordenens § 5, stk. 2, om akterne fra den forudgående behandling af sagen skal indhentes.

Nævnsbehandlingen i begge nævnets afdelinger er gratis for ansøgeren eller klageren, og hverken disse eller modparten kan blive pålagt sagsomkostninger i anledning af nævnsbehandlingen.

En nærmere orientering om behandling af sager i Procesbevillingsnævnet kan ses på Procesbevillingsnævnets hjemmeside (www.procesbevillingsnaevnet.dk).

2.2 Nævnsbehandling

Nævnets afgørelser i afdelingen for appeltilladelser og i afdelingen for fri proces træffes efter forretningsordenens § 6 ved møder, der almindeligvis afholdes en gang om ugen. Nævnets behandling sker på grundlag af notater udarbejdet af sekretariatet for hver enkelt sag. Sagerne til behandling på mødet udsendes til medlemmerne 1-2 uger før nævnsmødet. Hastende sager kan dog udsendes med kortere frist.

Nævnets møder er ikke offentlige, og sagens parter har ikke adgang til møderne, jf. forretningsordenens § 7, stk. 2.

I begge nævnets afdelinger deltager samtlige nævnsmedlemmer i møderne, det vil sige 5 medlemmer i afdelingen for appeltilladelser og 3 medlemmer i afdelingen for fri proces. I tilfælde af et medlems forfald indkaldes om muligt medlemmets suppleant. Har et eller flere medlemmer og disses suppleanter forfald, kan nævnet træffe beslutning, hvis henholdsvis 3 medlemmer i afdelingen for appeltilladelser og 2 medlemmer i afdelingen for fri proces er til stede, jf. forretningsordenens § 11, stk. 1, og § 14, stk. 1.

Beslutninger træffes af nævnet ved almindelig stemmeflerhed, jf. forretningsordenens § 11, stk. 2, og § 14, stk. 2. I afdelingen for appeltilladelser er formandens stemme afgørende i tilfælde af stemmelighed. I afdelingen for fri proces kræves enighed, hvis afgørelsen alene træffes af 2 medlemmer.

Nævnets afdeling for appeltilladelser har fra nævnets start i 1996 til 2016 ikke benyttet den i retsplejelovens § 25, stk. 2, givne adgang til at afgøre sagerne med 3-mandsnævn bestående af en dommer, en advokat og en universitetslærer. Nævnet har imidlertid i 2017 i medfør af § 25, stk. 2, og forretningsordenens § 12 – efter nærmere skriftlige retningslinjer i særlige grupper af tilfælde – besluttet at afholde enkelte nævnsmøder med deltagelse af 3 nævnsmedlemmer.

I forretningsordenens § 8 er fastsat, at formanden henholdsvis afdelingsformanden uden forelæggelse for nævnet kan tage stilling til behandlingen af henvendelser, som falder uden for nævnets kompetence. Formanden og afdelingsformanden kan herudover i særlige grupper af tilfælde i henhold til skriftlige retningslinjer, fastsat af nævnet ved enstemmig beslutning, træffe afgørelse på nævnets vegne uden forelæggelse for nævnet.

Nævnets afdeling for appeltilladelser og afdeling for fri proces har bemyndiget formanden og afdelingsformanden til at afgøre visse sagstyper. Bemyndigelsen til formanden og afdelingsformanden omfatter bl.a. genoptagelsesansøgninger, når der ikke er grundlag for at genoptage behandling af sagen, idet der ikke foreligger nye væsentlige oplysninger.

2.3 Underretning og aktindsigt

Nævnets afgørelse meddeles efter forretningsordenens § 17, stk. 1, ansøgeren eller klageren uden angivelse af, hvilke medlemmer der har deltaget i sagens behandling, og hvordan de har stemt. Efter begæring bliver det oplyst, hvem der har deltaget i sagens behandling.

I sager vedrørende appeltilladelser sender nævnet også afgørelsen i kopi til orientering til en modpart, der er underrettet eller hørt i anledning af ansøgningen, og der gives tillige underretning til den eller de retter, som har truffet afgørelse i sagen, jf. § 17, stk. 4 og 5. I sager om fri proces sker dette kun, hvis modparten i selve retstvisten rent undtagelsesvist er blevet hørt i forbindelse med klagen. I sager om fri proces bliver der altid givet underretning om afgørelsen til Civilstyrelsen, og ved bevilling af fri proces i verserende retssager bliver meddelelse om bevilling tillige givet til den ret, der behandler sagen, jf. § 17, stk. 6.

Som forudsat i forarbejderne til lovgivningen om Procesbevillingsnævnets virksomhed begrundes nævnets afgørelser kun med henvisning til indholdet af de bestemmelser, der giver hjemmel for meddelelse af appeltilladelse eller fri proces. En særlig bestemmelse herom er optaget i forretningsordenens § 17, stk. 2.

Efter forretningsordenens § 18 meddeles aktindsigt af formanden eller afdelingsformanden i overensstemmelse med retsplejelovens §§ 41-41 h, 255 a og 729 a-729 d med de fornødne tillempringer. Begæring om indsigtsret fra den registrerede i medfør af lov om behandling af personoplysninger behandles efter lovens §§ 31-34.

2.4 Produktivitet

2.4.1 Ansøgninger om appeltilladelse og klager over afslag på fri proces

I nedenstående tabel ses udviklingen i antal ordinære sager – appeltilladelser – i perioden 2007-2016:

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Uafsluttede sager fra året før	438	217	153	175	120	181	269	295	496	479
Antal modtagne sager	1.158	1.261	1.289	1.340	1.401	1.582	1.667	1.848	2.392	2.420
Antal afsluttede sager	1.379	1.325	1.267	1.395	1.340	1.494	1.641	1.647	2.409	2.485
Uafsluttede sager ved årets udgang	217	153	175	120	181	269	295	496	479	414

Udover ansøgninger om appeltilladelse har Procesbevillingsnævnet med virkning fra 2007 tillige behandlet klager over Civilstyrelsens afslag på fri proces. I nedenstående tabel ses udviklingen i antal ordinære sager – fri proces – for 2007-2016:

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Uafsluttede sager fra året før	0	390	225	255	223	215	131	219	162	153
Antal modtagne sager	1.023	1.084	1.124	1.268	1.147	1.170	1.081	1.126	992	840
Antal afsluttede sager	633	1.249	1.094	1.300	1.155	1.254	993	1.186	1.001	860
Uafsluttede sager ved årets udgang	390	225	255	223	215	131	219	162	153	133

2.4.2 Produktivitet pr. medarbejder

Produktiviteten pr. medarbejder er for 2016 – tilsvarende som i 2007-2015 – beregnet med udgangspunkt i det samlede antal sager i afdelingen for appeltilladelser og afdelingen for fri proces. For at kunne foretage en sammenligning af tallene for produktivitet gennem en 10-årig periode indgår antal sager for anmodninger om genoptagelse og anmodninger om aktindsigt ikke i nedenstående skema. Antallet af årsværk omfatter samtlige medarbejdere i Procesbevillingsnævnets sekretariat.

Udviklingen i antal afsluttede sager pr. årsværk 2007-2016

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Antal afsluttede sager – appel	1.379	1.325	1.267	1.395	1.340	1.494	1.641	1.647	2.409	2.485
Antal afsluttede sager – fri proces	633	1.249	1.094	1.300	1.155	1.254	993	1.183	1.001	860
Antal afsluttede sager i alt	2.012	2.574	2.361	2.695	2.495	2.748	2.634	2.830	3.410	3.345
Antal årsværk*	16,1	20,0	20,0	22,0	20,0	20,3	20,2	20,7	24,0	24,3
Antal afsluttede sager pr. årsværk	125,0	128,7	118,1	122,5	124,8	135,4	130,4	136,7	142,1	137,7

* I antal årsværk er fratrukket barselsorlov, langtidssygdом og anden orlov. Derimod er der i årsværksforbruget for 2016 medregnet en større ferieafregning for en medarbejder, der ikke havde arbejdsdage i nævnet i 2016.

Det er nævnets mål, at der årligt skal afsluttes mindst 135 sager pr. årsværk. Det skal i forbindelse med opgørelsen af produktiviteten både for 2016 og for tidligere år tages i betragtning, at der ikke indgår alle former for administration og varetagelse af øvrige opgaver.

Det bemærkes, at Procesbevillingsnævnet i opgørelsen af produktiviteten ikke foretager en såkaldt vægtning af sagerne.

2.5 Status på nye regler fra 2014 om appelbegrænsning i civile sager

Procesbevillingsnævnet fik i 2014 kompetence til at behandle ansøgninger om appeltilladelse i civile sager i en række nye tilfælde som følge af, at der ved lovændringer med virkning fra henholdsvis februar og juli 2014 blev indført nye regler om behandling af civile sager.

2.5.1 Ændringer i appelbegrænsningsreglerne pr. 1. februar og 1. juli 2014

Med virkning fra 1. februar 2014 er der indført nye regler om blandt andet sagstilgangen til Højesteret, jf. lov nr. 84 af 28. januar 2014 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love. Med virkning fra 1. juli 2014 er der desuden indført nye regler om civile sagers behandling, jf. lov nr. 737 af 25. juni 2014 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love.

Loven indeholder navnlig følgende ændringer af retsplejeloven mv., hvorefter appel kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse:

- Kære af Sø- og Handelsrettens kendelser og beslutninger til landsret, jf. § 392 a, stk. 2
- De gældende appelbegrænsningsregler fra byret til landsret med en beløbsgrænse på 10.000 kr. er forhøjet til 20.000 kr., jf. § 368, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., § 389, stk. 2, 3. pkt., jf. 1. pkt., § 391, stk. 2, 1. pkt. jf. stk. 1, 1. pkt., § 584, stk. 2, og § 584 a, stk. 2, jf. stk. 1, 1. pkt.
- Der er indført appelbegrænsning for kære til landsretten med en grænse på 20.000 kr. af byrettens fastsættelse af salær på højst 20.000 kr. og af byrettens ophævelse af sagsomkostninger, hvis der er spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger på højst 20.000 kr., jf. § 389, stk. 2, 3. pkt., jf. 2. pkt., § 389, stk. 3, § 391, stk. 2, 1. pkt., jf. stk. 1, 2. pkt., § 584 a, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt., og stk. 3.
- Kære fra byret til landsret af kendelser og beslutninger, der afsiges under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, jf. § 389 a.
- Appel til landsret og til Højesteret af delafgørelser efter § 253, stk.4, § 392 a, stk. 1, og § 392, stk. 1.
- Kære til Højesteret af landsrettens dom efter § 368 a om afvisning af en ankesag, jf. § 391, stk. 4.

- Anke fra byret til landsret i sager om tvangsanbringelse af børn, jf. lov om social service § 171.
- De hidtil gældende ansøgningsfrister på 8 uger ved appel til Højesteret er ændret til 4 uger.
- Diverse konsekvensrettelser.

2.5.2 Afgjorte sager om appeltilladelse i 2015 og 2016 efter de nye regler i civile sager

Som det fremgår af de talmæssige opgørelser i årsberetningen, har Procesbevillingsnævnet i 2015 og 2016 oplevet et rekordstort antal modtagne ansøgninger om appeltilladelse til landsretten og Højesteret på henholdsvis 2.392 og 2.420 sager i nævnets afdeling for appeltilladelser. Dette skyldes de nye regler om appelbegrænsning i civile sager. I 2015 og 2016 er der således afgjort henholdsvis 614 og 643 sager efter de nye regler fra 2014 om appelbegrænsning i civile sager.

På de næste sider er opgørelser efter hjemmel af antallet af nævnsbehandlede sager i 2015 og 2016, der blev afgjort efter de nye regler i civile sager. I de tilfælde, hvor en eksisterende hjemmel er blevet udvidet ved en forhøjelse af indtægtsgrænsen fra 10.000 kr. til 20.000 kr., er det totale antal ansøgninger behandlet efter den pågældende hjemmel angivet i parentes.

Opgørelsen for 2015 ser således ud:

2015	Bevillinger	Realitetsafslag	Fristafslag	i alt
2. instans anke				
Rpl. § 368, stk. 2	27 (79)	43 (96)	5 (17)	75 (192)
Serviceovens § 171	4	52	2	58
2. instans kære				
Rpl. § 253, stk. 4, 1. og 2. pkt.	23	14	0	37
Rpl. § 389, stk.2	9 (25)	12 (23)	3 (10)	24 (58)
Rpl. § 389, stk. 3	4	8	3	15
Rpl. § 389 a	62	227	45	334
Rpl. § 391, stk. 2	8 (21)	12 (26)	6 (12)	26 (59)
Rpl. § 392 a, stk. 1, jf. § 253, stk. 4	0	1	0	1
Rpl. § 392 a, stk. 2	3	8	0	11
Rpl. § 584, stk. 2	4 (14)	0 (9)	1 (4)	5 (27)
Rpl. § 584 a, stk. 2	1 (13)	3 (6)	2 (12)	6 (31)
Rpl. § 584 a, stk. 3	1	1	1	3
3. instans civil anke				
Rpl. 254, stk. 4, jf. § 371	1	3	0	4
3. instans civil kære				
Rpl. § 253, stk. 4, jf. § 392, stk. 1	2	0	0	2
Rpl. § 253, stk. 4, jf. § 392, stk. 3	0	5	1	6
Rpl. § 391, stk. 4	2	4	1	7

Samme opgørelse ser for 2016 således ud:

2016	Bevillinger	Realitetsafslag	Fristafslag	i alt
2. instans anke				
Rpl. § 253, stk. 4, 1. og 2. pkt.	1	5	0	7
Rpl. § 368, stk. 2, jf. stk. 1, 2. pkt.	23 (81)	39 (93)	6 (15)	68 (189)
Serviceovens § 171	9	30	0	39
2. instans kære				
Rpl. § 253, stk. 4, 1. og 2. pkt.	14	16	1	31
Rpl. § 389, stk.2	22 (36)	14 (26)	1 (1)	37 (63)
Rpl. § 389, stk. 3	7	6	2	15
Rpl. § 389 a	59	258	38	355
Rpl. § 391, stk. 2	5 (109)	12 (24)	1 (6)	18 (139)
Rpl. § 392 a, stk. 1, jf. § 253, stk. 4	1	1	0	2
Rpl. § 392 a, stk. 2	6	2	0	8
Rpl. § 584, stk. 2	6 (11)	5 (11)	3 (9)	14 (31)
Rpl. § 584 a, stk. 2	0 (7)	2 (10)	0 (2)	2 (19)
Rpl. § 584 a, stk. 3	1	3	2	6
3. instans civil anke				
Rpl. § 253, stk. 4, 2. pkt.	10	0	0	10
Rpl. § 253 stk. 4, jf. § 371	4	0	0	4
3. instans civil kære				
Rpl. § 253, stk. 4, jf. § 392, stk. 3	3	8	0	11
Rpl. § 391, stk. 4	3	11	2	16

Ud af de afgjorte sager på henholdsvis 614 og 643 sager i 2015 og 2016 angik ikke mindre end henholdsvis 334 sager og 355 sager ansøgning om kæretilladelse fra byret til landsret efter kærebegrænsningsreglen i retsplejelovens § 389 a. Bestemmelsen i § 389 a, stk. 1, bestemmer, at kendelser og andre beslutninger, der afsiges af byretten under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, ikke kan kæres uden Procesbevillingsnævnets tilladelse. En sådan tilladelse kan meddeles, hvis kendelsen eller beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for parten, og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af landsretten som 2. instans.

Disse sager har angået byrettens afgørelser vedrørende eksempelvis spørgsmål om henvisning af en sag til landsretten eller Sø- og Handelsretten, opsættende virkning, syn og skøn, vidneførelse, edition, forelæggelse for en administrativ myndighed, udsættelse, genoptagelse mv.

Bestemmelsen i retsplejelovens § 389 a har desuden givet anledning til en række spørgsmål vedrørende selve anvendelsesområdet for bestemmelsen.

Landsretterne har truffet en række rene processuelle afgørelser om afgrænsning af bestemmelsen i § 389 a. Landsretterne har truffet afgørelse om byrettens afgørelser i civile sager om tilfælde, der både falder inden for og uden for § 389 a. Procesbevillingsnævnet har i 2014 - 2017 meddelt tilladelse til kære til Højesteret af spørgsmålet om anvendelsesområdet for § 389 a vedrørende en række tilfælde, og Højesteret har udtalt sig om anvendelsesområdet for § 389 a i de fleste af disse sager. Det drejer sig om følgende afgørelser:

- U 2015.2529 H - Kære af byrettens afslag på genoptagelse af en civil sag krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse efter retsplejelovens § 389 a.
- U 2015.2534 H – Kære af byrettens afslag på genoptagelse af en civil sag krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse efter retsplejelovens § 389 a.
- U 2015.2540 H – Kære af byrettens afslag på at tillægge et søgsmål opsættende virkning krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse efter retsplejelovens § 389 a.
- U 2015.3715 H – Kære af byrettens afgørelse afsagt under en sag om isoleret bevisoptagelse efter retsplejelovens § 343 krævede ikke Procesbevillingsnævnets tilladelse.

- U 2016.545 – Kære af byrettens afgørelse om, at dommeren i tre verserende civile retssager ikke var inhabil, krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse efter retsplejelovens § 389 a.
- U 2016.813 H – Kære af byrettens afgørelse om beregning af retsafgiften i to verserende civile retssager krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse efter retsplejelovens § 389 a.
- U 2016.1966 H – Kære af byrettens afgørelse om afslag på fri proces afsagt under forberedelsen af den retssag, der blev ansøgt om fri proces til, krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse efter retsplejelovens § 389 a. Det kan tilføjes, at der efter Højesterets afgørelse er fremsat lovforslag nr. 149/2017 (lovforslaget er fremsat den 15. marts 2017), hvorved bl.a. retsplejelovens § 327, stk. 5, 3. pkt., foreslås udvidet til også at omfatte, at uanset § 389 a kan kære af byrettens kendelser om afslag på fri proces ske uden Procesbevillingsnævnets tilladelse. På tidspunktet for trykning af årsberetningen var lovforslaget endnu ikke vedtaget.
- U 2016.3602 H – Kære af en afgørelse afsagt af skifteretten under forberedelsen af en skifteretlig retssag om ikke for tiden at tillade tinglysning af sagens stævning på tre ejendomme krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse efter retsplejelovens § 389 a.
- Højesterets kendelse af 15. marts 2017 i sag 23/2017 – Kære af byrettens afgørelse om afvisning af en sag efter voldgiftsloven om prøvelse af Voldgiftsnævnets omkostningsfastsættelse krævede Procesbevillingsnævnets tilladelse efter retsplejelovens § 389 a.

Procesbevillingsnævnet har desuden meddelt kæretilladelse i følgende sager vedrørende anvendelsesområdet for retsplejelovens § 389 a, der endnu ikke er afgjort af Højesteret:

- Den 13. januar 2017 meddelte Procesbevillingsnævnet en advokat tilladelse til kære til Højesteret af en kendelse, hvorved landsretten med henvisning til retsplejelovens § 389 a havde afvist advokatens kære af en afgørelse fra byretten i en børneanbringelsessag om ikke at ophæve et rejseforbehold.
- Den 9. maj 2017 meddelte Procesbevillingsnævnet en far tilladelse til kære til Højesteret af kendelse, hvorved landsretten med henvisning til retsplejelovens § 389 a havde afvist farens kære af en kendelse fra byretten om stadfæstelse af en afgørelse fra

Statsforvaltningen om afvisning af farens anmodning om ændring af forældremyndigheden over en dreng.

Om afgrænsning af anvendelsesområdet for § 389 a se også Kjærulff og Fenger i "Appeltilladelser", 1. udgave, 2017, side 58 ff. Se også artiklen af Kjærulff og Seierøe af 17. december 2014 "Retsplejelovens § 389 a – en ny regel om kærebegrænsning af byrettens afgørelser under en civil sags hovedforhandling eller forberedelse" på Procesbevillingsnævnets hjemmeside. Artiklen analyserer for det første halve år af reglens anvendelse i 2014, hvornår kære af byrettens beslutning eller kendelse i en civil sag kan ske direkte til landsretten, og hvornår tilladelse til kære skal søges hos Procesbevillingsnævnet efter § 389 a. Se desuden artiklen af Fenger og Kjærulff i U 2016 B.108 "Retsplejelovens § 389 a om kære af byrettens afgørelser under hovedforhandlingen og dennes forberedelse – status efter halvandet år". Artiklen analyserer den navnlig utrykte retspraksis vedrørende § 389 a og diskuterer, hvilke kriterier Procesbevillingsnævnet almindeligvis lægger vægt på ved behandlinger af ansøgninger efter denne bestemmelse.

Procesbevillingsnævnet har endvidere meddelt kæretilladelse til Højesteret vedrørende afgrænsning af selve anvendelsesområdet for enkelte andre af de nye regler, som Højesteret efterfølgende har fastslået retsstillingen for.

Se også Kjærulff og Fenger i "Appeltilladelser", 2017, side 151, om § 391, stk. 4, og bl.a. side 93 ff. om § 253, stk. 4. Særligt om nævnets kompetence til at meddele kæretilladelse vedrørende landsrettens afvisning af ankesager efter den nye regel fra 2014 i § 368 a, jf. § 391, stk. 4, se også artiklen af Niels Fenger i U 2016 B.239 "Retsplejelovens § 368 a og afvisning af udsigtsløse anker".

De nye regler om appelbegrænsning i civile sager fra 2014 er også beskrevet i Procesbevillingsnævnets årsberetninger fra 2014 og 2015, afsnit 2.5.

2.6 Modetendenser i appelansøgninger

Af højesteretsdommer Michael Rekling, formand for Procesbevillingsnævnet

Hvervet som formand for Procesbevillingsnævnet er en glimrende udkigspost for, hvad der foregår i det samlede danske retssystem. Selv om man godt ved det, er det slående i hvor høj grad emnerne ved domstolene er et temmeligt præcist spejlbillede af de emner, der også optager befolkningen ude i samfundet.

Et af de mest markante eksempler på dette er, at spørgsmål om eller med relation til udvisning af udenlandske statsborgere og frihedsberøvelse efter udlændingeloven fylder godt op på appelnævnets dagsordener. Lejesager om boliglejemaal er der også mange af. Her springer det særligt i øjnene, at fraflytningskrav er et hyppigt stridspunkt. Sager om parkering på private arealer er et kapitel for sig. Når bortses fra de helt tunge livsvigtige sager, såsom sager om tvangsanbringelse af børn uden for hjemmet, forældremyndighedssager og personskadesager, er der ikke meget, der kan engagere og ophidse gemytterne så meget som parkeringsafgifter. Sager om forskellige problemer vedrørende andelsboliger er der også en del af. Det samme gælder sager om flyforsinkelse, hash eller skunkproduktion og andre narkotikaforbrydelser, og sager der knytter sig til finansielle institutioners udbud af såkaldte swap-aftaler. At der er mange sager om brug af håndholdt mobiltelefon under bilkørsel, er ikke svært at forklare.

Når man sidder og funderer her på udkigsposten, er der således en række sagstyper, hvor det er let at se forklaringen på, hvorfor der er mange sager vedrørende disse. Der er andre sagstyper, hvor det er en større udfordring at prøve at se bag om tendensen til, at der er mange sager inden for emnet. En dybere analyse end den, jeg har mulighed for i den daglige sagsstrøm, vil formentlig for visse emners vedkommende kunne afsløre, at hyppigheden af sager kan føres tilbage til en ændring af lovreguleringen eller praksis, og at der herefter naturligt følger en tendens med mange sager på området for at få afprøvet afgrænsningerne af den nye situation. Når det er sagt, sidder jeg imidlertid tilbage med en fornemmelse af, at der er en resterende del af de hyppige sagstyper, hvor det er svært at finde forklaringen på, hvorfor lige denne sagstype er oppe i tiden, og jeg spekulerer på, om der mon er en slags modetendens i, at visse sagstyper vinder frem, mens andre falder tilbage.

Det første eksempel, der falder mig ind, er forskellige variationer over temaet ligebehandling/diskrimination. Jeg tænker på ligebehandling af mænd og kvinder, etnisk ligebehandling og forbuddet mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet på grund af race, hudfarve, religion eller tro, politisk anskuelse, seksuel orientering, alder, handicap eller national, social eller etnisk oprindelse. Man kan selvfølgelig argumentere med, at dette også er store og væsentlig emner, der optager befolkningen i almindelighed, og at det derfor er et selvfølgeligt spejlbillede, at der også er mange sager ved domstolene om disse spørgsmål. Man kan også hævde, at der til stadighed kommer ny lovregulering og domspraksis på området, ikke mindst fra EU, og det også giver mange danske retssager. Alligevel tænker jeg, at den tendens, der i hvert fald tidligere har været til mange sager på dette område, er så kraftig, at de mange sager på området, der trods alt efterhånden har været tæt lovreguleret i mange år, alligevel måske er drevet af en form for modetendens. Når én advokat ser ud til at have fået et fornuftigt resultat for sin klient på området, bliver andre måske inspireret til at forsøge sig med tilgrænsende problemstillinger, hvad enten man er på den ene eller på den anden side af problemstillingen.

Et andet eksempel er sager om fradrag i grundværdien for forbedringer og andre skatteretlige spørgsmål om fastsættelse af grundværdien. Hvorfor er der lige nu så mange sager om det? Eller sager om hvornår breve skal anses for at være kommet frem til adressaten på det ene eller det andet område. En særlig populær variant er diskussioner, om forældelsen af en fordring er blevet afbrudt ved, at et påmindelsesbrev fra kreditor er kommet frem til debitor. Det er en diskussion, der i princippet kunne være taget siden Danske Lov, men er meget oppe i tiden nu, hvor brevpost i det hele taget er under neddrogning? Bruger man lup på de enkelte sagstyper er der også nogle interessante iagttagelser. F.eks. er det interessant for mig som gammel manuduktør i erstatningsret at se, at en klassiker som glatførebekæmpelse og glatføreskader er blevet genoplivet, men er det blevet mere glat? Spørgsmål om inhabilitet i mange varianter er der mange, der forsøger sig med, men er der grund til at nære større bekymringer for dommeres, skønsmænds, anklageres og advokaters habilitet end tidligere? Inden for strafferetten har jeg en fornemmelse af, at sager om vidnetrusler er i stigning. Er folk begyndt at true vidner mere end før? Forældelse er der mange, der diskuterer, inden for et bredt spektrum af emner, selv om det snart er 10 år siden, vi fik den "nye" forældelseslov. Injuriesager er ikke længere en sjældenhed. Måske er vi begyndt at kommunikere med hinanden på en mere sårende måde, eller måske er vi blevet mere nærtagende?

Der er også eksempler på sagstyper, hvor jeg spekulerer på, hvorfor vi ikke ser dem mere. F.eks. sager om skatteprojekter såsom de gode gamle containerinvesteringer og 10-mandsprojekter. I et vist omfang skyldes ophøret af sådanne sager, at der er gennemført lovindgreb, der standser muligheden for de pågældende projekter, men tidligere har rådgiverne som regel været leveringsdygtige i nye typer af skatteprojekter, der ikke var hindret af tidligere indgreb. Er rådgiverne eller udbyderne faldet i søvn, eller er moden skiftet?

Sådan kan jeg sidde i ledige stunder og tænke over det juridiske landskab. Noget af det forbliver gådefuldt. Lige så gådefuldt som, hvorfor jeg nu skal begynde at gå med smalle slips, når jeg har så mange pæne brede slips. Jeg tror, at jeg gemmer de brede, indtil moden skifter igen.

2.7 Sagsbehandler i Procesbevillingsnævnet – jobbet med de mange muligheder

Af specialkonsulent Sofie-Amalie Gregaard Brandi og fuldmægtig Joen Peter Sode

Som sagsbehandler i Procesbevillingsnævnet er den primære opgave at yde juridisk bistand til nævnets to afdelinger; afdelingen for fri proces og afdelingen for appeltilladelser. Sagsbehandlerne forbereder således sagerne til nævnet og udarbejder et notat vedlagt alle relevante bilag om hver enkelt sag. Hvad enten der er tale om en ansøgning om appeltilladelse eller en klage over et afslag på fri proces, indeholder notatet efter en kort præsentation af de problemstillinger, som sagen rejser, en gennemgang dels af sagens faktum, dels af de juridiske forhold i sagen. Notatet afsluttes med en indstilling om, hvordan nævnet bør afgøre sagen.

Forinden udsendelse til nævnsmedlemmerne gennemgår en af sekretariatets to chefkonsulenter – eller i nogle tilfælde sekretariatschefen – notatet, og vi drøfter herunder sagens indhold og juridiske problemstillinger, ligesom sagsbehandlerne ofte sparrer med hinanden om sagerne. Denne sparring er med til at udvikle ens evne til at skære sagerne til, ligesom sparringen sikrer et altid højt fagligt niveau i sagsbehandlernes arbejde med de enkelte sager.

På de ugentlige nævnsmøder overværer sagsbehandleren nævnets gennemgang af de sager, som sagsbehandleren har behandlet. Man får på nævnsmødet således et unikt indblik i, hvordan nævnsmedlemmerne med deres forskellige professionelle baggrunde ser på den pågældende sag og de synspunkter, som sagsbehandleren har fremført i notitsen.

Procesbevillingsnævnet behandler sager inden for alle retsområder, og sagerne varierer i omfang og kompleksitet. Som sagsbehandler behandler man sager inden for en bred vifte af retsområder, hvilket gør, at man gennem sit arbejde i nævnet opnår et godt overblik over de problemstillinger, som for tiden behandles ved domstolene, ligesom det giver sagsbehandleren mulighed for at opbygge en (endnu) stærkere juridisk metode. Den brede vifte af sagsområder medfører tillige, at jobbet er et godt springbræt, uanset hvilken karrierevej man påtænker at vælge.

Selvom hverdagen i nævnet er travl, er der stor fokus på det sociale sammenhold. Der afholdes jævnligt sociale arrangementer, herunder fredagsbarer, spilaftener og familiearrangementer.

Som sagsbehandler i Procesbevillingsnævnet oplever man således høj faglighed og store udviklingsmuligheder i et kollegialt og uformelt arbejdsmiljø.

2.8 Der var engang ...

Af fhv. kontorleder Pernille Kær Jensen

Året var 2004, og kronprinsparret var lige blevet gift. Stedet var Rådhuspladsen, der ud over at være hjemsted for utrolig mange sjove, anderledes og til tider meget larmende arrangementer, også var hjemsted for en lille arbejdsplads. Arbejdspladsen havde til huse næsten oppe under taget i nummer 45. Den lille arbejdsplads var Procesbevillingsnævnet. Nævnet havde egentlig eksisteret siden 1996, men det er en helt anden historie – og langt før min tid i kontorsekretariatet.

I 2004 var Procesbevillingsnævnet ikke en stor arbejdsplads. Kontorsekretariatet bestod kun af 2 kontoransatte og 1 studentermedhjælper udover sekretariatschefen og de øvrige jurister i sekretariatet. Der var også kun et nævn at servicere. Selvom det var en lille arbejdsplads, så behandlede nævnet sager for hele Danmark, Grønland og Færøerne, og kontorsekretariatet havde en bred berøringsflade med både anklagemyndigheden, domstolene, andre statslige institutioner og ikke at forglemme alle borgerne.

Året 2007 var på mange måder et begivenhedsrigt år. Man kunne nævne et utal af begivenheder, som hændte i det danske samfund men det var særligt én begivenhed som optog Procesbevillingsnævnet sekretariat. Det var besluttet, at Procesbevillingsnævnet skulle bestå af et nævn yderligere. Nævnets afdeling for fri proces opstod. Medarbejderstaben blev udvidet, og i kontorsekretariatet gik vi fra 2 kontoransatte til 4 kontoransatte.

I slutningen af 2012 skiftede Procesbevillingsnævnet adresse. Rådhuspladsen blev til Store Kongensgade, og sekretariatet blev med ét nabo til Domstolsstyrelsen. Man kunne på sin vis godt sige, at Procesbevillingsnævnet havde vokseværk, og selvom lokalerne på Rådhuspladsen var et dejligt sted at komme på arbejde i, så var det tiltrængt med noget mere plads. Flytningen foregik i december 2012 til lokaler, hvor Flygtningenævnet tidligere havde haft adresse. Kontorsekretariatet kunne nu i et stort og lyst lokale tage vel i mod blandt andet borgere, ansøgere om appeltilladelse og personer som ønskede at klage over Civilstyrelsens afslag på fri proces. Det kan nævnes at kontorsekretariatet i 2012 bestod af 3 kontoransatte, 1 servicemedarbejder og 1 studentermedhjælper.

Da årene 2013 og 2014 oprandt, begyndte Danmark at blive mere digitaliseret. Dette gjaldt selvfølgelig også Procesbevillingsnævnet. Først kom virksomhederne, og senere kom

borgerne. I disse år, særligt efter den seneste opgradering af nævnets IT systemer, var målet at blive fuldstændig digitale. Selvom man for længst havde stillet skrivemaskinen på hylden og arbejdede i IT systemer, så blev det alligevel en lille udfordring for det top tunede kontorteam. Breve, som før blev afsendt i fine påstemplet kuverter, og videre ud i verden med postmanden, blev nu omdannet til rette format og sendt til cpr- og cvr-numre.

Dagene fløj af sted. Sager kom ind, sager blev behandlet, sager blev afsluttet. Ja der kom endda mange sager ind – ny lovgivning kom til.

Der skulle alligevel gå et par år yderligere, før tanken om en fuldstændig digitaliseret tilværelse skulle afprøves, helt uden papir og helt uden sagsomslag. Det var året 2017. Men det er fremtidshistorie, for denne historie handler jo om året 2016. I året 2016 kunne kronprinsparret fejre kobberbryllup. Der var nu gået 12 ½ år, siden historien startede, siden det lille nævn var lille, siden det lille nævn boede på Rådhuspladsen.

Kontorsekretariatet bestod nu af flere medarbejdere, end der nogensinde havde gjort. Med god grund. Der var nok at tage sig af. Det vil der sikkert altid være. En ting er dog sikkert. Du vil altid i Procesbevillingsnævnet finde gæve medarbejdere klar til at hjælpe, yde og betjene.

Der var engang ...

3 NÆVNETS VIRKSOMHED I 2016 I AFDELINGEN FOR APPELTILLADELSER

3.1 Generelt

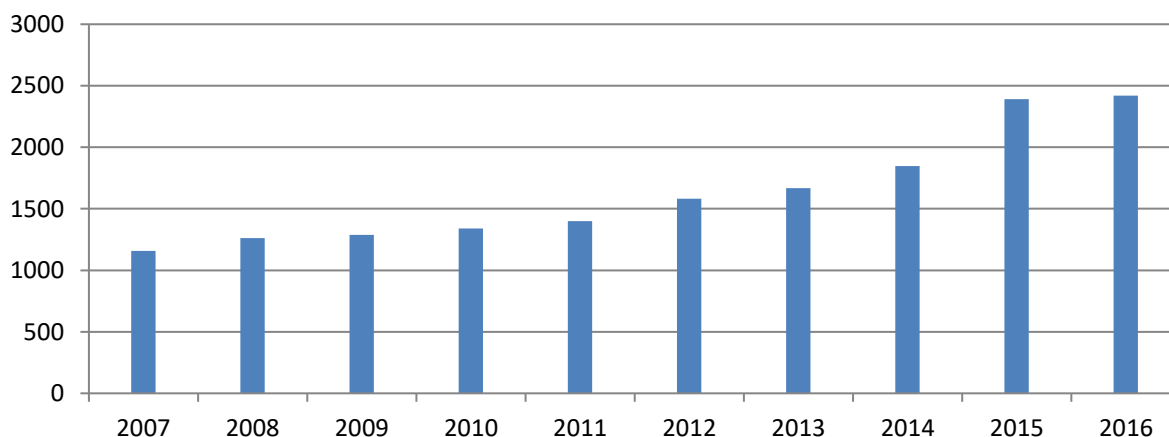
Nævnet har i 2016 afholdt 44 møder i afdelingen for appeltilladelser.

Den 1. januar 2016 var 479 sager uafsluttede.

Nævnet har i 2016 modtaget 2.420 sager om appeltilladelse.

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Antal	1.158	1.261	1.289	1.340	1.401	1.582	1.667	1.848	2.392	2.420

Her er de modtagne sager fra 2007 til 2016 illustreret i et søjlediagram:

Tallene viser et støt stigende antal modtagne sager i perioden 2007-2013 og herefter en markant stigning i årene 2014 og 2015, hvorefter antallet af modtagne sager i 2016 er på nogenlunde samme niveau som i 2015. Der var en stigning på 181 flere modtagne sager i 2014 i forhold til 2013 og igen en stigning på henholdsvis 544 og 572 flere modtagne sager i 2015 og 2016 i forhold til 2014. Nævnet modtog således i 2016 hele 753 sager mere end i 2013. Den markante stigning i antallet af modtagne ansøgninger om appeltilladelse kan i langt overvejende grad tilskrives de nye regler om appelbegrænsning i civile sager, der blev indført med virkning fra 1. juli 2014. Se herom nærmere afsnit 2.5 og 3.2.

Der er i 2016 blevet afsluttet 2.485 sager. Af disse sager blev 398 sager afgjort uden nævnsbehandling (tilbagekaldt, videresendt til anden myndighed, afvist som faldende uden for

nævnets kompetence herunder overskridelse af absolut ansøgningsfrist mv.). 38 af disse sager vedrørte overskridelse af den absolutte 2-ugers frist i § 389 a, stk. 2.

Der var herefter den 31. december 2016 414 uafsluttede sager.

Et udvalg af de sager, som er afgjort af nævnet i 2016, er omtalt nærmere i kapitel 4.

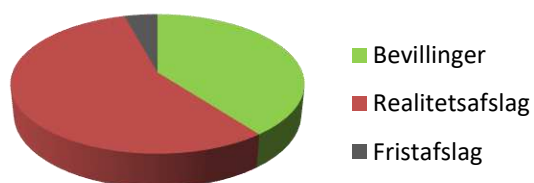
3.1.1 Nævnsbehandlede sager i 2016

Nævnet har i 2016 afgjort 2.087 sager, der fordeler sig således:

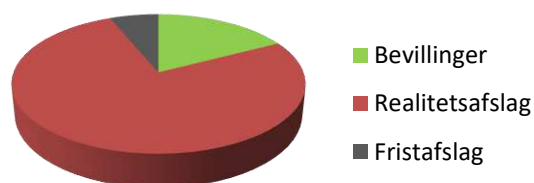
	Bevillinger	Realitetsafslag	Fristafslag	i alt
2. instans civile sager	342	485	37	864
3. instans civile sager	124	543	45	712
2. instans straffesager	45	54	23	122
3. instans straffesager	68	305	16	389

Nedenfor er den talmæssige fordeling grafisk gengivet:

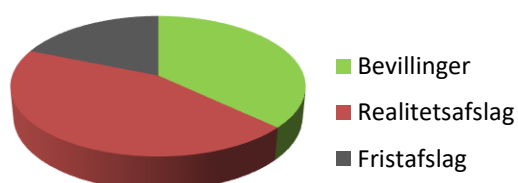
2. instans civile sager

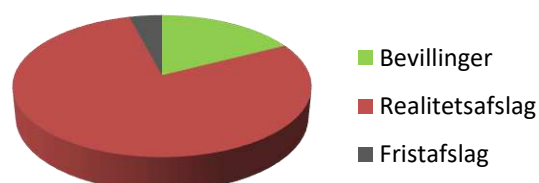
3. instans civile sager

2. instans straffesager

3. instans straffesager

Sagerne fordeler sig således på henholdsvis anke og kære:

	Bevillinger	Realitetsafslag	Fristafslag	I alt
2. instans civile sager (anke)	91	128	15	234
2. instans civile sager (kære)¹	251	357	22	630
3. instans civile sager (anke)^{1,3}	71	338	18	427
3. instans civile sager (kære)^{2,3}	53	205	27	285
2. instans straffesager	45	54	23	122
3. instans straffesager (anke)³	29	193	14	236
3. instans straffesager (kære)	39	112	2	153

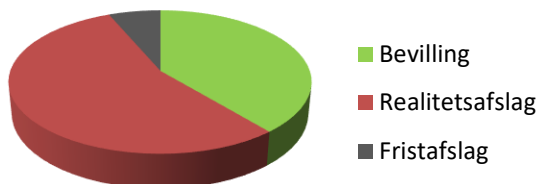
¹ I gruppen med 3. instans civile ankesager er medtaget sagstyper, hvor appel til Højesteret i sager, der behandles af landsretten og Sø- og Handelsretten som 1. instans og af landsretten som 2. instans, kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse ved særskilt anke af sagsomkostninger i domme jf. retsplejelovens § 368, stk. 8. Endvidere er medtaget sagstyper, hvor appel til Højesteret i sager, der behandles af landsretten som 1. instans, kræver Procesbevillingsnævnet tilladelse ved særskilt anke af deldomme, jf. retsplejelovens § 253, stk. 4, 2. pkt.

² I gruppen med 3. instans civile kæresager er medtaget sagstyper, hvor appel til Højesteret af kendelser og beslutninger afsagt i en sag, der behandles af landsretterne som 1. instans, kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. retsplejelovens § 392, stk. 3.

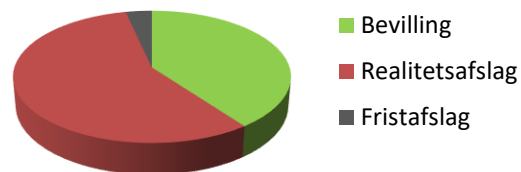
³ Der er i 1 civil ankesag, 1 civil kæresag og 3 ankestraffesager meddelt begrænset bevilling.

Fordelingen af afgjorte 2. instans civile sager og straffesager samt 3. instans civile sager og straffesager er i det følgende grafisk angivet på henholdsvis anke- og kæresager:

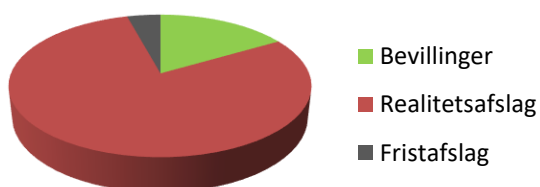
2. instans civile sager anke

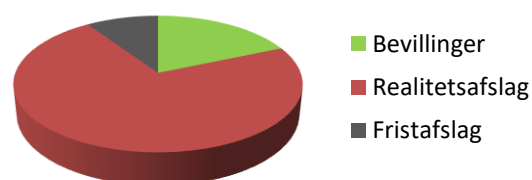
2. instans civile sager kære

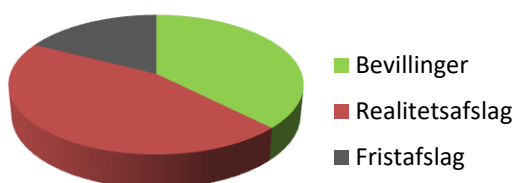
3. instans civile sager anke

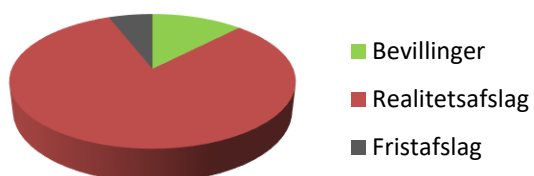
3. instans civile sager kære

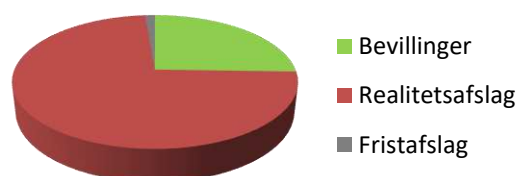
2. instans straffesager

3. instans straffesager anke

3. instans straffesager kære

En undersøgelse af udviklingen i antallet af afgjorte nævnsbehandlede sager i årene 2007 til 2016 fremstår således:

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Antal afgjorte sager	1.059	1.099	1.075	1.247	1.164	1.266	1.413	1.384	1.935	2.087
2. instans civile sager	168	160	187	182	157	181	246	312	781	864
Bevillinger	65	70	78	59	81	61	100	111	249	342
Realitetsafslag	81	70	86	97	55	108	131	159	471	485
Fristafslag	22	20	23	26	21	12	15	42	61	37
3. instans civile sager	464	542	525	617	576	622	685	623	630	712
Bevillinger	42	80	69	92	81	51	74	82	105	124
Realitetsafslag	392	421	419	500	466	547	594	498	484	543
Fristafslag	29	41	37	25	29	24	17	43	41	45
2. instans straffesager	114	100	96	114	108	128	145	131	146	122
Bevillinger	38	30	29	46	44	56	57	49	55	45
Realitetsafslag	69	53	51	57	54	66	72	63	70	54
Fristafslag	7	17	16	11	10	6	16	19	21	23
3. instans straffesager	312	297	269	334	323	335	337	318	378	389
Bevillinger	36	50	37	71	64	38	39	41	51	68
Realitetsafslag	249	226	216	246	249	283	286	266	311	305
Fristafslag	27	21	16	17	10	14	12	11	16	16

Som det fremgår, viser udviklingen over 10-året fra 2007 til 2016,

- at det samlede antal sager i nævnets afdeling for appeltilladelser er fordoblet fra 2007 til nu,
- at antal 2. instans civile i perioden 2007 til 2013 ligger nogenlunde konstant på mellem 157 og 246 på årsbasis, at tallet i 2014 stiger til 312 sager og igen i 2015 og 2016 med en markant stigning til henholdsvis 781 og 864 sager, hvilket skyldes de appelbegrænsningsregler i 2014, som har fuld effekt i de følgende år (se bl.a. også afsnit 2.5),
- at antal 3. instans civile sager er steget fra 464 sager i 2007 til det hidtil højeste antal på 712 sager i 2016,
- at antal 2. instans straffesager ligger nogenlunde konstant på mellem 96 og 146 sager på årsbasis,
- at antal 3. instans straffesager tilsvarende ligger nogenlunde konstant på mellem 269 og 389 sager som det hidtil højeste antal i 2016, og

- at bevillingsandelen i perioden er markant højere på 2. instans sager end 3. instans sager, mens udviklingen i bevillingsandelen inden for de enkelte kategorier er nogenlunde på konstant.

En undersøgelse af antallet af henholdsvis anke- og kæretilladelser til Højesteret i forhold til antallet af realitetsbehandlede ansøgninger i årene 2007 til 2016 har givet følgende resultat:

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
3. instans civile sager (anke)										
Ansøgninger efter rpl. § 371 ¹	192	234	213	266	233	247	279	267	334	371
Bevillinger efter rpl. § 371	19	40	28	34	30	21	36	32	51	58
Bevillingsandel i hele procent	10 %	17 %	13 %	13 %	13 %	9 %	13 %	12 %	15 %	16 %
Ansøgninger efter rpl. § 253, stk. 4, 2. pkt. ²	-	-	-	-	-	-	-	0	0	10
Bevillinger efter rpl. § 253, stk. 4, 2. pkt.	-	-	-	-	-	-	-	0	0	10
Bevillingsandel i hele procent	-	-	-	-	-	-	-	-	-	100%
Ansøgninger efter rpl. § 368, stk. 8 ³	10	13	24	18	34	18	24	23	14	28
Bevillinger efter rpl. § 368, stk. 8	3	1	1	3	3	1	2	2	1	3
Bevillingsandel i hele procent	30 %	8 %	4 %	17 %	9 %	6 %	8 %	9 %	7 %	11 %
3. instans civile sager (kære)⁴										
Ansøgninger	232	256	251	308	280	333	365	290	241	258
Bevillinger	20	39	40	55	48	29	36	48	53	53
Bevillingsandel i hele procent	9 %	15 %	16 %	18 %	17 %	9 %	10 %	17 %	22 %	21 %
3. instans straffesager (anke)										
Ansøgninger	185	170	157	155	180	214	156	178	213	222
Bevillinger	15	28	28	23	39	18	20	15	29	29
Bevillinger i hele procent	8 %	16 %	18 %	15 %	22 %	8 %	13 %	8 %	14 %	13 %
3. instans straffesager (kære)										
Ansøgninger	100	106	96	162	133	107	169	129	149	151
Bevillinger	21	22	9	48	25	20	19	26	22	39
Bevillingsandel i hele procent	21 %	21 %	9 %	30 %	19 %	19 %	11 %	20 %	15 %	26 %

¹ I denne gruppe er medtaget ansøgninger og bevillinger efter følgende hjemler, hvor kriteriet for at meddele tilladelse til anke til Højesteret ligesom i retsplejelovens § 371 er, at sagen er af principiel karakter:

- Retsplejelovens § 475, stk. 3, jf. § 371
- Retsplejelovens § 475 i, stk. 3, jf. § 371
- Konkurslovens § 254, jf. retsplejelovens § 371
- Dødsboskiftelovens § 105, jf. retsplejelovens § 371
- Færøernes retsplejelov
- Grønlands retsplejelov

Endvidere er medtaget ansøgninger og bevillinger til Højesteret som 3. instans efter retsplejelovens § 253, stk. 4, jf. § 371, hvor kriterierne for at meddele tilladelse til anke til Højesteret er, at der foreligger særlige grunde, og sagen desuden angår spørgsmål af principiel karakter.

² Efter retsplejelovens § 253, stk. 4, 1. og 2. pkt., kan Procesbevillingsnævnet meddele tilladelse til anke til Højesteret af deldomme afsagt af landsretten i sager, der behandles af landsretten som 1. instans, hvis der foreligger særlige grunde.

³ Efter retsplejelovens § 368, stk. 8, kan Procesbevillingsnævnet meddele tilladelse til særskilt anke til Højesteret af bestemmelser om sagsomkostninger i domme afsagt af landsretterne eller Sø- og Handelsretten, såfremt afgørelsen herom er af principiel karakter.

⁴ I gruppen med 3. instans civile kæresager er udover ansøgninger efter retsplejelovens § 392, stk. 3, vedrørende landsrettens kendelser og beslutninger medtaget ansøgninger og bevillinger efter følgende hjemler, hvor kriteriet for at meddele tilladelse til kære til Højesteret ligesom i retsplejelovens § 392, stk. 3, er, at sagen er af principiel karakter:

- Retsplejelovens § 372, stk. 2, 7. pkt., jf. § 392, stk. 3
- Retsplejelovens § 391, stk. 3
- Retsplejelovens § 585
- Retsplejelovens § 586, stk. 4, 5. pkt., jf. retsplejelovens § 392, stk. 3
- Konkurslovens § 254, jf. retsplejelovens § 392, stk. 3
- Dødsboskiftelovens § 105, jf. retsplejelovens § 392, stk. 3
- Straffuldbyrdslovens § 121, jf. retsplejelovens § 392, stk. 3
- Færøernes retsplejelov
- Grønlands retsplejelov

Desuden er medtaget ansøgninger efter retsplejelovens § 253, stk. 4, jf. § 392, stk. 3, hvor kriterierne for at meddele tilladelse til kære til Højesteret er, at der foreligger særlige grunde, og sagen desuden angår spørgsmål af principiel karakter.

Endelig er medtaget ansøgninger efter retsplejelovens § 391, stk. 4, vedrørende landsrettens afvisning af en ankesag efter retsplejelovens § 368 a, hvor kriteriet for at meddele tilladelse til kære til Højesteret er, at der foreligger særlige grunde.

3.1.2 Sagsbehandlingstiden

Procesbevillingsnævnet foretager årligt en opgørelse af sagsbehandlingstiden i nævnets afdeling for appeltilladelser og i afdelingen for fri proces. Før 2011 blev den gennemsnitlige sagsbehandlingstid beregnet ud fra antal afsluttede sager i oktober kvartal. Fra 2011 er sagsbehandlingstiden beregnet ud fra antal afsluttede sager over hele året.

En opgørelse over sagsbehandlingstiden for 2016 (2.485 sager) i afdelingen for appeltilladelser sammenlignet med årene 2007 – 2015 giver følgende resultat:

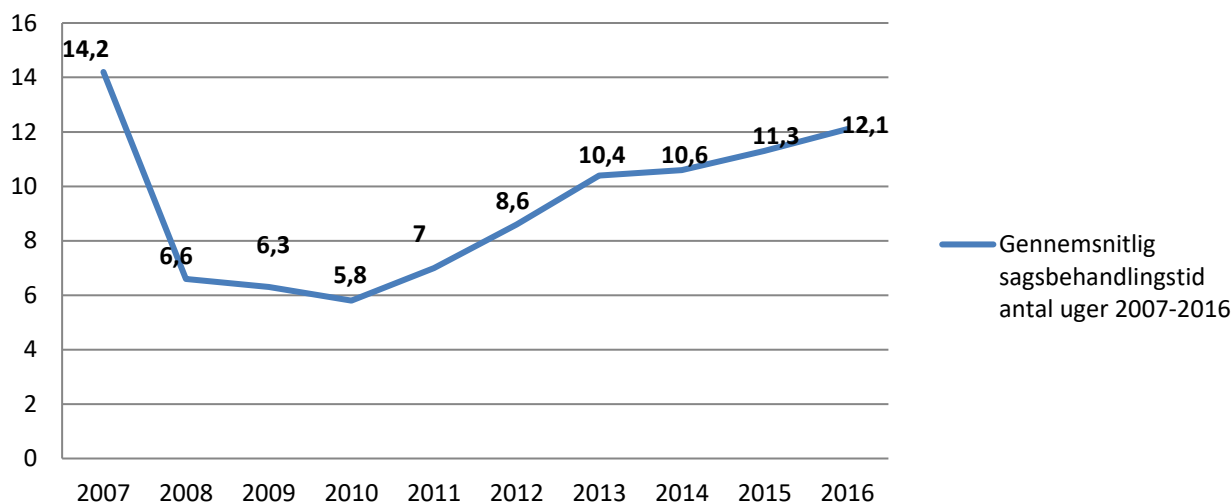
Andel afsluttede sager i %	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Under 4 uger	24	36	36	35	31	26	15	19	18	14
Under 6 uger	35	55	57	62	50	38	31	30	27	25
Under 8 uger	41	72	72	77	66	48	42	42	36	34
Under 10 uger	46	82	85	87	77	59	51	51	45	45
Under 12 uger	52	89	90	92	83	69	62	58	55	55
Under 14 uger	56	92	94	95	88	79	71	66	65	63
Under 16 uger	61	93	96	97	92	87	78	74	72	70
Alle	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal sager i alt	399	425	337	411	1.340	1.494	1.641	1.647	2.395	2.485

Det bemærkes, at sagsbehandlingstiden bliver beregnet fra tidspunktet fra modtagelse af ansøgningen til udsendelse af nævnets afgørelse mv. i sagen, og at der i sagsbehandlingstiden indgår den tid, som er medgået til kontradiktion og indhentelse af nødvendige bilag fra ansøgeren, retterne mv.

Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i afdelingen for appeltilladelser var i 2016 på 12,1 uger. Der er således tale om en stigning på 0,8 uger i forhold til 2015, hvor den gennemsnitlige sagsbehandlingstid var på 11,3 uger. Som det fremgår af grafen på næste side, var sagsbehandlingstiden i perioden 2008-2011 kortere end i 2012-2016.

Stigningen skyldes navnlig en markant årlig forøgelse af antallet af modtagne sager i årene 2012 - 2016 i forhold til tidligere år samtidig med, at årsværksforbruget ikke er steget tilsvarende. Se herom også afsnit 2.4 om produktivitet.

Gennemsnitlig sagsbehandlingstid antal uger 2007-2016

Det er nævnets mål, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid ikke overstiger 8 uger. Nævnet vil i 2017 have fokus på at nedbringe sagsbehandlingstiden til ca. 8 uger. Det bemærkes i den forbindelse, at tallet for indkomne appelsager i 2017 forventes at være på samme niveau som i 2015 og 2016.

3.1.3 Anmodning om genoptagelse

Det bemærkes, at nævnets behandling af sager om anmodning om genoptagelse og af sager om anmodning om aktindsigt indtil 1. januar 2012 blev journaliseret under den tidligere sag. Med virkning fra 1. januar 2012 har nævnet journaliseret anmodning om genoptagelse og anmodning om aktindsigt i særskilte sager.

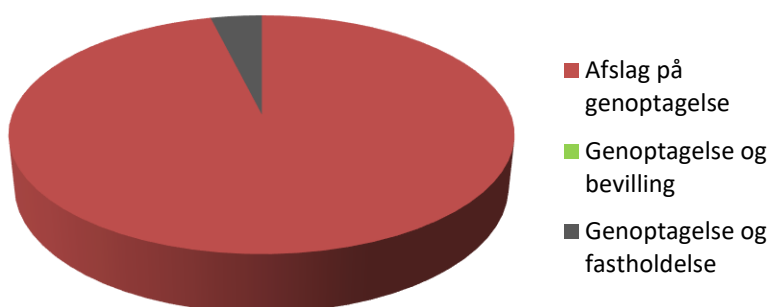
Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser har således udover de ovenfor nævnte antal sager på 2.420 i 2016 modtaget 79 nye anmodninger om genoptagelse af sager i afdelingen for appeltilladelse. Der henstod ved begyndelsen af 2016 ingen uafsluttede sager om genoptagelse fra året før. 78 nye anmodninger om genoptagelse blev afsluttet i 2016 med en gennemsnitlig sagsbehandlingstid på 5,8 uger. Der henstod herefter 1 uafsluttet ny genoptagelsessag ved årets afslutning.

Nævnets afdeling for appeltilladelser har bemyndiget formanden til at afgøre genoptagelsesansøgninger, når der ikke er grundlag for at genoptage behandling af sagen, idet der ikke foreligger nye væsentlige oplysninger.

Af de 78 afsluttede sager om genoptagelse blev det besluttet at meddele afslag på genoptagelse i 75 sager. I de resterende 3 sager besluttede nævnet at genoptage sagen, fordi der forelå væsentlige nye oplysninger. I alle 3 sager fastholdt nævnet de tidligere meddelte afslag.

Fornyede anmodninger om genoptagelse vedrørende samme ansøgning om appeltilladelse journaliseres på samme sag som den første genoptagelsesansøgning, og nævnet har derfor udover de nye genoptagelsesansøgninger desuden modtaget og behandlet et ukendt antal fornyede genoptagelsesansøgninger.

Genoptagelsessager

3.1.4 Anmodning om aktindsigt

Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser har i 2016 desuden modtaget 44 anmodninger om aktindsigt. Der henstod ingen ubehandlede anmodninger om aktindsigt pr. 1. januar 2016. Alle 44 anmodninger om aktindsigt blev afsluttet i 2016 med en gennemsnitlig sagsbehandlingstid på 1,2 uger.

3.2 Civile sager

I afsnit 3.2 og 3.3 foretages en talmæssig gennemgang af de afgjorte sager i afdelingen for appeltilladelser. I kapitel 4 er refereret en række af de sager, hvor Procesbevillingsnævnet har meddelt appeltilladelse til Højesteret. Se også Procesbevillingsnævnets hjemmeside, hvor der løbende bliver opdateret nyheder i afdelingen for appeltilladelser.

3.2.1 2. instansbevillinger i civile sager

3.2.1.1 Ankesager

Nævnet har i 2016 realitetsbehandlet 213 ansøgninger om tilladelse til anke fra byret til landsret i sager angående krav, der efter påstanden har en økonomisk værdi af højst 20.000 kr., jf. retsplejelovens § 368, stk. 2, samt sager omfattet af servicelovens § 171 vedrørende tvangsfjernelse. Bevilling blev meddelt i 90 sager. Endvidere har nævnet i 2016 behandlet 6 ansøgninger om tilladelse til anke af byrettens deldomme til landsretten, jf. retsplejelovens § 253, stk. 4, 1. og 2. pkt. Bevilling blev meddelt i 1 sag.

Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevillinger	Afslag
Advokatnævnsager	13	6
Aftale- og formueret	7	35
Erstatning	1	10
Fast ejendom	1	1
Foreningsforhold	1	0
Lejeret	10	15
Parkering	10	20
Skatter og afgifter	1	2
Tvangsfjernelse	9	30
Andet ¹	38	9
I alt	91	128

¹ 26 af de 38 bevillinger blev meddelt i sager om kompensation efter EU-forordning 261/2004 om flypassagerers rettigheder.

3.2.1.2 Kæresager

Nævnet har i 2016 realitetsbehandlet samlet 614 ansøgninger om tilladelse til kære fra byret og Sø- og Handelsretten til landsret, og der blev meddelt bevilling i samlet 252 sager. Det er som følger:

- 317 ansøgninger om kæretilladelse i sager, der er omfattet af retsplejelovens § 389 a om kære af byrettens kendelser og beslutninger under hovedforhandlingen eller dennes forberedelse. Der blev meddelt bevilling i 59 sager.
- 8 ansøgninger om kæretilladelse i sager, der er omfattet af retsplejelovens § 392 a, stk. 2, om kære af Sø- og Handelsrettens kendelser og beslutninger til landsretten. Der blev meddelt bevilling i 6 sager.
- 212 ansøgninger om kæretilladelse i sager, hvor byretten har fastsat sagsomkostninger på højst 20.000 kr., eller hvor byretten har ophævet sagens omkostninger, og der for landsretten ikke vil være spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 20.000, jf. retsplejelovens § 389, stk. 2, § 391, stk. 2, og § 584 a, stk. 2. Bevilling blev meddelt i 152 sager. Det bemærkes, at 76 af de 152 bevillinger blev meddelt i 3 forskellige sagskomplekser på henholdsvis 15, 24 og 37 sager.
- 17 ansøgninger om kæretilladelse, hvor byretten har fastsat salær til en beskikket advokat på højst 20.000 kr., jf. § retsplejelovens § 389, stk. 3 og § 584 a, stk. 3. Der blev meddelt bevilling i 8 af sagerne.
- 22 ansøgninger om kæretilladelse i sager om udlæg, der har en økonomisk værdi af højst 20.000 kr., jf. retsplejelovens § 584, stk. 2. Bevilling blev meddelt i 11 sager.
- 30 ansøgninger om kæretilladelse i sager, der er omfattet af retsplejelovens § 253, stk. 4, 1. og 2. pkt., om kære af byrettens delafgørelser. Der blev meddelt bevilling i 14 sager.
- 2 ansøgninger om kæretilladelse, der er omfattet af retsplejelovens § 392 a, stk. 1 jf. § 253, stk. 4, om kære af Sø- og Handelsrettens delafgørelser. Der blev meddelt bevilling i 1 af sagerne.

Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevillinger	Realitetsafslag
Ansøgninger efter rpl. § 253, stk. 4, 1. og 2. pkt.	14	16
Ansøgninger efter rpl. § 389, stk. 2	36	26
Ansøgninger efter rpl. § 389, stk. 3	7	6
Ansøgninger efter rpl. § 389 a	59	258
Ansøgninger efter rpl. § 391, stk. 2	109	24
Ansøgninger efter rpl. § 392 a, stk. 1, jf. § 253, stk. 4	1	1
Ansøgninger efter rpl. § 392 a, stk. 2	6	2
Ansøgninger efter rpl. § 584, stk. 2	11	11
Ansøgninger efter rpl. § 584 a, stk. 2	7	10
Ansøgninger efter rpl. § 584 a, stk. 3	1	3
I alt	251	362

3.2.2 3. instansbevillinger i civile sager

3.2.2.1 Ankesager

Nævnet har i 2016 realitetsbehandlet 359 ansøgninger om tilladelse til at anke domme, som er afsagt af en landsret som 2. instans, til Højesteret, jf. retsplejelovens § 371. Bevilling blev meddelt i 52 sager. Desuden har nævnet i 2016 behandlet 4 ansøgninger om tilladelse til anke til Højesteret af deldomme, som er afsagt af landsretten som 2. instans, jf. retsplejelovens § 253, stk. 4, jf. § 371. Der blev meddelt bevilling i alle 4 sager.

Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevillinger	Afslag
Aftale- og formueret	10	36
Andelsboligforhold	0	7
Ansættelsesret	7	10
Arveret	0	5
Erstatning, personskade	3	18
Erstatning, rådgiveransvar	2	7
Erstatning, tingsskade	0	5
Erstatning, andet	7	23
Familieret	4	10
Fast ejendom	1	22
Forsikringsret	0	6
Forældreansvarslov	0	50
Freds- og ærekrænkelser	1	3
Immaterialret	1	7
Kommunalret	1	2
Konkursret	4	8
Lejeret	3	39
Naboret	1	1
Retsplejelov	4	12
Skatter og afgifter	3	18
Socialret	0	5
Andet	4	13
I alt	56	306

Herudover har Procesbevillingsnævnet i 2016 realitetsbehandlet følgende ansøgninger om tilladelse til anke til Højesteret:

- 28 ansøgninger om tilladelse til særskilt anke af bestemmelser om sagsomkostninger i domme, som er afsagt af en landsret eller Sø- og Handelsretten, jf. retsplejelovens § 368, stk. 8. Nogle af sagerne vedrører domme, som er afsagt af landsretterne som 1. instans. Bevilling blev meddelt i 3 sager.
- 3 ansøgninger i sager vedrørende administrativ frihedsberøvelse efter retsplejelovens § 475, stk. 3, jf. § 371. Der blev meddelt bevilling i 1 sag.
- 10 ansøgninger om tilladelse til anke af deldomme afsagt af landsretten i sager, som behandles af landsretten i 1. instans, jf. retsplejelovens § 253, stk. 4, 1. og 2. pkt. Bevilling blev meddelt i alle 10 sager, idet det bemærkes, at sagerne vedrørte samme sagskompleks.
- 1 ansøgning efter den færøske retsplejelov. Der blev meddelt afslag i sagen.
- 4 ansøgninger efter den grønlandske retsplejelov. Der blev meddelt bevilling i 1 af sagerne.

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har meddelt tilladelse til anke til Højesteret, er refereret i afsnit 4.2.1.

3.2.2.2 Kæresager

Nævnet har i 2016 realitetsbehandlet samlet 258 ansøgninger om tilladelse til kære til Højesteret, og der blev meddelt bevilling i samlet 53 sager. Det er som følger:

- 115 ansøgninger om tilladelse til kære af landsretternes kendelser og beslutninger, jf. retsplejelovens § 392, stk. 3. Bevilling blev meddelt i 22 sager.
- 66 ansøgninger om tilladelse til kære af landsretternes afgørelser i fogedsager, jf. retsplejelovens § 585. Bevilling blev meddelt i 11 sager.
- 29 ansøgninger om kæretiladelse efter konkurslovens § 254, jf. retsplejelovens § 392, stk. 3. Der blev meddelt bevilling i 6 sager.
- 9 ansøgninger efter dødsboskiftelovens § 105, jf. retsplejelovens § 392, stk. 3. Der blev meddelt bevilling i 1 sag.
- 7 ansøgninger efter straffuldbyrdelseslovens § 121, jf. retsplejelovens § 392, stk. 3. Der blev meddelt bevilling i 3 sager.
- 2 ansøgninger om tilladelse til kære af landsrettens afgørelser efter retsplejelovens § 372, stk. 2, 7. pkt., jf. § 392, stk. 3. Der blev meddelt afslag i begge sager.
- 2 ansøgninger om tilladelse til kære af landsrettens afgørelser efter retsplejelovens § 586, stk. 4, 5. pkt., jf. § 392, stk. 3. Der blev meddelt bevilling i begge sager.
- 1 ansøgning om tilladelse til kære af landsrettens domme om afvisning efter retsplejelovens § 391, stk. 3. Der blev meddelt bevilling i sagen.
- 14 ansøgninger om tilladelse til kære af landsrettens domme om afvisning efter retsplejelovens § 391, stk. 4. Der blev meddelt bevilling i 3 sager.
- 11 ansøgninger efter retsplejelovens § 253, stk. 4, jf. § 392, stk. 3, 3. pkt., jf. tillige § 392, stk. 3, 1. og 2. pkt., om landsrettens delafgørelser i en sag, der behandles af landsretten som 2. instans. Der blev meddelt bevilling i 3 sager.
- 1 ansøgning efter den færøske retsplejelov. Der blev meddelt afslag i sagen.
- 1 ansøgning efter den grønlandske retsplejelov. Der blev meddelt bevilling i sagen.

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har meddelt tilladelse til kære til Højesteret, er refereret i afsnit 4.2.2.

3.3 Straffesager

3.3.1 2. instansbevillinger i straffesager

Nævnet har i 2016 realitetsbehandlet 99 ansøgninger om tilladelse til anke fra byret til landsret i sager, hvor ankeadgangen er begrænset i medfør af retsplejelovens § 903, stk. 1, jf. § 902, stk. 1 og 2.

86 af ansøgningerne var indgivet af tiltalte, mens 13 ansøgninger var fra anklagemyndigheden. Bevilling blev meddelt i 45 sager, heraf 33 bevillinger til tiltalte og 12 til anklagemyndigheden.

Tiltaltes ansøgninger om anke

Oversigt over ansøgninger om 2. instansbevilling fra tiltalte, som nævnet har realitetsbehandlet i 2016:

Sager om overtrædelse af straffeloven:

	Bevillinger	Afslag
Freds- og ærekrænkelser	4	2
Hærværk	1	5
Tyveri	2	8
Anden berigelseskriminalitet	0	3
Overtr. mod tjenestemand	1	0
Andet ¹	5	2
I alt	13	20

¹ 3 af de 5 bevillinger i denne kategori vedrørte sager, hvor polititjenestemænd var dømt for overtrædelse af straffelovens § 155 om embedsmisbrug

Sager om overtrædelse af særlovgivningen:

	Bevillinger	Afslag
Lov om euforiserende stoffer	0	1
Færdselslov, hastighed	5	8
Færdselslov, andet	8	15
Ordensbekendtgørelsen	1	2
Våben og fyrværkeri	0	2
Anden særlovgivning ¹	6	5
I alt	20	33

¹ 4 af de 6 bevillinger i denne kategori vedrørte sager, hvor ansøgeren var dømt for overtrædelse af taxalovgivningen

Anklagemyndighedens ansøgninger om anke

Oversigt over ansøgninger om 2. instansbevilling fra anklagemyndigheden i straffesager, som nævnet har realitetsbehandlet i 2016:

Sager om overtrædelse af straffeloven:

	Bevillinger	Afslag
Tyveri	1	0
Anden berigelseskriminalitet	1	0
Personfarlig kriminalitet	1	0
I alt	3	0

Sager om overtrædelse af særlovgivningen:

	Bevillinger	Afslag
Arbejds miljølovgivningen	1	0
Færdselslov, hastighed	5	0
Færdselslov, andet	1	1
Natur- og miljøbeskyttelse	1	0
Anden særlovgivning	1	0
I alt	9	1

3.3.2 3. instansbevillinger i straffesager

3.3.2.1 Ankesager

Nævnet har i 2016 realitetsbehandlet 221 ansøgninger om tilladelse til at anke domme, som er afsagt af en landsret som 2. instans, til Højesteret, jf. retsplejelovens § 932.

218 af ansøgningerne var indgivet af tiltalte, mens 3 ansøgninger var fra anklagemyndigheden. Bevilling blev meddelt i 29 sager, heraf 26 bevillinger til tiltalte og 3 til anklagemyndigheden.

Nævnet har i 2016 desuden realitetsbehandlet 1 sag efter den grønlandske retsplejelov. Der blev meddelt afslag i sagen. Ansøgningen var indgivet af tiltalte.

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har meddelt tilladelse til anke til Højesteret, er refereret i afsnit 4.3.1.

Tiltaltes ansøgninger om anke

Oversigt over ansøgninger om 3. instansbevilling fra tiltalte, jf. retsplejelovens § 932, som nævnet har realitetsbehandlet i 2016:

Sager om overtrædelse af straffeloven:

	Bevillinger	Afslag
Berigelseskriminalitet	2	14
Brand	0	2
Drab	0	7
Falsk forklaring og anklage	0	1
Freds- og ærekrænkelse	0	2
Overtr. mod tjenestemand	0	6
Narkotika ¹	13	27
Personfarlig kriminalitet ²	0	22
Røveri	1	6
Sædelighedsforbrydelser	1	14
Udvisning	1	14
Andet ³	0	8
I alt	18	123

¹ 10 af de 13 bevillinger vedrørte samme sagskompleks.

² Inkluderer ikke røveri og drab, der er opgjort særskilt, eller vold mod tjenestemand, der er inkluderet i rubrikken overtrædelser mod tjenestemand.

³ 4 af de 8 afslag vedrørte sager, hvor tiltalte var dømt for overtrædelse af straffelovens § 192 a om overtrædelse af våbenlovgivningen under særligt skærpende omstændigheder.

Sager om overtrædelse af særlovgivningen:

	Bevillinger	Afslag
Arbejdsmiljølovgivning	0	3
Dyrebeskyttelseslovgivning	0	3
Erstatning for strafferetlig forfølgning	1	13
Fiskeri	1	0
Færdselslov, hastighed	0	2
Færdselslov, spiritus	0	4
Færdselslov, andet	1	14
Lov om euforiserende stoffer	1	5
Natur- og miljøbeskyttelse	0	4
Ordensbekendtgørelsen	0	1
Told-, skat-, afgiftslovgivning	0	3
Våben og fyrværkeri	0	4
Anden særlovgivning ¹	4	13
I alt	8	69

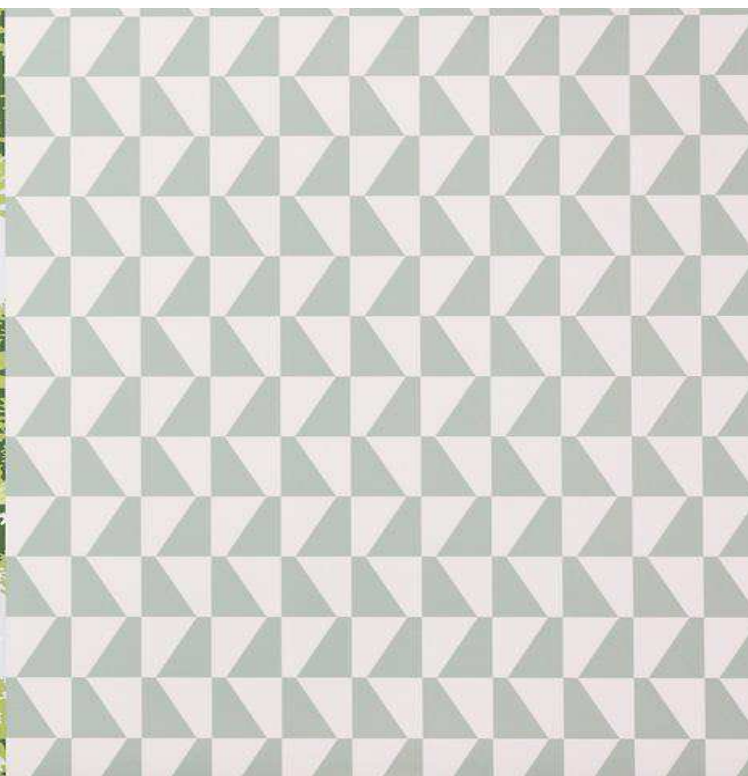
¹ 5 af de 13 afslag vedrørte sager, hvor tiltalte var dømt for overtrædelse af udlændingelovens § 59, stk. 8, om forsætlig bistand til en udlænding med ulovligt at indrejse i, opholde sig i eller rejse gennem landet eller et andet land

Anklagemyndighedens ansøgninger om anke

Oversigt over ansøgninger om 3. instansbevilling fra anklagemyndigheden, jf. retsplejelovens § 932, som nævnet har realitetsbehandlet i 2016:

Alle ansøgningerne fra anklagemyndigheden vedrørte overtrædelser af straffeloven:

	Bevillinger	Afslag
Sædelighedsforbrydelser	2	0
Udvisning	1	0
I alt	3	0

3.3.2.2 Kæresager

Nævnet har i 2016 realitetsbehandlet 147 ansøgninger om tilladelse til kære af landsrettens kendelser og beslutninger i ankesager, jf. retsplejelovens § 968 a, stk. 1, landsrettens kendelser i kæresager, jf. retsplejelovens § 973, og landsrettens afgørelser om vederlag til forsvarerne, jf. retsplejelovens § 1013, stk. 3.

Bevilling blev meddelt i 37 sager.

Ansøgning var indgivet af tiltalte i 144 sager, heraf 40 sager vedrørende varetægtsfængsling. Bevilling blev meddelt i 34 sager. 4 af disse sager vedrørte varetægtsfængsling.

Ansøgning var indgivet af anklagemyndigheden i 3 sager. Der blev meddelt bevilling i alle 3 sager.

Nævnet har i 2016 desuden behandlet 1 sag efter den færøske retsplejelov. Der blev meddelt afslag i sagen. Ansøgningen var indgivet af tiltalte.

Nævnet har i 2016 endvidere behandlet 3 sager efter den grønlandske retsplejelov, heraf 1 sag vedrørende varetægtsfængsling. Bevilling blev meddelt i 2 sager, herunder sagen om varetægtsfængsling. Alle 3 ansøgninger var indgivet af tiltalte.

Et udvalg af de sager, hvori nævnet har meddelt tilladelse til kære til Højesteret, er refereret i afsnit 4.3.2.

4 KONKRETE SAGER, DER ER AFGJORT I 2016 I NÆVNETS AFDELING FOR APPELTILLADELSER

4.1 Generelt

Procesbevillingsnævnet behandler ansøgninger om appeltilladelser i civile sager og straffesager. Nedenfor er omtalt et uddrag af sager, hvori Procesbevillingsnævnet har meddelt appeltilladelse til Højesteret. I civile sager er kriteriet for at meddele tilladelse til appel til Højesteret, at sagen er af principiel karakter, og i straffesager tillige, hvis der foreligger særlige grunde.

Procesbevillingsnævnet skal sikre, at retsvæsnets ressourcer anvendes på de rigtige sager. Afdelingen for appeltilladelser skal således blandt andet medvirke til, at Højesterets ressourcer primært anvendes på sager, der rejser spørgsmål af generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen eller i øvrigt er af væsentlig samfundsmæssig rækkevidde. For at få tilladelse til at indbringe en sag for Højesteret skal den således have en retlig betydning, der rækker ud over den enkelte sag.

Procesbevillingsnævnet er opmærksom på, at der ved visse sagsområder kan være behov for at meddele bevilling i et antal af sager vedrørende samme problemstilling, således at Højesteret får mulighed for at fastlægge retspraksis ved at udstikke mere differentierede retningslinjer på et givent område.

Årsberetningen for 2016 indeholder alene referater af udvalgte sager, hvori der er truffet afgørelse i sager om tilladelse til anke eller kære til Højesteret. Se desuden Procesbevillingsnævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk, der har referater af de sager, hvor der er meddelt appeltilladelse til Højesteret. Referaterne bliver løbende offentliggjort. Retsplejelovens regler om appeltilladelser er medtaget som bilag 8.3.

4.2 Civile sager

4.2.1 Civile ankesager

Grønlandsk sag om fortolkning af reglerne om informeret samtykke i landstingsforordningen om patienters retsstilling

En grønlandsk brystkræftpatient gjorde gældende, at hun forinden afgivelsen af samtykket til en kræftoperation i Grønland havde haft krav på at modtage information om, at der i Danmark blev tilbudt brystbevarende kræftoperationer, som ikke blev tilbudt indenfor det grønlandske sundhedsvæsen, og som sundhedspersonalet i Grønland ikke kunne henvise til i Danmark.

Lægen, hospitalet og Departementet for Sundhed og Infrastruktur gjorde gældende, at landstingsforordningen ikke stillede krav om information om behandlinger, der ikke blev tilbudt i Grønland, og hvortil der ikke kunne ske henvisning uden for Grønland.

Retten i Grønland og Grønlands Landsret gav ikke patienten medhold

Retten i Grønland fandt, at der ikke var grundlag for at antage, at forpligtelsen til at informere patienter kunne strækkes længere end til at omfatte behandlinger, der kunne tilbydes i Grønland, eller som sundhedspersonalet havde mulighed for at henvise til i Danmark.

Patienten ankede dommen til Grønlands Landsret, der stadfæstede Retten i Grønlands dom.

Højesteret stadfæstede Grønlands Landsrets dom

Patienten ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse Grønlands Landsrets dom til Højesteret, der tiltrådte, at lægen ikke i forbindelse med behandlingen af patienten havde tilsidesat sin forpligtelse efter § 12, nr. 1, jf. § 6 og § 7 i landstingsforordningen om patienters retsstilling til at sikre, at patienten gav informeret samtykke til sin operation på grundlag af fyldestgørende oplysninger om behandlingsmulighederne, idet denne forpligtelse kun omfatter behandlingsmuligheder, der kan tilbydes i Grønland, eller som sundhedspersonalet har mulighed for at henvise til i Danmark. Der var derfor ikke grundlag for at tilkende erstatning eller godtgørelse for tort i den anledning. Patienten kunne allerede af den grund heller ikke rette sådanne krav mod hospitalet eller departementet.

Tilladelse til anke til Højesteret af 22. januar 2016 (PBN 2015-22-0466).

U 2017.1280 H.

To sager om leasingarrangementer vedrørende kopi- og printudstyr indgået med foreninger

Den første sag drejede sig om en forenings erstatningskrav mod en leverandør i anledning af, at foreningen i perioden 2010-2012 indgik fire leasingaftaler vedrørende kopi- og printerudstyr. Leasingarrangementet var således indrettet, at foreningen – før udløbet af den enkelte aftale – indgik en ny aftale om leasing af yderligere udstyr, hvorved den gamle aftale bortfaldt. I den nye aftale indregnedes samtidig restgælden fra de tidligere aftaler. Herved steg foreningens månedlige leasingydelse gradvist fra 4.600 kr. pr. 1. januar 2010 til 15.900 kr. pr. 1. januar 2013.

Det var blandt andet foreningens opfattelse, at fremgangsmåden ved leasingarrangementet medførte en ugenomsigtig stigning i foreningens forpligtelser, herunder blandt andet som følge af, at en del af det nyleasede udstyr blev opstillet, uden at foreningen havde behov herfor, og uden at leverandøren oplyste om det nyleasede udstyrs pris i handel og vandel. En sådan fremgangsmåde var efter foreningens opfattelse i strid med markedsføringslovens §§ 1 og 3.

Byretten og landsretten frifandt leverandøren

Byretten tog leverandørens påstand om frifindelse til følge, idet byretten fandt, at foreningen ikke havde godtgjort, at leverandøren i forbindelse med de indgåede leasingaftaler havde handlet i strid med blandt andet markedsføringslovens § 1 og § 3 uanset, at det efter byrettens opfattelse måtte medgives foreningen, at det havde været vanskeligt for foreningen at sammenligne de samlede driftsudgifter ved overgang fra den ene leasingaftale til den næste.

Foreningen ankede byrettens dom til landsretten, som fandt, at det heller ikke efter bevisførelsen for landsretten kunne anses for godtgjort, at leverandøren i forbindelse med de indgåede leasingaftaler havde handlet i strid med blandt andet markedsføringslovens §§ 1 og 3. Herefter og i øvrigt af de grunde, der var anført af byretten, stadfæstede landsretten byrettens dom.

Højesteret tilkendte foreningen erstatning

Foreningen ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret, der fandt, at foreningen var blevet bibragt en opfattelse af og havde haft en berettiget forventning om, at foreningens eksisterende leasingforpligtelser ikke ville blive forøget ved indgåelsen af leasingaftalerne, og leverandøren var bl.a. derfor erstatningsansvarlig for det

tab, som foreningen havde lidt. Højesteret fastsatte den samlede erstatning til skønsmæssigt 500.000 kr.

Retten i Roskildes dom af 3. november 2014 (BS 8A-1481/2013).

Østre Landsrets dom af 11. december 2015 (B-3221-14).

Tilladelse til anke til Højesteret af 29. juni 2016 (PBN 2016-22-0008).

Højesterets dom af 4. maj 2017 (sag nr. 179/2016).

Den anden sag drejede sig om en forenings krav i anledning af, at foreningen i perioden 2008-2010 indgik en række aftaler om leasing af kopi- og printerudstyr med først finansieringsselskab A og senere finansieringsselskab B. Det leasede udstyr havde finansieringsselskaberne erhvervet fra samme leverandør, og denne leverandør stod for leveringen af udstyret til foreningen samt den løbende service på udstyret. Leasingarrangementet var overordnet set sådan indrettet, at foreningen – før udløbet af den enkelte aftale – indgik en ny aftale om leasing af udstyr, hvorved den gamle aftale bortfaldt. I den nye aftale indregnedes samtidig restgælden fra de tidligere aftaler. Ved den løbende indgåelse af leasingaftaler leasede foreningen blandt andet fire kopimaskiner (to maskiner fra hvert finansieringsselskab). Disse maskiner blev efterfølgende tilbagetaget og erstattet med nye maskiner.

Foreningen lagde i juni 2012 sag an mod begge finansieringsselskaber og leverandøren med påstand om, at leverandøren og finansieringsselskab A in solidum skulle betale 105.790 kr., mens leverandøren og finansieringsselskab B in solidum skulle betale 104.375 kr. Det konkrete tvistepunkt i sagen angik navnlig, om finansieringsselskaberne og leverandøren hver for sig eller solidarisk var forpligtet til at godskrive foreningen værdien af de fire tilbagetagne og til dels genplacerede kopimaskiner og i givet fald med hvilket beløb.

Det var foreningens opfattelse, at foreningen ud fra de almindelige regler om tabsbegrænsningspligt skulle godskrives et beløb, og at dette beløb skulle fastsættes på baggrund af udstyrets genplaceringsværdi, dvs. den værdi, som det var lykkedes at få genplaceret det tilbagetagne udstyr til.

Byretten frifandt finansieringsselskaberne og leverandøren

Byretten tog finansieringsselskabernes og leverandørens påstand om frifindelse til følge, idet byretten fandt, at foreningen ikke havde godtgjort, at leverandøren eller

finansieringsselskaberne havde pådraget sig et erstatningsansvar eller på anden måde en forpligtelse til godskrivning ved tilbagetagningen af de omhandlede kopimaskiner.

Landsrettens ændrede til dels byrettens dom

Foreningen ankede byrettens dom til landsretten, der udtalte, at hvor det ikke – som det var tilfældet i Højesterets dom UfR 2012.117 H – følger direkte af aftalegrundlaget, at værdien af tilbagetaget udstyr skal godskrives leasingtager, da følger en sådan godskrivningsforpligtelse af de almindelige regler om tabsbegrænsningspligt, idet forpligtelsen dog alene vil kunne udstrækkes til, hvad udstyret kan sælges for til en forhandler og ikke til genplaceringens værdien. På baggrund heraf fandt landsretten, at finansieringsselskab A skulle godtgøre foreningen 21.000 kr., mens finansieringsselskab B blev frifundet, idet landsretten fandt, at finansieringsselskabet i aftalegrundlaget med tilstrækkelig tydelighed havde gjort det klart, at foreningen ikke skulle godskrives værdien af nedtaget udstyr.

I forhold til leverandøren fandt landsretten, at der ikke var grundlag for at pålægge denne solidarisk hæftelse. Landsretten lagde herved til grund, at leasingaftalerne var indgået mellem finansieringsselskaberne og foreningen, og at der i den konkrete sag ikke var omstændigheder, der gjorde, at der kunne ske identifikation mellem disse selskaber og leverandøren. Da leverandøren i øvrigt ikke kunne antages at have handlet ansvarspådragende, blev leverandøren herefter frifundet.

Procesbevillingsnævnet meddelte også denne forening tilladelse til anke til Højesteret.

Retten i Hillerøds dom af 17. december 2014 (BS 43-873/2012).

Østre Landsrets dom af 26. februar 2016 (B-3474-14).

Tilladelse til anke til Højesteret af 14. august 2016 (PBN 2016-22-0175).

Under hvilke omstændigheder kan man som passager få kompensation for flyforsinkelse på grund af dårlige vejrforhold på en tidligere flyvning med samme fly?

En række flypassagerer skulle den 13. september 2013 flyve fra Københavns Lufthavn til Washington. Det fly, der skulle foretage flyvningen, fløj ligeledes den 12. september 2013 på ruten fra Københavns Lufthavn til Washington. På flyvningen den 12. september 2013 var der dårlige vejrforhold, og piloten besluttede derfor i stedet at lande i Baltimore. På grund af lynnedslag i kontroltårnet i Baltimore lufthavn, kunne flyet imidlertid ikke lande i Baltimore, og flyet blev derfor omdirigeret til landing i Philadelphia lufthavn. Flyets efterfølgende returflyvning

fra Washington til København blev aflyst, og flyet returnerede herefter med forsinkelse tomt til København for at gennemføre flyvningen den 13. september 2013 fra Københavns Lufthavn til Washington.

På grund af ovenstående forhold blev denne flyvning forsinket med mere end 3 timer, og flypassagererne krævede efterfølgende kompensation af flyselskabet efter Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 261/2004.

Flyselskabet afviste kravene med henvisning til, at forsinkelsen skyldtes usædvanlige omstændigheder, hvilket efter forordningens artikel 5, stk. 3, andet led, medfører, at flypassagererne ikke har krav på kompensation, hvis forsinkelsen som følge af de usædvanlige omstændigheder ikke kunne være undgået, selv om flyselskabet havde truffet alle forholdsregler, som med rimelighed kunne træffes.

Flypassagererne anlagde herefter sag mod flyselskabet.

Byretten og landsretten pålagde flyselskabet at betale kompensation til flypassagererne

Byretten lagde til grund som ubestridt, at vejrforholdene i USA den 12. september 2013 medførte, at flyet ikke landede som planlagt i Washington lufthavn, og at denne flyvnings forsinkede ankomst til Washington faldt ind under begrebet "usædvanlige omstændigheder" i forordningens artikel 5, stk. 3.

Imidlertid fandt byretten, at de usædvanlige omstændigheder, der indtraf for flyvningen fra Københavns Lufthavn til Washington den 12. september 2013, ikke kunne udstrækkes til mere end den følgende returflyvning til Københavns Lufthavn og altså ikke til den efterfølgende flyvning fra Københavns Lufthavn til Washington den 13. september 2013, og byretten fandt således, at forsinkelsen på flyvningen Københavns Lufthavn til Washington den 13. september 2013 ikke skyldtes usædvanlige omstændigheder, som er omfattet af artikel 5, stk. 3.

Flyselskabet ankede byrettens dom til Østre Landsret, der stadfæstede byrettens dom.

Landsretten udtalte bl.a., at det i forordningen ikke er defineret, hvad der forstås ved "usædvanlige omstændigheder", men at det fremgår af præambelen til forordningen, at sådanne omstændigheder navnlig kan indtræffe som følge af politisk ustabilitet, vejrforhold, der er uforenelige med gennemførelsen af den pågældende flyvning, sikkerhedsrisici, uforudsete sikkerhedsproblemer eller strejker, der berører det transporterende luftfartsselskabs drift. Endvidere lagde landsretten til grund som ubestridt bl.a., at flyselskabet

den 12. september 2013 modtog underretning om, at der på grund af uvejr var opstået ventetid for landing i lufthavnen i Washington.

Landsretten udtalte herefter, at det var flyselskabet, som af egen drift den 12. september 2013 til imødegåelse af ventetid som følge af uvejret over Washington havde besluttet at ændre flyets rute, og at der efter det oplyste var andre hensigtsmæssige og mulige – men ikke nærmere belyste – alternativer for flyselskabet i den opståede situation, og at den af flyselskabet valgte løsning kunne have været medvirkende til det pågældende flys forsinkede ankomst den 13. september 2013 til Københavns Lufthavn. Landsretten fandt på denne baggrund, at der ikke var godtgjort en entydig sammenhæng mellem flyets forsinkelse den 13. september 2013 og vejrforholdene i Washington den 12. september 2013.

I tillæg hertil bemærkede landsretten, at det må antages at være et led i et flyselskabs almindelige drift til stadighed at planlægge flyafgange på en sådan måde og råde over sådanne ressourcer, at det forhold, at et fly må udgå af drift eller forsinkes i forbindelse med en flyvning, ikke får unødvendige følgevirkninger for senere flyafgange, som det pågældende fly var planlagt at skulle anvendes til.

Landsretten lagde i den forbindelse til grund, at forsinkelsen den 13. september 2013 tillige kunne henføres til, at flyselskabet ikke havde rådighed over eller skaffede sig flykapacitet, der kunne indsættes på ruten. Forsinkelsen havde været forudsigelig og påregnelig for flyselskabet senest på det tidspunkt, hvor flyet afgang fra Philadelphia lufthavn, og flyselskabet valgte med udsigt til denne forsinkelse at fastholde afgang den 13. september 2013 i stedet for at annullere afgang og ombooke flypassagererne til andre flyselskabers fly til Washington.

Efter en samlet vurdering fandt landsretten herefter, at flyselskabet ikke havde godtgjort, at den opståede forsinkelse på mere end 3 timer på flyselskabets flyvning den 13. september 2013 skyldtes omstændigheder, som var omfattet af forordningens artikel 5, stk. 3, og som ikke kunne have været undgået, selv om alle forholdsregler, der med rimelighed kunne træffes, var blevet truffet.

Højesteret frifandt flyselskabet

Flyselskabet ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret, og for Højesteret blev der fremlagt yderligere faktiske oplysninger, herunder vedrørende ankomster til Washington den 12. september 2013, hvoraf det blandt andet fremgik, at et

betydeligt antal af de fly, der havde planlagt ankomst i tidsrummet mellem kl. 15 og 16, blev forsinket, men at der i det pågældende tidsrum var 11 planlagte ankomster fra Europa, der alle på nær et landede i Washington. Af en oversigt over ankomster og afgang den 12. september 2013 fra Washington fremgik, at der i tidsrummet mellem kl. 15 og 16 landede 17 fly. Det fremgik endvidere, at der lettede 3 fly i samme tidsrum. Flyselskabet oplyste endvidere for Højesteret, at der var planlagt en "turnaround tid" på 5 timer og 5 minutter ved flyets ankomst til København, men at den faktiske "turnaround tid" var 1 time og 47 minutter.

For så vidt angår retsgrundlaget konstaterede Højesteret, at EU-Domstolen afsagde dom den 4. maj 2017 i sag C-315/15 (Pesková og Peska), som besvarede præjudicielle spørgsmål om fortolkningen af artikel 5, stk. 3, i forordningen.

Højesteret udtalte herefter blandt andet, at retten til compensation efter artikel 5, stk. 3, ikke gælder, hvis aflysningen eller forsinkelsen skyldes usædvanlige omstændigheder, som ikke kunne have været undgået, selv om alle forholdsregler, der med rimelighed kunne træffes, faktisk var blevet truffet. Det indebærer, at fritagelse for at betale compensation kræver, at to betingelser skal være opfyldt: For det første skal aflysningen eller forsinkelsen skyldes usædvanlige omstændigheder. For det andet skal flyselskabet godtgøre, at selv om det havde truffet alle forholdsregler, der med rimelighed kunne træffes, ville det ikke have kunnet undgås, at de usædvanlige omstændigheder førte til forsinkelsen.

Højesteret bemærkede vedrørende tilstedeværelsen af usædvanlige omstændigheder, at det ikke i forordningen er defineret, hvad der forstås ved "usædvanlige omstændigheder", men at det fremgår af betragtning 14 til forordningen, at sådanne omstændigheder navnlig kan indtræffe som følge af bl.a. vejrforhold, der er uforenelige med gennemførelsen af den pågældende flyvning.

Kaptajnen på flyet fra København til Washington den 12. september 2013 havde for Højesteret forklaret, at der var uvejr på den amerikanske østkyst, og at flyet derfor af lufttrafikkontrollen i New York fik anvist en anden rute til Washington end planlagt. Det medførte, at flyet brugte en del af sit ekstra brændstof. Vejrforholdene i lufthavnen i Washington gjorde det vanskeligt for flyet at lande. Lufthavnen i Baltimore var lukket på grund af lynnedslag, og alternativet til at lande i Washington var derfor at flyve til Philadelphia. Flyet havde ikke tilstrækkeligt brændstof til at flyve til New York, og desuden var vejret også dårligt der. Hvis flyet skulle have tilstrækkeligt brændstof til at flyve til Philadelphia, kunne det kun vente over lufthavnen i Washington i 15 minutter. Da de efter ca. 12 minutter fik besked om, at et andet fly netop

havde måttet opgive at lande på grund af vindforholdene, besluttede han at flyve til Philadelphia. Det var hans vurdering, at de var nødt til at lande i Philadelphia, da sikkerheden ellers ville være i fare.

På denne baggrund lagde Højesteret til grund, at kaptajnens beslutning om at flyve til Philadelphia og lande flyet dér blev truffet af sikkerhedsmæssige grunde, som var foranlediget af vejrforholdene, og Højesteret fandt derfor, at det var usædvanlige omstændigheder som omfattet af artikel 5, stk. 3, der medførte, at flyet landede i Philadelphia og ikke i Washington, og at det ikke kunne føre til et andet resultat, at det lykkedes for andre fly at lande i Washington den pågældende eftermiddag.

Højesteret bemærkede i den forbindelse, at flyets landing i Philadelphia medførte en afledt forsinkelse af flyafgangen fra København næste dag med det samme fly, som passagererne i nærværende sag skulle med, og at det ikke fremgår af forordningens artikel 5, stk. 3, at kun usædvanlige omstændigheder, der har ramt det forsinkede eller aflyste fly, kan være omfattet af bestemmelsen, men ikke forsinkelser, der opstår som følge af usædvanlige omstændigheder på en tidligere flyvning, ligesom det følger af betragtning 15 til forordningen, at det betragtes som usædvanlige omstændigheder, hvis en beslutning, der træffes som led i luftrafikstyringen for så vidt angår et bestemt fly, medfører bl.a. aflysning af en eller flere flyafgange.

Højesteret udtalte herefter, at en situation som den foreliggende, hvor en pilot af sikkerhedsmæssige grunde, som er foranlediget af vejrforholdene, må beslutte at lande i en anden lufthavn end planlagt med afledte konsekvenser for flere flyafgange, ganske må sidestilles med den nævnte situation, hvor der er tale om en beslutning truffet af luftrafikstyringen.

Højesteret fandt på denne baggrund, at fritagelse for at betale kompensation efter artikel 5, stk. 3, kan ske også i tilfælde, hvor usædvanlige omstændigheder, der er opstået under en flyvning, medfører forsinkelse af en efterfølgende flyvning.

Højesteret bemærkede herefter, at forsinkelsen af det fly, som passagererne i denne sag var med, skyldtes dels den oprindelige forsinkelse på grund af vejrforholdene, dels at landingen i Philadelphia i stedet for Washington medførte yderligere forsinkelser på grund af manglende handlingaftale i Philadelphia og på grund af arbejdstidsreglerne for besætninger.

Højesteret udtalte herefter, at det følger af EU-Domstolens dom af 12. maj 2011 i sag C-294/10 (Egletis og Ratnieks), at undtagelsen i artikel 5, stk. 3, også kan omfatte en forøget forsinkelse som følge af sekundære komplikationer – som f.eks. begrænsninger i besætningens arbejdstid – der opstår efter, at de usædvanlige omstændigheder er ophørt.

På den anførte baggrund fandt Højesteret, at forsinkelsen af flyafgangen fra København til Washington, som denne sag angår, var forårsaget af usædvanlige omstændigheder, jf. forordningens artikel 5, stk. 3.

Højesteret behandlede herefter spørgsmålet om, hvorvidt flyselskabet havde godtgjort, at forsinkelsen af flyet fra København ikke kunne have været undgået, selv om alle de forholdsregler, som med rimelighed kunne træffes, var blevet truffet.

Højesteret udtalte i den forbindelse, at det følger af EU-Domstolens dom af 22. december 2008 i sag C-549/07 (Wallentin-Hermann), præmis 41, at for at opfylde denne betingelse skal flyselskabet godtgøre, at selv om det har anvendt alt det personale og alle de økonomiske midler, som selskabet rådede over, kunne det åbenbart ikke på det pågældende tidspunkt, uden at det ville være urimeligt belastende for virksomheden, undgå, at de usædvanlige omstændigheder, som selskabet stod over for, førte til flyafgangens forsinkelse.

Højesteret udtalte endvidere, at det fremgår af Domstolens dom af 12. maj 2011 i sag C-294/10 (Egletis og Ratnieks), præmis 30, og dom af 4. maj 2017 i sag C-315/15 (Pesková og Peska), præmis 30, at Domstolen har lagt sig fast på en konkret og smidig forståelse af rimelige foranstaltninger, hvorved det tilkommer den nationale ret at bedømme, om flyselskabet i det konkrete tilfælde kunne anses for at have truffet foranstaltninger afpasset efter situationen.

Højesteret bemærkede, at da flyet i den foreliggende sag måtte lande i Philadelphia, sørgede flyselskabet for, at den besætning, som skulle flyve flyet tilbage til København, og som befandt sig i Washington, blev transporteret med taxa de mere end 200 km til Philadelphia, og flyselskabet indgik aftale med en ad hoc handling agent i Philadelphia. Flyselskabet besluttede at flyve flyet til København uden passagerer med henblik på så vidt muligt at undgå eller begrænse forsinkelse af den flyvning, som sagen angik. En ny besætning blev fløjet fra København til Oslo, så den var klar til at afløse den tidligere besætning, som på grund af arbejdstidsreglerne ikke måtte flyve flyet helt til København. Forsinkelsen blev endvidere nedbragt som følge af, at der i København kun blev anvendt 1 time og 47 minutter af den planlagte "turnaround tid" på 5 timer og 5 minutter.

Højesteret lagde til grund, at det ikke var muligt at indleje et andet fly og få de nødvendige tilladelser fra de amerikanske myndigheder på den tid, der var til rådighed inden flyafgangen næste dag. På denne baggrund og under hensyn til, at den endelige forsinkelse til Washington for passagererne kun blev på 3 timer og 43 minutter, lagde Højesteret endvidere til grund, at ombookning til andre interkontinentale fly ikke ville have medført en mindre forsinkelse for passagererne, og at flyselskabet kun kunne have undgået eller yderligere begrænset forsinkelsen, hvis flyselskabet havde haft en ny besætning til rådighed i Philadelphia, hvis flyselskabet havde haft et andet fly med samme kapacitet til rådighed i København, eller hvis flyselskabet havde haft en handlingaftale i lufthavnen i Philadelphia, som man ikke befløj.

Højesteret fandt, at det ville være en urimelig belastning for flyselskabet at skulle have et sådant beredskab til rådighed med henblik på situationer som den foreliggende, hvor der indtræder en forsinkelse på mindre end 4 timer som følge af, at et fly af sikkerhedsmæssige grunde foranlediget af vejrforhold må opgive at lande i den planlagte lufthavn, på grund af lynnedslag ikke kan lande i den første af de planlagte alternative lufthavne, og som følge heraf må lande i en lufthavn, hvortil luftfartsselskabet normalt ikke flyver.

Højesteret fandt på denne baggrund, at flyselskabet havde godtgjort, at selskabet havde truffet alle de forholdsregler, der med rimelighed kunne træffes, for at undgå eller begrænse forsinkelsen.

Herefter konkluderede Højesteret, at flyselskabet havde godtgjort, at forsinkelsen af flyet fra København til Washington den 13. september 2013 skyldtes usædvanlige omstændigheder, som ikke kunne have været undgået, selv om alle forholdsregler, der med rimelighed kunne træffes, faktisk blev truffet, jf. forordningens artikel 5, stk. 3. Flyselskabet skulle derfor ikke betale kompensation til de indstævnte passagerer, hvorfor Højesteret tog flyselskabets påstand om frifindelse til følge.

Københavns Byrets dom af 16. juli 2015 (BS 27B-1094/2014).

Østre Landsrets dom af 27. juni 2016 (B-1868-15).

Tilladelse til anke til Højesteret af 13. september 2016 (PBN 2016-22-0415).

Højesterets dom af 2. juni 2017 (sag nr. 214/2016).

I Procesbevillingsnævnets årsberetning for 2015 er omtale af 4 tidligere anketilladelser til Højesteret i sager vedrørende flypassagerers krav på kompensation efter Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 261/2004. Sagerne vedrørte alle flyforsinkelse som

følge af tekniske forhold vedrørende flyet. Højesteret afsagde den 4. april 2016 domme i to af disse sager, og afgørelserne er trykt som U 2016.2357 H og U 2016.2377 H. De resterende to sager er efter det oplyste bortfaldet.

Sag om formueordningen vedrørende indtægter af særeje samt om muligheden for anpartssæreje

I 1978 erhvervede en kvindelig ægtefælle 1/3 af en gård fra sin mor. Købesummen udgjorde et beløb på 680.000 kr., hvoraf et beløb på 300.000 kr. var en gave fra moderen, som moderen havde bestemt skulle være hendes særeje. Moderen havde ikke taget stilling til, hvilken formueordning eventuelle indtægter fra og/eller surrogater for ejendommen skulle have.

Ægtefællen solgte gården i 1987, hvor hun fik afregnet et handelsprovenu på 2.124.000 kr., hvilket beløb blev indsat på en særskilt konto. I 1988 købte hun en anden gård af moderen for et beløb på 3.521.335 kr., hvoraf 220.000 kr. blev berigtiget som en gave fra moderen, som moderen ikke havde gjort til særeje. Resten af købesummen blev berigtiget med handelsprovenuet fra salget af den tidligere gård og ved optagelse af lån.

Den 1. oktober 1990 trådte ændringer til retsvirkningsloven i kraft, således at indtægter af særeje ligeledes var særeje, medmindre andet var bestemt. Før ændringen trådte i kraft, var indtægter af særeje fælleseje, medmindre andet var bestemt.

Byretten fandt, at gården og indtægterne fra den var hustruens særeje

Byretten fandt, at ægtefællen havde godtgjort, at gården var erhvervet for hendes særejemidler i et sådant omfang, at hele gården var hendes særeje. Byretten afviste, at der ved erhvervelsen af gården for både særejemidler og fællesejemidler herved var opstået anpartssæreje. Byretten fandt endvidere, at indtægterne fra gården efter 1. oktober 1990, hvor retsvirkningslovens ændringer trådte i kraft, var hendes særeje, og at hendes mand således kun havde et vederlagskrav på 220.000 kr.

Landsretten ændrede byrettens dom for så vidt angik indtægterne fra gården

Landsretten fandt, at der havde været et så væsentligt og betydeligt gavemoment ved overdragelsen af den første gård, at denne i sin helhed måtte anses som hustruens særeje. Det samme gjorde sig derfor gældende for den anden gård. Landsretten fandt derimod, at indtægterne fra gården også efter 1. oktober 1990 var fælleseje, da der ikke forelå sikre

holdepunkter for at antage, at indtægter af særejet, som var etableret forud for ændringslovens ikrafttræden, efter lovændringen skulle anses som særeje. Landsretten fandt herefter, at manden havde et vederlagskrav på 3.500.000 kr.

En enig Højesteret stadfæstede, at der ikke kan etableres anpartssæreje, og Højesteret stadfæstede med dissens landsrettens dom vedrørende indtægterne

Begge ægtefæller ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret. Alle dommere bemærkede vedrørende spørgsmålet om særeje eller anpartssæreje, at Højesteret ved dom af 29. maj 1984 (U 1984.564 H) og ved dom af 19. august 1987 (U 1987.763 H) har fastslået, at en ejendom i sin helhed skal anses for særeje for en ægtefælle, som har modtaget den som gave med vilkår om særeje, når overdragelsen efter en samlet vurdering af sagens omstændigheder indeholder et betydeligt gavemoment.

Ved erhvervelsen af den første gård i 1978 udgjorde værdien af gaven 44,12 % af overdragelsessummen, og alle Højesteret fandt herefter, at denne ejendom blev særeje i sin helhed for i henhold til den kvindelige ægtefælles moders bestemmelse herom, jf. den dagældende § 21, stk. 1, nr. 2, i retsvirkningsloven. Salgsprovenuet, som den kvindelige ægtefælle opnåede ved salget af ejendommen i 1988, var derfor også særeje, jf. § 21, stk. 1, nr. 3.

Da hun købte den anden gård i 1988, skulle spørgsmålet om særeje afgøres efter forholdene på dette tidspunkt, jf. herved Højesterets dom af 18. august 2015 (U 2015.3857 H).

Købesummen udgjorde 3.521.235 kr., og der var enighed om, at 1.041.812,50 kr. blev finansieret ved lån. Af restkøbesummen på 2.479.422,50 kr. bestod 2.124.000 kr. af salgsprovenuet fra salget af den første gård, som derfor var særeje. Under disse omstændigheder tiltrådte Højesteret, at den anden gård måtte anses for den kvindelige ægtefælles særeje i sin helhed. Det forhold, at en del af købesummen bestod af fællesejemidler, kunne alene give grundlag for et vederlagskrav efter retsvirkningslovens § 23, stk. 2, og således ikke for et såkaldt anpartssæreje.

Alle dommere fandt, at heller ikke særejereformen i 1990, jf. lov nr. 396 af 13. juni 1990, der bl.a. indførte mulighed for brøkdels-særeje, giver grundlag for at anerkende anpartssæreje.

Otte dommere udtalte vedrørende spørgsmålet om indtægterne af særejet, at den dagældende bestemmelse i retsvirkningslovens § 21 indeholdt regler om, hvad der var særeje, herunder særeje etableret ved gave. Efter § 21, stk. 2, var indtægt af særeje fælleseje,

medmindre andet gyldigt var bestemt. Retsvirkningslovens § 21 blev som nævnt ophævet ved lov nr. 396 af 13. juni 1990 og erstattet af § 28 og § 28 a, der trådte i kraft den 1. oktober 1990. Efter § 28 a kan en gavegiver træffe bestemmelse om særeje vedrørende gaven. En sådan bestemmelse om særeje omfatter efter § 28, stk. 3, også indtægter af særejet, medmindre andet er bestemt af gavegiver. Ved reformen i 1990 er der således sket en ændring af den udfyldende regel om, hvilken formueart indtægter af særeje har, når andet ikke er aftalt eller bestemt.

Som anført foran blev den første gård særeje for den kvindelige ægtefælle i overensstemmelse med gavegivers bestemmelse herom ved overdragelsen til hende i 1978. Gavegiver traf ingen udtrykkelig bestemmelse om, hvad der skulle gælde for indtægterne af særejet. Indtægterne af det oprindelige særeje – den første gård – og senere indtægterne af den anden gård, der i 1988 trådte i stedet for det oprindelige særeje, er herefter fælleseje, jf. den dagældende § 21, stk. 2.

Spørgsmålet er, om bestemmelsen i § 28, stk. 3, hvorefter indtægter af særeje er særeje, fører til, at indtægter af E2, der optjenes efter den 1. oktober 1990, ikke længere er fælleseje, men i stedet særeje.

Den dagældende bestemmelse i § 21, stk. 2, og den nugældende bestemmelse i § 28, stk. 3, har karakter af regler, der fylder en aftale eller bestemmelse om særeje ud ved at fastlægge, hvilken formueart indtægter af særeje har, når der i aftalen eller bestemmelsen om særeje ikke er taget stilling hertil.

De otte dommere fandt, at bestemmelsernes karakter af udfyldende regler indebærer, at formuearten af fremtidige indtægter af særejet fastlægges endeligt på det tidspunkt, hvor aftale om særeje indgås, eller hvor bestemmelse om særeje træffes af gavegiver eller arvelader. Det er således lovgivningen på dette tidspunkt, som de disponerende har mulighed for at indrette sig efter. Det er også ud fra forholdene på dette tidspunkt, at det afgøres, om selve aktivet er særeje, jf. Højesterets dom af 18. august 2015 (U 2015.3857 H).

Heraf følger, at reglen i § 28, stk. 3, kun finder anvendelse på særejebestemmelser, som en gavegiver har truffet, før reglen trådte i kraft den 1. oktober 1990, hvis loven indeholder en overgangsregel herom. En sådan overgangsregel indeholder loven ikke.

På denne baggrund tiltrådte de otte dommere, at indtægterne af den anden gård, herunder også de indtægter, der var indtjent efter den 1. oktober 1990, var fælleseje.

Når det således lægges til grund, at indtægterne af den anden gård også efter den 1. oktober 1990 er fælleseje, er der mellem parterne enighed om, at den mandlige ægtefælle havde et vederlagskrav på de 3,5 mio. kr., som landsretten havde fastsat efter en samlet skønsmæssig vurdering.

De otte dommere stemte herefter for i det hele at stadfæste landsrettens dom.

En dommer udtalte, at efter retsvirkningslovens § 21, stk. 2, var indtægt af særeje fælleseje, medmindre andet gyldigt var bestemt. Denne bestemmelse blev ophævet ved lov nr. 396 af 13. juni 1990 og afløst af § 28 og § 28 a, og det følger af § 28, stk. 3, at indtægter af særeje er særeje, medmindre andet er bestemt i ægtepagten, der danner grundlag for særejet, eller af gavegiveren eller arveladeren, der har truffet bestemmelse om, at det pågældende aktiv skal være særeje, jf. § 28 a. Som anført af skifteretten og landsretten indeholder loven fra 1990 ikke overgangsregler vedrørende indtægter af særeje, hvor særejet blev etableret ved ægtepagt, arv eller gave fra før 1990.

Den kvindelige ægtefælles moder har ikke truffet bestemmelse om, hvorvidt indtægterne af det særeje i form af en andel af den første gård, som hun gav til som datter i 1978, skulle være særeje eller fælleseje. Efter denne dommers opfattelse var der ikke fremlagt noget, der gav belæg for at fortolke moderens unkladelse af at træffe bestemmelse om indtægternes formueart som udtryk for et ønske om, at de skulle være fælleseje - svarende til resultatet i henhold til den dagældende § 21, stk. 2, når intet andet var bestemt. Hendes unkladelse betød derfor alene, at hun netop ikke har truffet nogen bestemmelse om indtægternes formueart, og at formuearten for indtægterne måtte bestemmes efter de regler, der er gældende om sådanne indtægter på det tidspunkt, hvor indtægterne erhverves.

Indtægter af særeje er ifølge ordlyden af § 28, stk. 3, særeje, når intet andet er bestemt, og det gælder uden hensyn til, om det særeje, som indtægterne stammer fra, er etableret før eller efter 1990, og uden hensyn til, om det pågældende særeje er etableret ved ægtepagt, gave eller arv.

Uden særlige overgangsregler var der efter denne dommers opfattelse ikke hjemmel til anvendelse af § 21, stk. 2, på indtægter af særeje, som erhverves efter den 1. oktober 1990, hvor loven fra 1990 trådte i kraft, og § 21 blev ophævet. Indtægter af særeje, der erhverves efter den 1. oktober 1990, skal i stedet behandles efter reglen i § 28, stk. 3, som trådte i stedet for § 21, stk. 2. Det er således tidspunktet for erhvervelsen af indtægterne - og ikke tidspunktet for erhvervelsen af det særeje, som indtægterne hidrører fra - som er afgørende for, om det er

den gamle regel i § 21, stk. 2, eller den nye regel i § 28, stk. 3, der skal anvendes. Dette resultat er også i overensstemmelse med de almindelige intertemporalretlige regler, idet dommeren herved bemærkede, at det efter § 28, stk. 3, er erhvervelsen af indtægterne og ikke etableringen af særejet, som er den relevante retsstiftende kendsgerning, og at en regelændring med virkning for indtægter, som erhverves efter den 1. oktober 1990, ikke indebærer et indgreb i et kontraktforhold mellem gavegiver og gavemodtager i en situation som den foreliggende, hvor gavegiver netop intet har bestemt om disse indtægter.

Da det af de anførte grunde er § 28, stk. 3, der efter denne dommers opfattelse fandt anvendelse på de indtægter af særeje, som den kvindelige ægtefælle havde erhvervet efter den 1. oktober 1990, stemte dommeren for at stadfæste skifterettens bestemmelse om disse indtægter.

Som følge af flertallets afgørelse om indtægterne af den anden gård efter 1990, fandt dommeren ikke anledning til at udtale sig om størrelsen af vederlagskravet efter retsvirkningslovens § 23, stk. 2.

Højesteret stadfæstede som følge af denne stemmeafgivning landsrettens dom.

Tilladelser til anke til Højesteret af 1. marts 2016 (PBN 2015-22-0573 og 2015-22-0618).

U 2017.462/2 H.

Var politianmeldelse 10 dage efter en voldtægt sket rettidigt med den virkning, at der kunne opnås offererstatning?

En kvinde blev natten mellem en fredag og en lørdag udsat for voldtægt af en ukendt gerningsmand. Efter kvindens forklaring rettede hun om mandagen henvendelse til sin egen læge og til politiet, hvor hun fortalte om voldtægten. Kvinden forklarede endvidere, at hun i de følgende dage rettede flere henvendelser til politiet i to forskellige politikredse, idet der angiveligt var tvivl om, hvilken politikreds sagen hørte til. Først 10 dage efter voldtægten blev der hos politiet registreret en egentlig anmeldelse.

Efterfølgende søgte kvinden om erstatning efter offererstatningsloven, men Erstatningsnævnet afslog kvindens ansøgning, idet nævnet fandt, at kvinden først havde anmeldt forholdet 10 døgn efter, at forholdet var blevet begået, hvilket ikke kunne anses for anmeldelse uden unødigt ophold, jf. den tidligere gældende offererstatningslovs § 10, stk. 1. Erstatningsnævnet fandt endvidere, at der ikke forelå oplysninger i sagen, som medførte, at nævnet skulle se bort fra den sene politianmeldelse, jf. den tidligere gældende offererstatningslovs § 10, stk. 2.

Byretten og landsretten frifandt Erstatningsnævnet

Kvinden indbragte sagen for byretten med påstand om, at Erstatningsnævnet skulle anerkende, at der var sket rettidig anmeldelse efter offererstatningslovens § 10, og at nævnet skulle realitetsbehandle kvindens ansøgning om erstatning.

Byretten lagde som Erstatningsnævnet til grund, at anmeldelsen først skete 10 dage efter voldtægten, og fandt ikke grundlag for at tilsidesætte Erstatningsnævnets afgørelse om, at anmeldelsen ikke var sket uden unødigt ophold. Byretten fandt endvidere ikke grundlag for at tilsidesætte Erstatningsnævnets skøn, hvorefter forholdene ikke talte for at fravige kravet om politianmeldelse uden unødigt ophold. Byretten frifandt derfor Erstatningsnævnet.

Landsretten fandt heller ikke grundlag for at tilsidesætte Erstatningsnævnets skøn, hvorefter kvinden ikke havde foretaget anmeldelse uden unødigt ophold. Landsretten lagde herved vægt på, at voldtægten først blev anmeldt 10 dage efter, at den havde fundet sted. Landsretten fandt heller ikke grundlag for at tilsidesætte Erstatningsnævnets skøn, hvorefter forholdene ikke havde talt for at fravige kravet om, at politianmeldelse skulle ske uden unødigt ophold.

Landsretten lagde herved vægt på oplysningen om, at kvinden 2 døgn efter voldtægten var i stand til at rette henvendelse til egen læge om voldtægten, og landsretten udtalte i den

forbindelse, at kvindens forklaring om hendes henvendelser til politiet den samme dag og i den efterfølgende periode og de foreliggende oplysninger om hendes helbredsmæssige tilstand i perioden indtil anmeldelsen 10 dage efter voldtægten ikke kunne føre til en anden vurdering.

Højesteret stadfæstede landsrettens dom

Kvinden ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret, der fandt, at der efter bevisførelsen ikke var grundlag for at antage, at anmeldelsen kunne anses for at være indgivet uden unødigt ophold.

Højesteret tiltrådte endvidere, at der ikke var grundlag for at tilsidesætte Erstatningsnævnets afgørelse om, at der ikke var forhold, som talte for at fravige betingelsen om, at politianmeldelse skal ske uden unødigt ophold, jf. § 10, stk. 2. Det var derfor med rette, at Erstatningsnævnet havde afvist at behandle kvindens ansøgning om erstatning.

Københavns Byrets dom af 13. maj 2015 (BS 29C-5617/2011).

Østre Landsrets dom af 7. marts 2016 (B-1222-15).

Tilladelse til anke til Højesteret af 9. juni 2016 (PBN 2016-22-0169).

Højesterets dom af 3. maj 2017 (sag nr. 145/2016).

Medfører afsigelse af konkursdekret over en andelsboligforening lejerstatus for andelshaverne?

Efter afsigelse af konkursdekret over en andelsboligforening anmeldte to andelshavere et krav i konkursboet navnlig med henvisning til, at der ved konkursens indtræden var sket ejerskifte af andelsboligforeningens ejendom, hvorfor andelshaverne havde opnået lejerstatus, og at den af kurator opkrævede boligafgift var højere end den omkostningsbestemte leje. Kurator afviste ved fordringsprøvelsen andelshavernes krav, hvorefter andelshaverne indbragte sagen for skifteretten med påstand om, at konkursboet skulle anerkende kravet som anmeldt. Konkursboet påstod frifindelse.

Under sagens forberedelse besluttede skifteretten at udskille spørgsmålet om, hvorvidt afsigelse af konkursdekret over en andelsboligforening medfører, at der er sket ejerskifte af andelsboligforeningens ejendom, til særskilt afgørelse.

Skifteretten og landsretten afviste, at andelshavere får lejerstatus ved afsigelse af konkursdekret

Skifteretten fastslog, at afsigelse af konkursdekret i medfør af konkurslovens § 29 ikke betød, at andelsboligforeningens ejendom i formueretlig henseende overgik til konkursboet, hvorfor der ikke i medfør af andelsboligforeningslovens § 4 var sket ejerskifte af andelsboligforeningens ejendom. Andelshaverne havde derfor ikke status som lejere, hvorfor lejelovgivningens bestemmelser om omkostningsbestemt leje ikke fandt anvendelse i forholdet mellem andelshaverne og konkursboet. Skifteretten frifandt herefter konkursboet.

Landsretten fandt ligesom skifteretten, at andelshaverne ikke havde opnået lejerstatus, og bemærkede i tilslutning til det af skifteretten anførte, at en naturlig og sproglig forståelse af andelsboligforeningslovens § 4 ikke gav grundlag for at fastslå, at andelshavere overgik til at være lejere ved afsigelse af konkursdekret over en andelsboligforening. Landsretten fandt tillige, at andelshavernes synspunkt ikke havde støtte i forarbejderne til andelsboligforeningslovens § 4. Landsretten stadfæstede herefter skifterettens dom.

Procesbevillingsnævnet meddelte andelshaverne tilladelse til anke til Højesteret.

Sø- og Handelsrettens skifterets dom af 4. maj 2015 (P-8-13).

Østre Landsrets dom af 18. maj 2016 (B-1146-15).

Tilladelse til anke til Højesteret af 6. oktober 2016 (PBN 2016-22-0297).

I Procesbevillingsnævnets årsberetning for 2015 er omtale af en kæretiladelse til Højesteret i en sag om, hvorvidt en andelsboligforening kan have retlig interesse i konkursbehandling. Højesteret afsagde den 11. maj 2016 kendelse i sagen, og afgørelsen er trykt som U 2016.2802 H.

Hvordan skal optællingen af 120 sygedage ved delvist sygefravær foretages?

120-sygedagsreglen, jf. funktionærlovens § 5, stk. 2, var vedtaget i en ansættelseskontrakt imellem en arbejdsgiver og en funktionær. Funktionæren blev på et tidspunkt delvist sygemeldt, således at hun var sygemeldt først én fast dag om ugen og siden to faste dage om ugen. Funktionæren blev opsagt med henvisning til 120-sygedagsreglen med én måneds varsel.

Funktionæren indbragte sagen for retten, idet det blev gjort gældende, at det ikke havde været berettiget at opsiges med et forkortet varsel på én måned efter funktionærlovens § 5, stk. 2, idet funktionæren ikke havde været syg i 120 dage på opsigelsestidspunktet.

Arbejdsgiveren gjorde gældende, at funktionæren havde været syg i 122,15 dage på opsigelsestidspunktet, idet sygefraværet skulle opgøres efter en gennemsnitsmetode, hvorefter sygefraværet, når en funktionær er sygemeldt i et fast ugentligt mønster, beregnes forholdsmæssigt på hver enkelt dag, dvs. også på arbejdsfri dage og på faktiske arbejdsdage.

Byretten og landsretten gav funktionæren medhold

Byretten fandt, at arbejdsgiveren ikke berettiget kunne beregne funktionærens sygefravær som sket, men at sygefraværet skulle beregnes som sket af funktionæren.

Landsretten udtalte, at en funktionær, der alene er delvist uarbejdsdygtig som følge af sygdom, kun oppebærer løn under sygdom for den af sygdommen udløste fraværstid, idet lønnen for den præsterede arbejdstid er løn for arbejde. På den baggrund fandt landsretten, at der ikke er grundlag for ved beregningen af antallet af sygedage at medregne nogen del af de dage, hvor funktionæren havde været på arbejde. Landsretten kunne derfor ikke tiltræde arbejdsgiverens beregning af antallet af sygedage. Landsretten fandt således, at funktionæren var berettiget til et opsigelsesvarsel svarende til det legale opsigelsesvarsel i henhold til funktionærlovens § 2, og landsretten dømte på den baggrund arbejdsgiveren til at betale løn i den fulde opsigelsesperiode.

Procesbevillingsnævnet meddelte arbejdsgiveren tilladelse til anke til Højesteret.

U 2016.3182 Ø.

Tilladelse til anke til Højesteret af 25. november 2016 (PBN 2016-22-0354).

Procesbevillingsnævnet har den 3. februar 2017 meddelt anketilladelse til Højesteret i yderligere en sag om optælling af 120 sygedage. I den sag var spørgsmålet, om – og i givet fald hvilken – optællingsmæssig betydning det skal have, hvis arbejdsgiveren afviser funktionærens tilbud om sin delvise arbejdskraft. Sagen er omtalt på Procesbevillingsnævnets hjemmeside.

Var den naboretlige tålegrænse overskredet ved genskin fra sortglaserede teglsten?

Et ægtepar erhvervede i 1993 en ejendom i et parcelhusområde. Ægteparret fik udskiftet taget på ejendommen i 2005, således at tagbelægningen blev ændret fra brunt tegltag til sortglaseret tegltag. I 2012 påtalte ægteparrets nabo, der havde boet ved siden af ægteparret, også før det nye tag blev lagt, at der var genskinsgener fra det sortglaserede tegltag. Naboen rettede desuden henvendelse til kommunen, der meddelte naboen, at kommunen ikke kunne gribe ind over for glaserede teglsten, idet der ikke for området var regler, der forbød blanke eller reflekterende materialer på taget. Naboen indbragte sagen for retten med principal påstand om, at ægteparret skulle fjerne genskinsgenerne fra den del af taget, der vendte ind mod naboens ejendom, og subsidiært med påstand om, at naboerne skulle betale kr. 150.000 til naboen. Naboerne påstod frifindelse.

Byretten og landsretten gav naboen medhold

Byretten fandt, at det efter bevisførelsen kunne lægges til grund, at genskinnet særligt i perioder om sommeren, men også i et vist omfang i forårs- og efterårsmånederne, var af et sådant omfang, at det gav anledning til væsentlige gener for naboen. Byretten lagde endvidere til grund, at genskinsgenerne havde et sådant omfang, at de medførte en værdiforringelse af naboens ejendom på 150.000 kr. Endelig lagde byretten til grund, at sortglaserede tegltage ikke var sædvanlige i det pågældende parcelhuskvarter, ligesom ægteparrets valg af teglstenene ikke var udtryk for en samfundsmæssig eller teknisk udvikling i tagbeklædningsmaterialer, som havde gjort valget naturligt, men derimod alene var valgt ud fra æstetiske årsager.

På den baggrund fandt byretten, at den naboretlige tålegrænse var overskredet, og byretten dømte ægteparret i overensstemmelse med naboens principalt nedlagte påstand, således at ægteparret blev tilpligtet at fjerne genskinsgener på den del af taget, der vendte ind imod naboens ejendom. Byretten fandt desuden, at den omstændighed at naboen først havde påtalt generne 7 år efter, at taget blev lagt, ikke kunne føre til et andet resultat.

Ægteparret ankede byrettens dom til landsretten, der var enig i byrettens begrundelse og resultat og stadfæstede byrettens dom.

Procesbevillingsnævnet meddelte ægteparret tilladelse til anke til Højesteret.

MAD 2016.464 V.

Tilladelse til anke til Højesteret af 30. december 2016 (PBN 2016-22-0577).

Var en aftale i en ægtepagt om betaling af et kompensationsbeløb gyldig?

I sagen indgik en kvinde og en mand i april 2006 – få dage før de indgik ægteskab – en ægtepagt om skilsmisssæreje, hvori det ligeledes fremgik, at kvinden i tilfælde af separation eller skilsmisse skulle tilkendes et kompensationsbeløb, der var afhængigt af ægteskabets varighed, idet kompensationsbeløbet var angivet som en procentdel (2 ½ %) af den seneste offentlige vurdering af mandens ejendom for hvert år efter det tredje år efter ægteskabets indgåelse. Ægtepagten blev tinglyst uden anmærkninger. Parterne blev separeret i april 2014. Efter separationen undlod manden at honorere den indgåede kompensationsaftale, idet han blandt andet gjorde gældende, at aftalen var ugyldig, da den var i strid med retsvirkningslovens § 28. Kvinden lagde efterfølgende sag an mod manden med påstand om betaling af ca. 1 mio. kr., idet hun gjorde gældende, at kompensationsaftalen var gyldig.

Skifteretten fandt, at kompensationsaftalen var gyldig

Skifteretten tog kvindens betalingspåstand til følge, idet skifteretten blandt andet fandt, at retsvirkningslovens § 28 ikke var til hinder for den indgåede kompensationsaftale.

Landsrettens ændrede med dissens skifteretten afgørelse

Manden ankede skifterettens dom til landsretten, hvis flertal fandt, at ægtepagtens bestemmelser om compensation fraveg retsvirkningerne af den formueordning om skilsmisssæreje, som parterne havde valgt ved ægtepagten. En sådan fravigelse havde ikke hjemmel i retsvirkningslovens § 28 og var derfor ugyldig. Under hensyn til sagens samlede omstændigheder, herunder ægteskabets varighed og ægtefællernes formueforhold, fandt flertallet dog, at kvinden havde krav på en godtgørelse efter ægtefælleskiftelovens § 67. Godtgørelsen blev skønsmæssigt fastsat til 200.000 kr.

Landsrettens mindretal fandt derimod, at ægtepagtens bestemmelser om compensation, som var klar og overskuelig, og som var indgået efter grundig vejledning af begge parter, reelt havde karakter af et aftråpningssæreje. Retsvirkningslovens § 28 var derfor ikke til hinder for kompensationsaftalens gyldighed.

Procesbevillingsnævnet meddelte kvinden tilladelse til anke til Højesteret.

Skifteretten i Viborgs dom af 2. november 2015 (BS SKSæ-1297/2014).

Vestre Landsrets dom af 9. september 2016 (B-1848-15).

Tilladelse til anke til Højesteret af 30. december 2016 (PBN 2016-22-0544).

4.2.2 Civile kæresager

Kæresager om landsretternes afvisning af ankesager efter retsplejelovens § 368 a

Procesbevillingsnævnet har i 2016 i 3 tilfælde meddelt kæretilladelse til Højesteret i sager, hvor landsretten har afvist ankesager efter retsplejelovens § 368 a, der trådte i kraft den 1. juli 2014, og hvorefter landsretten kan afvise at behandle en sag i 2. instans, hvis der ikke er udsigt til, at sagen vil få et andet udfald end i byretten, og sagen ikke er af principiel karakter, eller andre grunde ikke i øvrigt taler for, at sagen skal behandles af landsretten.

Den første sag omhandlede en mands eventuelle krav mod et forsikringsselskab på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med et trafikuheld, som han havde været udsat for. Et spørgsmål om forældelse blev udskilt til særskilt forhandling og afgørelse.

Byretten fandt, at et eventuelt erstatningskrav var forældet

Byretten fandt, at et eventuelt erstatningskrav var forældet og frifandt således forsikringsselskabet. Byretten lagde bl.a. vægt på, at parternes skriftveksling forud for sagsanlægget ikke kunne anses for at have karakter af egentlige forhandlinger om kravet, hvorfor skriftvekslingen ikke kunne afbryde forældelsesfristen, jf. forældelseslovens § 21, stk. 2. Byretten lagde også vægt på, at indhentelse af en vejledende udtalelse fra Arbejdsskadestyrelsen vedrørende mandens erhvervsevnetab heller ikke kunne afbryde fristen, jf. forældelseslovens § 21, stk. 2.

Landsretten afviste ankesagen

Manden ankede dommen til Østre Landsret med påstand som for byretten. Til støtte for anken gentog manden sine anbringender for byretten samt gjorde nogle yderligere anbringender gældende til støtte for sin påstand, herunder bl.a. at det ikke i retspraksis er afklaret, om indhentelse af en udtalelse fra Arbejdsskadestyrelsen vedrørende erhvervsevnetabet medfører foreløbig afbrydelse af forældelsesfristen i det foreliggende tilfælde.

Landsretten afviste ankesagen i medfør af retsplejelovens § 368 a, stk. 1, med henvisning til, at der efter resultatet af byrettens dom sammenholdt med mandens begrundelse for anken ikke var udsigt til, at afgørelsen ville få et andet udfald end i byretten. Landsretten henviste endvidere til, at sagen ikke er af principiel karakter, og at der heller ikke forelå andre grunde, der talte for, at sagen skulle behandles af landsretten.

Højesteret stadfæstede landsrettens dom

Manden kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret, der bemærkede, at den afviste ankesag alene angik spørgsmålet om forældelse, og at der ikke for landsretten var fremsat nye påstande eller nye anbringender eller fremlagt nye beviser.

Højesteret udtalte herefter, at det fremgår af forarbejderne til retsplejelovens § 368 a, at bestemmelsen forudsættes benyttet i tilfælde, hvor landsretten på grundlag af en indledende vurdering har fundet, at der ikke af ankesagens parter er oplyst forhold, som gør, at der er udsigt til, at sagen vil få et andet udfald end i byretten, og hvor landsretten endvidere har fundet, at sagen ikke er af principiel karakter, og at der ikke i øvrigt foreligger grunde til, at sagen skal prøves i to instanser.

Højesteret bemærkede herefter, at landsretten i den foreliggende sag havde foretaget en sådan vurdering. Herefter og i øvrigt af de grunde, der var anført af landsretten, og da det, som manden havde anført for Højesteret, ikke kunne føre til et andet resultat, stadfæstede Højesteret landsrettens dom om at afvise ankesagen, jf. retsplejelovens § 368 a.

Tilladelse til kære til Højesteret af 12. januar 2016 (PBN 2015-22-0532).

U 2016.3335 H.

Den anden sag angik en mand, der havde været tvangsindlagt i 1981, og vedrørte lovligheden af tvangsindlæggelsen samt regionens eventuelle erstatningsansvar for de helbredsmæssige skader, som manden gjorde gældende at have pådraget sig i forbindelse med tvangsindlæggelsen.

Spørgsmålet om lovligheden af tvangsindlæggelsen blev prøvet af byretten og landsretten i medfør af retsplejelovens kapitel 43 a i 1981.

I 1997 stævnedes manden amtskommunen med påstand om, at såvel tvangsindlæggelsen og tvangstilbageholdelsen som tvangsbehandlingen af ham i 1981 havde været ulovlig. Byretten og landsretten afviste sagen, der blev behandlet som et almindeligt civilt søgsmål, landsretten under henvisning til retskraften af dommen fra 1981.

Også i 2001 og 2004 anlagde manden lignende søgsmål, herunder med påstande vedrørende såvel tvangsindlæggelsen og tvangstilbageholdelsen som den behandling, han havde fået. Begge søgsmål blev endeligt afvist af samme grund som det forrige.

Manden anlagde i 2014 på ny en almindelig civil sag med påstand om, at regionen skulle anerkende, at tvangsindlæggelsen af ham i 1981 og den efterfølgende tvangsbehandling var ubeføjet. Herudover nedlagde han påstand om, at regionen skulle anerkende at være erstatningsansvarlig for de helbredsmæssige skader, han havde pådraget sig som følge af tvangsindlæggelsen og den fejlagtige medicinering.

Byretten afviste sagen

Byretten afviste sagen med henvisning til, at spørgsmålet om lovligheden af tvangsindlæggelsen var blevet endeligt afgjort af landsretten i 1981, ligesom der ikke var fremkommet sådanne nye oplysninger, at der var grundlag for en fornyet domstolsprøvelse af tvangsindlæggelsen.

Landsretten afviste ankesagen

Manden ankede dommen til landsretten med påstand om, at sagen skulle fortsætte ved byretten, subsidiært ved landsretten. Der blev ikke anført nye oplysninger til støtte for, at sagen ikke skulle afvises fra domstolene, og landsretten afviste ankesagen i medfør af retsplejelovens § 368 a, stk. 1, med henvisning til, at der ikke var udsigt til, at ankesagen ville få et andet udfald end i byretten, ligesom der ikke i øvrigt var grunde, der talte for, at sagen skulle behandles i to instanser.

Højesteret ophævede landsrettens dom og hjemviste sagen til behandling ved landsretten

Manden kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret, der bemærkede, at der hverken ved landsrettens dom fra 1981 eller ved de senere domme afsagt af landsretten var taget stilling til bl.a. de spørgsmål om tvangsbehandling og erstatning for helbredsmæssige skader, som han havde nedlagt påstand om i den nu foreliggende sag.

Uanset om en realitetsbehandling af disse spørgsmål måtte føre til frifindelse eller domfældelse af regionen, fandt Højesteret, at der herved var udsigt til, at sagen i landsretten ville få et andet udfald end i byrettens dom om afvisning. Betingelserne for at afvise mandens anke til landsretten i medfør af retsplejelovens § 368 a fandtes herefter ikke opfyldt, hvorfor højesteret ophævede landsrettens dom og hjemviste sagen til behandling ved landsretten.

Tilladelse til kære til Højesteret af 7. april 2016 (PBN 2016-22-0022).

U 2017.704 H.

I den tredje sag havde en lejer anlagt sag mod sin udlejer ved boligretten blandt andet med påstand om, at huslejen for hans boliglejemål skulle nedsættes. Herudover omhandlede sagen et spørgsmål om størrelsen af udlejers træk på kontoen for indvendig vedligeholdelse samt et spørgsmål om, hvorvidt udlejer uberettiget havde inddraget fællesarealer i ejendommen. Forud for sagsanlægget havde huslejenævnet afsagt kendelse om, at der ikke var grundlag for at nedsætte huslejen, idet huslejen ikke kunne antages væsentligt at overstige den leje, der oppebæres for sammenlignelige lejemål. Huslejenævnet havde endvidere skønsmæssigt fastsat det beløb, som udlejer kunne fratække vedligeholdelseskontoen.

Boligretten frifandt udlejer

Boligretten fandt det ikke bevist, at lejen væsentligt oversteg det lejedes værdi, ligesom boligretten ikke fandt grundlag for at tilsidesætte det af huslejenævnet foretagne skøn vedrørende trækket på vedligeholdelseskontoen. Endvidere fandt boligretten ikke, at udlejer uberettiget havde inddraget fællesarealer, idet der ikke forelå sådanne særlige holdepunkter, der kræves for at ansøger skal kunne anses for at have erhvervet brugsrettigheder som en del af lejeforholdet.

Boligretten frifandt derfor udlejer for samtlige de nedlagte påstande.

Landsretten afviste ankesagen i medfør af retsplejelovens § 368 a

Lejer ankede dommen til landsretten med påstande som for byretten. Til støtte for anken gentog lejer sine anbringender for byretten samt gjorde nogle yderligere anbringender gældende til støtte for sine påstande. Endvidere anmodede lejer om tilladelse til yderligere bevisførelse i form af en besigtigelse, hvilket landsretten dog afslog.

Efter at have indhentet parternes bemærkninger til spørgsmålet om afvisning af anken i medfør af retsplejelovens § 368 a, stk. 1, afviste landsretten anken. Som begrundelse herfor anførte landsretten blandt andet, at den efter en gennemgang af sagens dokumenter og de forklaringer, der blev afgivet under hovedforhandlingen af sagen i byretten, parternes synspunkter og byretsdommens begrundelse var enig i byrettens vurdering såvel med hensyn til sagens beviser som til de retlige spørgsmål i sagen.

Landsretten anførte endvidere, at lejer for landsretten havde nedlagt samme påstande og gjort de samme synspunkter gældende til støtte for påstandene som for byretten, ligesom bevisførelsen for landsretten ville være den samme som for byretten.

Under disse omstændigheder var der ikke udsigt til, at ankesagen vil få et andet udfald end i byretten, og der var ikke i øvrigt grunde, der talte for, at sagen skulle behandles i to instanser.

Højesteret stadfæstede landsrettens dom

Lejer kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret, der bemærkede, at der ikke for landsretten var fremsat nye påstande eller nye anbringender eller fremlagt nye beviser. Med i øvrigt samme begrundelse som ovenfor i den første af de tre sager, dvs. med henvisning til forarbejderne til retsplejelovens § 368 a sammenholdt med den vurdering, som landsretten havde fortaget, stadfæstede Højesteret landsrettens dom.

Tilladelse til kære til Højesteret af 26. april 2016 (PBN 2016-22-0104).

U 2017.332 H.

Procesbevillingsnævnet meddelte i 2015 i to tilfælde tilladelse i medfør af retsplejelovens § 391, stk. 4, til kære til Højesteret af landsretsdomme om afvisning af ankesager efter retsplejelovens § 368 a. Sagerne er omtalt i Procesbevillingsnævnets årsberetning for 2015, herunder med oplysning om Højesterets afgørelse i den ene sag, der er trykt som U 2016.1145/2 H. Højesteret fik ikke lejlighed til at behandle den anden af de to sager om retsplejelovens § 368 a, der er omtalt i årsberetningen for 2015.

Skulle tavshedspligten for tjenestemænd i Finanstilsynet afløftes i en sag om erstatningsansvar for tidligere direktion, bestyrelse og revision i en bank?

Kendelsen drejede sig om, hvorvidt der i en sag anlagt af Finansiell Stabilitet A/S om et eventuelt erstatningsansvar for den tidligere direktion, bestyrelse og eksterne revisorer i en bank var grundlag for i medfør af retsplejelovens § 169, stk. 2, at afkræve vidneforklaring af tre tidligere og nuværende embedsmænd fra Finanstilsynet om forhold, der var omfattet af deres tavshedspligt.

Landsretten ophævede embedsmændenes tavshedspligt

Landsretten fandt, at hensynet til hemmeligholdelse burde vige for hensynet til sagens oplysning, og at der således forelå sådanne omstændigheder, at betingelserne i retsplejelovens § 169, stk. 2, var opfyldt. Landsretten ophævede derfor tavshedspligten for de

tre embedsmænd, således at de kunne afgive forklaring om forhold i relation til banken og kunder i banken, som blev omfattet af Finanstilsynets tilsynsvirksomhed i perioden 2005-2008.

Højesteret stadfæstede landsrettens kendelse

Finanstilsynet kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens afgørelse til Højesteret, der udtalte, at der ved afgørelsen af, om tavshedspligten skulle ophæves, skulle foretages en afvejning af de hensyn, der lå bag tavshedspligten, over for hensynet til sagens oplysning.

Højesteret fandt, at vidneforklaringerne måtte antages at være af afgørende betydning for sagens oplysning, og at hensynene bag tavshedspligten måtte vige for hensynet til sagens oplysning. Højesteret lagde bl.a. vægt på, at sagen var af principiell karakter, at den vedrørte et erstatningskrav på 1 mia. kr., og at der ved Finanstilsynets tilsynsrapporter blev påpeget en lang række kritisable forhold ved driften af banken. De tre medarbejdere havde deltaget i tilsynet og møder med banken, og der forelå kun i meget begrænset omfang mødereferater.

Endvidere lagde Højesteret vægt på, at banken var erklæret konkurs, og at kunder, hvis økonomiske forhold kunne blive belyst ved forklaringerne, var erklæret konkurs, tvangsopløst, likvideret, afgået ved døden eller frakendt retten til at drive virksomhed, ligesom der allerede forelå en lang række oplysninger om disse kunder i sagen. Højesteret udtalte endelig, at hensynet til sagens oplysning ikke i tilstrækkeligt omfang kunne tilgodeses ved en skriftlig erklæring.

Højesteret stadfæstede herefter landsrettens kendelse.

Tilladelse til kære til Højesteret af 25. august 2016 (PBN 2016-22-0398 og 2016-22-0399).

U 2017.816 H.

Skulle der ske udlevering af fortrolige dokumenter fra Finanstilsynet i ikke anonymiseret form i en banksag?

En sag, der var anlagt af Finansiell Stabilitet, og som verserede for landsretten, drejede sig om, hvorvidt der var erstatningsansvar for den tidligere ledelse og revision i en sparekasse. Under sagen blev der indgivet editionsbegæring, og landsretten afsagde en kendelse, der pålagde Finanstilsynet at fremlægge en række dokumenter, herunder

oplysninger omfattet af Finanstilsynets skærpede tavshedspligt i henhold til lov om finansiel virksomhed § 354, stk. 1. Landsretten tog ikke ved kendelsen stilling til, om materiale, der indeholdt detaljerede økonomiske oplysninger om enkeltkunders forhold, var omfattet af editionsbegæringen.

Efter at Finanstilsynet havde fremsendt en række dokumenter i anonymiseret form, bestemte landsretten ved en senere kendelse, at materialet skulle udleveres i ikke anonymiseret form, medmindre Finanstilsynet i relation til enkelte konkrete dokumenter anmodede landsretten om at bestemme, at dokumenterne skulle forblive anonymiseret.

Finanstilsynet anmodede herefter landsretten om at bestemme, at alle de omhandlede dokumenter skulle forblive anonymiseret. Finanstilsynet henviste bl.a. til, at materialet i sin helhed indeholdt kundeoplysninger, som var undergivet tilsynets skærpede tavshedspligt, jf. lov om finansiel virksomhed § 354, stk. 1.

Landsretten pålagde Finanstilsynet at udlevere materialet i ikke anonymiseret form

Landsretten pålagde Finanstilsynet at udlevere det tidligere udleverede materiale i sin helhed i ikke anonymiseret form, jf. retsplejelovens § 299, stk. 1, jf. § 169, stk. 2. Landsretten henviste bl.a. til, at adgangen til materialet i ikke anonymiseret form var uomgængeligt nødvendig for, at sagens problemstillinger kunne belyses tilstrækkeligt.

Højesteret stadfæstede landsrettens kendelse

Finanstilsynet kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens kendelse til Højesteret, som fandt, at det var af afgørende betydning for sagen, at materialet blev fremlagt i ikke anonymiseret form, og at hensynene bag tavshedspligten måtte vige for hensynet til sagens oplysning.

Højesteret lagde navnlig vægt på, at der var tale om en principiel sag med et erstatningskrav på 275 mio. kr., at de sagsøgte i kraft af deres hverv i sparekassen måtte antages at have haft adgang til oplysningerne, at oplysninger om kunders økonomiske forhold i betydeligt omfang indgik i sagen i ikke anonymiseret form, og at oplysningerne vedrørte kundeforhold, der var ophørt i 2006-2008. Højesteret stadfæstede herefter landsrettens kendelse.

Tilladelse til kære til Højesteret af 25. august 2016 (PBN 2016-22-0400).

Skal perioderne for to konkurskarantæner, der pålægges samtidig, lægges i forlængelse af hinanden?

I tilknytning til konkursbehandlingen af to ikke-koncernforbundne selskaber blev der indledt konkurskarantænesager mod et tidligere ledelsesmedlem for dennes deltagelse i ledelsen af de to selskaber. I hver af sagerne nedlagde kurator påstand om, at ledelsesmedlemmet skulle pålægges konkurskarantæne i 3 år.

Skifteretten lod perioderne løbe parallelt

Skifteretten fandt det i begge sager godtgjort, at ledelsesmedlemmet reelt havde deltaget i ledelsen af selskaberne senere end 1 år før fristdagen, og at ledelsesmedlemmet havde udøvet groft uforsvarlig forretningsførelse i relation til selskaberne. I begge kendelser pålagde skifteretten herefter ledelsesmedlemmet konkurskarantæne i 3 år. I begrundelsen for begge kendelser var det anført, at den pålagte karantæne regnes fra det tidspunkt, hvor kendelsen er endelig.

Landsrettens bestemte, at perioderne skulle løbe i forlængelse af hinanden

Ledelsesmedlemmet kærede skifterettens kendelser til landsretten med påstand i begge sager om frifindelse. Kurator påstod i begge sager stadfæstelse.

Landsretten stadfæstede med dissens skifterettens kendelser med den ændring, at de pålagte konkurskarantæneperioder skulle løbe i forlængelse af hinanden.

For så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt de to konkurskarantæneperioder skulle løbe parallelt eller i forlængelse af hinanden fandt landsrettens flertal nemlig, at konkurslovens § 158, stk. 2, sammenholdt med lovens forarbejder skal forstås således, at konkurskarantæneperioder, der pålægges samtidigt vedrørende to eller flere ikke-koncernforbundne konkursboer, skal løbe i forlængelse af hinanden. Endvidere bemærkede flertallet, at kurator i begge sager havde nedlagt en selvstændig påstand om konkurskarantæne i tre år.

Landsrettens mindretal var principielt enig i, at der kan pålægges flere konkurskarantæneperioder i forlængelse af hinanden, men konstaterede, at kurator ikke havde nedlagt udtrykkelig påstand om konkurskarantæne i alt op til seks år, og at

ledelsesmedlemmet ikke under sagernes forløb var blevet gjort bekendt med en eventuel konsekvens af konkurskarantæne i alt op til seks år. Mindretallet fandt herefter, at ledelsesmedlemmet ikke havde haft lejlighed til at varetage sine interesser i denne henseende. Videre fandt mindretallet, at spørgsmålet om fastlæggelse af konkurskarantæneforløbet i forhold til de to samtidigt afsagte kendelser således ikke var blevet behandlet af skifteretten. Mindretallet stemte derfor for at stadfæste skifterettens kendelser om at pålægge konkurskarantæne, men således at det nævnte spørgsmål blev hjemvist til behandling af skifteretten.

Højesteret stadfæstede landsrettens kendelse

Ledelsesmedlemmet kærede med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet landsrettens kendelse til Højesteret. Tilladelsen var begrænset til at angå den del af kendelsen, der vedrørte spørgsmålet om, hvorvidt de to konkurskarantæneperioder skulle lægges i forlængelse af hinanden.

Højesteret tiltrådte af de grunde, som landsrettens flertal havde anført, at bestemmelsen i konkurslovens § 158, stk. 2, må forstås således, at også konkurskarantæneperioder, der pålægges samtidigt vedrørende to eller flere ikke-koncernforbundne selskaber, skal løbe i forlængelse af hinanden.

Højesteret fandt, at der som følge heraf ikke er hjemmel til at lade de to konkurskarantæneperioder løbe parallelt.

Det forhold, at skifterettens kendelser indebar, at de to karantæneperioder som udgangspunkt ville komme til at løbe parallelt, og at kurator for landsretten alene havde nedlagt påstand om stadfæstelse af skifterettens afgørelser, kunne ikke føre til et resultat, der fraveg lovens ordning. Højesteret bemærkede herved, at det af lovforarbejderne til ordningen med konkurskarantæne fremgår, at skifteretten ved afgørelsen af konkurskarantænenes længde ikke er bundet af parternes påstande, idet det dog må forventes, at der normalt ikke vil være anledning til at fastsætte konkurskarantænen til en længere periode end påstået af kurator. Landsretten måtte på tilsvarende måde være ubundet af påstandene, når en sag om konkurskarantæne er indbragt for landsretten. I det foreliggende tilfælde, hvor kurator ikke – hverken i sine påstande for skifteretten eller for landsretten – havde forholdt sig til, hvordan de to karantæneperioder skulle afvikles i

forhold til hinanden, burde landsretten dog have givet parterne lejlighed til at udtale sig om spørgsmålet og konsekvenserne heraf, inden landsretten traf afgørelse i sagen.

På den anførte baggrund tiltrådte Højesteret, at de to konkurskarantæneperioder i det foreliggende tilfælde skulle lægges i forlængelse af hinanden.

Herefter, og da spørgsmålet om længden af de to konkurskarantæneperioder ikke var omfattet af procesbevillingen til Højesteret, stadfæstede Højesteret kendelsen.

Tilladelse til kære til Højesteret af 31. maj 2016 (PBN 2015-22-0572).

U 2017.1533 H.

Procesbevillingsnævnet har i såvel 2015 som 2017 meddelt yderligere kæretilladelser til Højesteret i sager om konkurskarantæne. Sagerne er omtalt på Procesbevillingsnævnets hjemmeside.

4.3 Straffesager

4.3.1 Anke i straffesager

Anvendelse af ændrede regler om øget brug af samfundstjeneste som alternativ til ubetinget frihedsstraf

Procesbevillingsnævnet har i 2016 i 2 tilfælde meddelt anketilladelse til Højesteret i sager om anvendelse af de ændrede regler om øget brug af samfundstjeneste som alternativ til ubetinget frihedsstraf.

Den første sag handlede om distribution af børneporno, og hvor den tiltalte i byretten og landsretten blev fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1, ved at have været i besiddelse af 75 billeder og 7 filmsekvenser indeholdende børnepornografisk materiale, samt over 5 dage at have udbredt 29 filer med børnepornografisk materiale til 3 andre personer.

Byretten og landsretten idømte betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste

Den tiltalte blev ved byrettens dom idømt betinget fængsel i 60 dage med vilkår om samfundstjeneste. Retten lagde ved strafudmålingen blandt andet vægt på, at der med lov nr. 152 af 18. februar 2015 om ændring af straffeloven og lov om fuldbyrdelse af straf m.v. (Samfundstjeneste m.v.) skete en udvidelse af adgangen til anvendelse af samfundstjeneste som alternativ til ubetinget fængsel, og at kriminalitetens art skulle tillægges mindre betydning. Retten fandt, at hverken længden af den udmålte straf eller øvrige forhold talte imod, at straffen blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste.

Anklagemyndigheden ankede sagen til landsretten og påstod skærpe, således at fængselsstraffen blev gjort ubetinget. Landsretten henviste som byretten til sigtet med lovændringen i 2015 og bemærkede, at overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1, forud for lovændringen som udgangspunkt blev straffet med ubetinget fængsel. Landsretten lagde vægt på, at tiltalte alene havde besiddet det børnepornografiske materiale i en kortere periode og kun havde udbredt en begrænset mængde børnepornografisk materiale i 5 dage, at tiltalte er ustraffet og er i et behandlingsforløb om sine seksuelle problemer, hvorfor landsretten fandt det forsvarligt at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten stadfæstede derfor byrettens dom.

Højesteret idømte ubetinget fængsel

Anklagemyndigheden ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret, der udtalte, at sager om besiddelse og udbredelse af børnepornografisk materiale omfatter forhold af meget forskellig karakter og grovhed. Nogle sager vil derfor skulle afgøres med en ubetinget dom, i andre sager kan straffen gøres helt eller delvis betinget med vilkår om samfundstjeneste, og i atter andre sager kan straffen gøres betinget uden vilkår herom.

Højesteret udtalte endvidere, at der ved valget mellem de tre sanktionsformer må tages hensyn til de konkrete omstændigheder, herunder antallet af børnepornografiske fremstillinger, grovheden af det børnepornografiske indhold, og om der alene er tale om besiddelse eller også om udbredelse og i givet fald omfanget heraf. Der må endvidere tages hensyn til tiltaltes personlige forhold.

Højesteret fremhævede, at den tiltalte i den foreliggende sag var fundet i besiddelse af 10 billeder med fremstillinger af særligt grove seksuelle forhold, herunder seksuel aktivitet med meget små børn. Højesteret bemærkede endvidere, at den tiltalte havde været i besiddelse af 23 billeder og 5 filmsekvenser med gengivelse af børn, der indgik i seksuel aktivitet, og havde udbredt 29 filer med børnepornografisk indhold. Højesteret bemærkede også, at tiltalte i forbindelse med udbredelsen af de omhandlede filer havde chatkorrespondance med personer, som han delte filer med og modtog filer fra, og i den forbindelse efterspurgte tiltalte bl.a. materiale med små børn, der blev udsat for ekstrem/hård seksuel behandling.

Højesteret fandt, at der i hvert fald ikke under disse omstændigheder var grundlag for at gøre straffen betinget med vilkår om samfundstjeneste, og Højesteret gjorde herefter den idømte straf ubetinget.

Tilladelse til anke til Højesteret af 22. januar 2016 (PBN 2015-25-0310).

U 2017.29 H.

Den anden sag vedrørte unddragelse af moms og skat. Tiltalte var indehaver af en rengøringsvirksomhed, og i perioden fra 1. kvartal 2011 til 3. kvartal 2012 afgav han momstilsvaret for lavt, således at statskassen blev unddraget for ca. 400.000 kr. Ligeledes

angav han sine skatteansættelser for indkomstårene 2011 og 2012 for lavt, hvorved det offentlige blev unddraget i alt ca. 800.000 kr. Endelig havde han som indehaver af rengøringsvirksomheden ikke sikret, at bogføringen var i overensstemmelse med god bogføringsskik.

Byretten idømte ubetinget fængsel

Sagen blev behandlet som en tilståelsessag i byretten, som idømte tiltalte, der tidligere ved dom fra 2005 var blevet idømt fængsel i 40 dage og en tillægsbøde på 275.000 kr. for overtrædelse af skattekontrolloven og momsloven, fængsel i 1 år og en tillægsbøde på 1.225.000 kr.

Ved strafudmålingen og ved beslutningen om ikke at gøre en del af straffen betinget lagde byretten blandt andet vægt på, at tiltalte var tidligere straffet for ligartet kriminalitet, at undtagelserne havde strakt sig over 7 kvartaler, at de personlige forhold ikke selvstændigt talte for anvendelse af betinget dom, og at tiltalte ikke havde betalt nogen del af det undtagne beløb tilbage.

Landsretten og Højesteret stadfæstede byrettens dom

Tiltalte ankede dommen til landsretten med påstand om formildelse, således at straffen gjordes helt eller delvist betinget eventuelt med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten fandt under henvisning til de grunde, der var anført af byretten, ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget, og stadfæstede dommen.

Tiltalte ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret, der udtalte, at der efter tidligere retspraksis som udgangspunkt ikke var grundlag for at anvende betinget dom, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste, som straf for forsætlig skattesvig, men at det af forarbejderne til ændring af reglerne om samfundstjeneste i 2015 fremgik, at der ikke var grundlag for fortsat at udvise særlig tilbageholdenhed med at anvende samfundstjeneste i sådanne sager. Det fremgik videre af forarbejderne, at straffen efter omstændighederne også kunne gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste, hvis tiltalte tidligere var straffet for ligartet kriminalitet, idet der måtte foretages en samlet vurdering af dels grovheden af den nu foreliggende kriminalitet som udtrykt ved længden af fængselsstraffen, dels omfanget og alvoren af den tidligere kriminalitet. Herudover kunne det indgå, hvor lang tid der var gået siden den tidligere kriminalitet.

Højesteret tiltrådte, at straffen var fastsat til fængsel i 1 år. Henset til, at tiltalte nu var dømt for at have unddraget statskassen et betydeligt beløb ved moms- og skattesvig, og at han i 2005 var idømt fængsel i 40 dage for ligesagt kriminalitet, tiltrådte Højesteret endvidere, at der uanset tiltaltes gode personlige forhold ikke var grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget med vilkår om samfundstjeneste.

Højesteret stadfæstede herefter landsrettens dom.

Tilladelse til anke til Højesteret af 16. september 2016 (PBN 2015-25-0162).

U 2017.1185 H.

Det bemærkes, at Procesbevillingsnævnet i 2015 i tre tilfælde meddelte anketilladelse til Højesteret vedrørende emnet. Sagerne – to sager om simpel vold og en sag om brandstiftelse – er omtalt i Procesbevillingsnævnets årsberetning for 2015, herunder med oplysning om Højesterets afgørelse af to af sagerne. Disse er nu begge trykt – henholdsvis som U 2016.2484 H (restaurationsvold) og U 2016.3032 H (brandstiftelse). Den tredje sag (trafikvold) blev hævet for Højesteret.

Procesbevillingsnævnet har den 6. januar 2017 meddelt yderligere en anketilladelse vedrørende anvendelsen af de nye regler om udvidet brug af samfundstjeneste. Sagen angik grov vold, og den tiltalte blev i såvel byretten som landsretten fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 245 og idømt betinget fængsel med vilkår om blandt andet samfundstjeneste. Sagen er omtalt på Procesbevillingsnævnets hjemmeside. Højesteret afsagde dom i sagen den 25. april 2017, og ændrede straffen til ubetinget fængsel. Højesteret udtalte blandt andet, at det i forarbejderne til lov nr. 152 af 18. februar 2015 om ændring af reglerne om samfundstjeneste mv. må anses for forudsat, at udgangspunktet ved grov vold, jf. straffelovens § 245, fortsat er, at der skal fastsættes en ubetinget frihedsstraf, og at betinget dom med vilkår om samfundstjeneste kun vil kunne anvendes, hvis særlige grunde taler for det.

Medvirken til salg fra hashboder på Christiania

Ved anklageskrift af 1. maj 2014 rejste anklagemyndigheden tiltale mod i alt 76 personer for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1, 1. pkt. jf. stk. 2, jf. lov om euforiserende

stoffer og bekendtgørelse om euforiserende stoffer, ved at have deltaget i hashhandel på Christiania. Tiltalen førte til 6 domsmandssager, der hver især omhandlede mellem 10 og 16 tiltalte.

I den ene af disse 6 sager erkendte de 10 tiltalte alle at have solgt hash fra den bod på Christiania, som de hver især var tilknyttet, men de tiltalte gjorde gældende, at de alene skulle dømmes for salg af hash i det omfang, som politiet rent faktisk havde observeret dem i den enkelte bod, mens anklagemyndigheden fastholdt, at de tiltalte skulle dømmes for det samlede salg fra den enkelte bod.

Sagerne rejste ved byretten således navnlig spørgsmål om, hvorvidt de tiltalte på baggrund af organiseringen af hashhandlen på Christiania og i den enkelte bod kunne anses for skyldige i salg af hash også på tidspunkter, hvor anklagemyndigheden ikke havde dokumentation for, at de tiltalte selv har været til stede i de respektive boder. Der var endvidere spørgsmål om, hvordan mængden af hash solgt fra den enkelte bod i givet fald skulle opgøres.

Byretten fandt, at de tiltalte kunne dømmes for medvirken til det samlede salg fra den enkelte bod

Byretten fandt, at de tiltalte kunne dømmes for medvirken til det samlede salg, der var sket fra den bod, som de var tilknyttet, i den periode, som tiltalen vedrørte. Byretten henviste i denne forbindelse navnlig til, at det var bevist, at de tiltalte havde været bekendt med omfanget af den hashhandel, der var foregået, og at de tiltalte ved deres egen deltagelse i den systematiske og organiserede handel havde tilskyndet til og gjort salget af den samlede mængde handlede hash mulig i den bod, som den pågældende havde været tilknyttet, ligesom de tiltalte ved deres tilstedeværelse og deltagelse i handlen med hash havde holdt den organiserede hashhandel i gang kontinuerligt.

For at beregne den samlede mængde hash, som var solgt fra hver enkelt bod, og som den enkelte tiltalte dermed kunne dømmes for medvirken til, tog byretten udgangspunkt i politiets beregninger af kvantum, der byggede på de observationer, som politiet havde foretaget af antallet af kunder og mængden af hash pr. salg. Byretten fandt dog, at politiets gennemsnitsberegninger var forbundet med usikkerhed, og at denne usikkerhed

skulle komme de tiltalte til gode, hvorfor byretten blandt andet foretog en skønsmæssig nedrunding af kvantum.

Byretten fandt på denne baggrund, at de tiltalte hver kunne dømmes for salg af mellem 85 og 200 kg hash. Byretten idømte herefter de tiltalte mellem 1 år og 9 måneders fængsel og 2 år og 9 måneders fængsel.

Landsretten fandt i det væsentligste, at de tiltalte kunne dømmes for medvirken til det samlede salg fra den enkelte bod

De tiltalte ankede byrettens dom til landsretten i det væsentligste med påstand om frifindelse i det ikke erkendte omfang samt formildelse.

Anklagemyndigheden kontraankede byrettens dom og nedlagde i det væsentligste påstand om, at de tiltalte skulle dømmes i overensstemmelse med anklageskriftet.

Landsretten fandt, at en bod udgjorde en selvstændig forretning, som blev drevet af flere i forening, og at de personer, der var tilknyttet en bestemt bod, dermed havde deltaget i den pågældende bods drift, hvorfor de tiltalte i det væsentligste kunne gøres strafferetligt ansvarlige for den samlede mængde hash, der var solgt af gruppen fra den pågældende bod i hele den periode, der var beviser for, at de tiltalte havde været aktive. Landsretten fandt endvidere, at det forhold, at en tiltalt havde været bortrejst i en eller flere perioder, ikke kunne føre til, at vedkommende ikke kunne dømmes for salget i denne periode.

For at beregne den samlede mængde hash, som den enkelte tiltalte kunne dømmes for, tog landsretten i det væsentligste udgangspunkt i antallet af dage, der var sket salg fra boderne, det gennemsnitlige antal kunder pr. bod og den gennemsnitlige mængde hash, der var blevet solgt ved hver handel. Landsretten fandt endvidere, at den samlede vægt af hashmixet i joints (dvs. både den almindelige tobak og hashen) skulle indgå ved beregningen af de solgte mængder hash.

Landsretten fandt på denne baggrund, at de tiltalte hver kunne dømmes for salg af mellem 100 og 214 kg hash. Landsretten, der sondrede mellem bodmedarbejdere (personer, der medvirker til at få handlen til at fungere) og sælgere (personer, der sætter rammerne for salget), idømte herefter bodmedarbejderne 1 år og 9 måneders fængsel, de sælgere, der ikke var tidligere straffet eller kun i begrænset omfang var straffet for ligeartet kriminalitet,

2 år og 6 måneders fængsel, og de sælgere, der tidligere var dømt for ligesagt kriminalitet i ikke ubetydeligt omfang, fængsel i 2 år og 9 måneder.

Højesteret fandt ikke grundlag for at tilsidesætte landsrettens retsanvendelse eller for at statuere, at landsretten havde begået fejl i forbindelse med bevisbedømmelsen

De tiltalte ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret, der bemærkede, at det om medvirken følger af straffelovens § 23, at den, der ved tilskyndelse, råd eller dåd medvirker til en strafbar handling, kan straffes for denne. I den konkrete sag fandt Højesteret, at der ikke var grundlag for at fastslå, at landsretten ikke havde foretaget en konkret og objektivt funderet bevisbedømmelse, som var nærmere begrundet, eller at landsretten – på baggrund af det bevisresultat, som landsretten var nået frem til – havde anvendt straffelovens § 23 urigtigt ved at dømme de tiltalte for medvirken.

For så vidt angår de mængder hash mv., som de tiltalte var dømt for i landsretten, fandt Højesteret, at landsretten – i overensstemmelse med princippet om den frie bevisbedømmelse – havde foretaget en konkret og objektivt funderet bevisbedømmelse, som var begrundet, for så vidt angår de opgjorte mængder.

Tilladelser til anke til Højesteret af 10. februar 2016 (PBN 2015-25-0326, 2015-25-0335, 2015-25-0337, 2015-25-0341, 2015-25-0342, 2015-25-0343, 2015-25-0344, 2015-25-0349, 2015-25-0351 og 2016-25-0022).

U 2016.2838 H.

Var grænserne for en civil agents medvirken under efterforskningen af en narkosag overskredet?

I 2012 og 2013 foretog det amerikanske narkotikapoliti efterforskning rettet mod blandt andet en tysk og en colombiansk statsborger, idet man mistænkte, at disse medvirkede til at smugle narkotika fra Colombia til Europa. Der blev i Colombia afholdt en række møder mellem de mistænkte og en civil agent fra det amerikanske narkotikapoliti, der udgav sig for at være sælger af kokain. På møderne drøftede man angiveligt en leverance på 500 kg kokain, ligesom der var drøftelser om, at kokainen skulle sendes til Danmark. Det amerikanske narkotikapoliti rettede på baggrund heraf henvendelse til Rigspolitiet i

Danmark med henblik på dansk politis bistand i forbindelse med eventuelle møder i Danmark mellem de mistænkte og den civile agent.

I oktober 2013 blev der afholdt møde i København mellem den ene mistænkte og den civile agent, hvorunder man drøftede et kvantum på 200 kg eller 500 kg kokain samt prisen for kokainen. Møderne blev rumaflyttet, ligesom et større hold observatører fra dansk politi overvågede den pågældende mistænktes færden.

I december 2013 blev der i Aarhus afholdt to møder mellem de mistænkte og blandt andet en engelsk politiagent, der udgav sig for at være sælger, der deltog i møderne på vegne af den civile agent, som de mistænkte tidligere havde mødtes med. På møderne indgik man blandt andet aftale om en indledende handel på 10 kg kokain til 300.000 euro. Disse møder blev tillige rumaflyttet. I forlængelse af et af møderne blev de mistænkte anholdt.

De mistænkte blev herefter tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1 og 2, jf. § 21, ved at have forsøgt at smugle 200 kg kokain ind i Danmark, og under sagen blev der rejst spørgsmål om, hvorvidt grænserne for anvendelse af civile agenter var overskredet.

Byretten fandt, at der var sket overskridelse af grænserne for en civil agents medvirken efter retsplejelovens § 754 b, stk. 2

Byretten fandt de tiltalte skyldige i overensstemmelse med tiltalen. Byretten fandt dog, at det amerikanske narkotikapolitis civile agent under møderne i både Colombia og København havde overskredet grænserne for en civil agents medvirken i retsplejelovens § 754 b, stk. 2.

Byretten henviste blandt andet til, at den civile agent havde haft en aktiv rolle under møderne i København, og at det ikke havde været muligt at få udleveret materiale fra det amerikanske narkotikapoliti eller de colombianske myndigheder vedrørende møderne i Colombia, hvorfor det ikke havde været muligt at få overblik over den civile agents rolle under disse møder.

I relation til den engelske politiagent fandt byretten ikke, at der var grundlag for at statuere, at denne havde medvirket til en forøgelse af lovovertrædelsens omfang eller grovhed, jf. retsplejelovens § 754 b, stk. 1, jf. § 754 a.

Byretten anførte herefter, at overskridelsen af agentforbuddet i relation den civile agent ikke kunne føre til, at de tiltalte skulle frifindes, men at overskridelsen skulle tillægges betydning ved straffastsættelsen. Byretten idømte herefter de tiltalte henholdsvis 9 og 10 års fængsel, ligesom de tiltalte blev udvist af Danmark med indrejseforbud for bestandig.

De tiltalte ankede byrettens dom til landsretten med påstand om frifindelse, subsidiært formildelse.

Landsretten fandt som byretten, at der var sket overskridelse af grænserne for en civil agents medvirken

Landsretten fandt ligesom byretten, at der forelå en overtrædelse af straffelovens § 191, stk. 1 og 2, jf. § 21.

Endvidere tiltrådte landsretten, at der ikke var grundlag for at antage, at den engelske politiagent havde overskredet provokationsforbuddet i retsplejelovens § 754 b, stk. 1, jf. § 754 a, men at der for så vidt angik det amerikanske narkotikapolitis civile agent var sket overskridelse af grænserne for en civil agents medvirken i retsplejelovens § 754 b, stk. 2. Henset til, at de tiltalte havde udvist interesse for at indgå en handel om en stor mængde kokain, at forløbet strakte sig over en lang periode med møder i Colombia, og at de tiltalte under hele forløbet i Danmark havde udvist en stor vedholdenhed i forhold til at indgå aftalen, fandt landsrettens flertal ikke, at der var grundlag for at antage, at den civile agents rolle havde været afgørende for de tiltaltes vilje og evne til at indgå aftalen.

Landsrettens flertal fandt på denne baggrund ikke, at der forelå sådanne særlige omstændigheder, at forholdet skulle anses for straffrit, eller at domfældelse ville være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 6. Landsrettens flertal anførte dog, at der skulle tages hensyn til overskridelsen af agentforbuddet ved strafudmålingen, hvorefter flertallet idømte de tiltalte henholdsvis 10 og 12 års fængsel, ligesom de tiltalte blev udvist.

Procesbevillingsnævnet meddelte de tiltalte tilladelse til anke til Højesteret.

U 2016.1001 V.

Tilladelser til anke til Højesteret af 6. maj 2016 (PBN 2015-25-0313 og 2015-25-0321).

Var opretholdelse af en udvist libanesers opholds- og meldepligt i 5 år et proportionalt indgreb?

En libanese blev i 1990 meddelt asyl i Danmark, men ved Højesterets dom i 2005 blev udlændingen idømt fængsel i 8 år og udvist af Danmark for bestandig overtrædelse af straffelovens § 191.

Udlændingemyndighederne traf ved hans prøveløsladelse fra afsoningen af fængselsstraffen i 2009 afgørelse om, at han skulle udrejse af Danmark, men at han ikke kunne tvangsudsendes til sin nationalstat.

Rigspolitiet pålagde ham daglig meldepligt til Rigspolitiet i Center Sandholm, og udlændingemyndighederne pålagde udlændingen at være indkvarteret samme sted.

Der blev efterfølgende rejst straffesag mod ham for en lang række overtrædelser af opholds- og meldepligten.

Byretten fandt libaneseren skyldig

I en tilståelsessag blev libaneseren idømt fængsel i 40 dage for i alt 1.335 tilfælde af overtrædelse af meldepligten og i alt 180 tilfælde af overtrædelse af opholdspligten i perioden fra februar 2010 og til februar 2015. Byretten lagde ved strafudmålingen til grund, at han løbende havde orienteret Rigspolitiet om, hvor han opholdt sig, at han konsekvent og systematisk i flere år ikke havde overholdt sin opholds- og meldepligt, at sagsbehandlingstiden omvendt havde været meget lang, og at han havde forklaret, at han ville forsætte med at blive boende med sin familie i Aarhus.

Landsrettens flertal stadfæstede byrettens dom

Libaneseren ankede dommen til landsretten med påstand om strafbortfald i medfør af straffelovens § 83, 2. pkt., da han mente, at opretholdelsen af opholds- og meldepligten udgjorde et uproportionalt indgreb. Subsidiært påstod han formildelse. Anklagemyndigheden påstod stadfæstelse.

Landsretten fandt, at det efter sagens karakter påhvilede retten at foretage en vis prøvelse af Rigspolitiets og udlændingemyndighedernes afgørelser, og landsretten inddrog i afgørelsen de kriterier, som Højesteret havde opstillet i U 2012.2874 H vedrørende artikel 2 i Tillægsprotokol 4 til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Landsrettens flertal på fem dommere udtalte herefter, at på baggrund af, at libaneseeren var blevet idømt 8 års fængsel for grov narkokriminalitet, at han, siden han blev prøveløsladt i 2009, var straffet 4 gange, dog alene med bødestraf, at han siden 2011 ikke havde overholdt påbuddene om opholds- og meldepligt, at der i tiltaleperioden ikke havde været udsigt til, at han kunne tvangsudsendes, og at hans opholdssted formentlig havde kunnet identificeres, var den pålagte opholds- og meldepligt i tiltaleperioden ikke et uproportionalt indgreb, som kunne begrunde strafnedsættelse eller strafbortfald. En dommer fandt, at den meddelte opholdspligt i Center Sandholm i løbet af den lange periode, som tiltalen omfattede, havde antaget et uproportionalt indgreb.

Landsretten stadfæstede herefter byrettens dom.

Højesteret fandt, at indgrebet i en del af perioden havde været uproportionalt og nedsatte straffen

Libaneseeren ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret, der bemærkede, at Udlændingestyrelsen løbende havde vurderet, om fortsat ophold i Center Sandholm måtte anses for proportionalt, og styrelsen havde i den periode, tiltalen angik, bl.a. truffet afgørelse herom den 9. oktober 2013.

Højesterets flertal udtalte herefter blandt andet, at da Udlændingestyrelsen traf afgørelse den 9. oktober 2013, havde opholds- og meldepligten været i 3 år og 11 måneder. Udlændingestyrelsen havde på det tidspunkt et sikkert grundlag for at vurdere, at der ikke var konkret risiko for, at libaneseeren ville skjule sig for politiet, at der ikke var udsigt til, at udvisningen af ham kunne gennemføres inden for en overskuelig fremtid, at han som følge af risikoen for tortur og anden nedværdigende behandling ikke havde reel mulighed for at udrejse frivilligt til sit hjemland, og at der ikke var noget andet land, han kunne udrejse til.

Højesterets flertal fandt, at libaneseerens pligt til at tage ophold i Center Sandholm fra den 9. oktober 2013 udgjorde et uproportionalt indgreb i hans bevægelsesfrihed i strid med artikel 2 i Tillægsprotokol 4. Udlændingestyrelsens afgørelse af 9. oktober 2013 om fortsat ophold var derfor ugyldig. Som følge heraf var meldepligt i Center Sandholm ugyldig fra dette tidspunkt.

Libaneseren blev derfor straffet for overtrædelse af opholds- og meldepligten i perioden frem til den 9. oktober 2013, og han blev frifundet for overtrædelser, der lå efter denne dato. Som konsekvens heraf nedsatte Højesteret dem idømte straf til fængsel i 30 dage.

Tilladelse til anke til Højesteret af 21. september 2016 (PBN 2016-25-0149).

U 2017.1228 H.

Spørgsmål om tilregnelserkravet i en sag om kursmanipulation

I februar 2010 udstedte et børsnoteret selskab en selskabsmeddelelse, der indeholdt positive oplysninger om selskabets udvikling af et lægemiddel, herunder at et studie havde vist, at lægemidlets "primary end point" var mødt. Kursen på selskabets aktier steg som følge heraf fra kurs 85 til kurs 224.

I marts 2010 blev der afholdt ordinær generalforsamling i selskabet, hvorunder selskabets administrerende direktør valgte at udnytte en option på køb af aktier i selskabet til kurs 156,04. Direktøren solgte kort efter aktierne til kurs 176, hvorved han opnåede en ikke ubetydelig fortjeneste.

I april 2010 udstedte selskabet en korrigerende selskabsmeddelelse, hvoraf det fremgik, at oplysningerne i den tidligere selskabsmeddelelse om, at "primary end point" var mødt, havde været baseret på, at der var foretaget en justering for forskelle i patienters genetiske disponering for den sygdom, som lægemidlet vedrørte. Kursen på selskabets aktier faldt herefter fra kurs 170,50 til kurs 120.

På baggrund heraf anmeldte Finanstilsynet selskabet til Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet, der rejste tiltale mod selskabet og selskabets administrerende direktør for kursmanipulation af særlig grov beskaffenhed.

Byretten dømte både selskabet og den administrerende direktør

Både selskabet og den administrerende direktør blev i byretten fundet skyldige i overtrædelse af forbuddet mod kursmanipulation og idømt en bøde på henholdsvis 5 mio. kr. og 1 mio. kr.

Byretten henviste blandt andet til, at den oprindelige selskabsmeddelelse gav urigtige signaler, som var egnede til at påvirke kursen, og at den administrerende direktør havde

været bekendt med, at "primary end point" ikke var mødt, men at han på trods heraf medvirkede til at udarbejde og udsende selskabsmeddelelsen. Byretten fandt imidlertid ikke, at der forelå kursmanipulation af særlig grov beskaffenhed, idet en selskabsmeddelelse med et korrekt indhold om studiets resultat måtte antages tillige at have medført en stigning i selskabets aktiekurs.

Landsretten dømte selskabet men frifandt direktøren

Selskabet og den administrerende direktør ankede byrettens dom til landsretten med påstand om frifindelse, subsidiært formildelse.

Landsretten stadfæstede byrettens afgørelse for så vidt angik selskabet og henviste til, at selskabsmeddelelsen havde været egnet til at give urigtige eller vildledende signaler, idet det ikke af selskabsmeddelelsen fremgik, at "primary end point" kun var mødt, hvis der blev justeret for forskelle i patienters genetiske disponering, og idet der var tale om offentliggørelse af et forskningsresultat i et medicinalfirma. Endvidere henviste landsretten til, at den administrerende direktør forud for udstedelsen af den oprindelige selskabsmeddelelse var advaret om risikoen ved at udstede en selskabsmeddelelse, hvoraf det fremgik, at "primary end point" var mødt, hvorfor det var bevist, at direktøren havde kendskab til, at studiets primære analyse var fejlet, at oplysningerne i den oprindelige selskabsmeddelelse var ukorrekte og vildledende, og at oplysningerne om, at "primary end point" var mødt, kunne få mærkbar betydning for kursdannelsen.

For så vidt angik den administrerende direktør frifandt landsretten denne under henvisning til, at købet og salget af aktierne ikke fandt sted umiddelbart efter udstedelsen af den oprindelige selskabsmeddelelse, og at der i øvrigt ikke var grundlag for at fastslå, at hans dispositioner havde andet sigte end at varetage selskabets interesser.

Højesteret stadfæstede landsrettens dom.

Selskabet ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret og gjorde blandt andet gældende, at det efter forarbejderne til værdipapirhandelslovens § 38 er en betingelse for at straffe selskabet for kursmanipulation, at selskabet ved offentliggørelsen af oplysningerne i selskabsmeddelelsen havde til formål at påvirke kursen på sine aktier.

Højesteret lagde med henvisning til landsrettens bevisresultat til grund, at selskabets direktør havde kendskab til, at studiets primære analyse var fejlet, at oplysningerne i meddelelsen var ukorrekte og vildledende, og at oplysningen om, at "primary end point" var mødt, kunne få mærkbar betydning for kursdannelsen på selskabets aktier.

Højesteret bemærkede, at kursmanipulation efter værdipapirhandelslovens § 38, stk. 1, nr. 1, omfatter handlinger, der er egnet til at påvirke kursen på værdipapirer i en retning, der afviger fra disses værdi i markedet, ved udbredelse af oplysninger, der er egnet til at give urigtige eller vildledende signaler om bl.a. kursen på værdipapirer. Bestemmelsen gælder også for udstedere og stiller efter sin ordlyd ikke særlige krav til tilregnelsen. Der kan derfor også dømmes for kursmanipulation, når bestemmelsen overtrædes ved uagtsomhed, jf. straffelovens § 19.

Højesteret fastslog endvidere, at det, som er anført i forarbejderne om, at der ved en udsteders undladelse af at offentliggøre intern viden alene kan dømmes for kursmanipulation i grovere tilfælde, hvor formålet har været at påvirke kursen, ikke kan antages at sigte på tilfælde, hvor udstederen ved en handling udbreder urigtige eller vildledende oplysninger i strid med bestemmelsen. Højesteret fandt endvidere, at forholdet ikke kunne henføres under værdipapirhandelslovens § 94, stk. 1, 2. pkt., jf. nu straffelovens § 299 d, stk. 1, nr. 1, om skærpende omstændigheder.

Højesteret stadfæstede herefter landsrettens dom.

Tilladelse til anke til Højesteret af 16. marts 2016 (PBN 2015-25-0291).

U 2017.558 H.

Kan der ske konfiskation af en personbil, som den tiltalte i en færdselsstraffesag om kørsel i frakendelsestiden ikke ejede på gerningstidspunktet?

Den tiltalte, der i september 2011 var blevet frakendt førerretten i 3 år, blev i byretten idømt 40 dages fængsel for i 4 tilfælde inden for en periode på 3 år at have kørt i frakendelsestiden.

Byretten traf bestemmelse om konfiskation af 3 biler, der nu tilhørte tiltalte, herunder den ny erhvervede bil

Byretten traf i medfør af den på gerningstidspunktet gældende færdselslovs § 133 a, stk. 4, jf. stk. 8 (nu stk. 6, jf. stk. 11), bestemmelse om konfiskation af henholdsvis en Mercedes-Benz, en BMW og en Chrysler, som alle var ejet af tiltalte. Byretten anførte, at der ikke var særlige grunde, der undtagelsesvis talte for ikke at konfiskere bilerne, jf. den på gerningstidspunktet gældende færdselslovs § 133 a, stk. 9 (nu stk. 12).

Landsretten opretholdt konfiskationen af den ny erhvervede bil

Tiltalte ankede byrettens dom til landsretten blandt andet med påstand om frifindelse for påstanden om konfiskation.

For så vidt angik den ny erhvervede bil – af mærket BMW – fandt landsrettens flertal, at der kunne ske konfiskation af bilen, uagtet at denne ikke var erhvervet på tidspunktet for lovovertrædelserne, idet det kunne lægges til grund, at denne bil var ejet af tiltalte, ligesom han i sagens forhold 4 kørte i en ganske tilsvarende bil, som han kort tid efter skiftede ud med den i sagen omhandlede BMW. Landsrettens flertal bemærkede, at der herved ikke for én kørsel skete konfiskation af flere biler. Landsrettens flertal tiltrådte, at der ikke forelå særlige grunde, der undtagelsesvis talte for ikke at konfiskere bilen.

Landsrettens mindretal fandt, at der ikke kunne ske konfiskation af BMW'en på grundlag af sagens forhold 4, da reglerne i den på gerningstidspunktet gældende færdselslovs § 133 a, stk. 4 og 8 (nu stk. 6 og 11), ikke kunne antages at indeholde hjemmel til konfiskation af et køretøj, som først blev erhvervet af tiltalte efter den pågældende kørsel. Endvidere fandt landsrettens mindretal, at der ikke kunne ske konfiskation af BMW'en som følge af sagens forhold 5, da tiltalte anvendte en af de øvrige konfiskerede biler under dette kørselsforhold, og idet der i færdselslovens § 133 a ikke sås at være fornøden

hjemmel til, at der hos en person, der har kørt i frakendelsestiden i egen bil, kan ske konfiskation af yderligere biler.

Højesteret stadfæstede landsrettens afgørelse vedrørende konfiskation af den ny erhvervede bil

Den tiltalte ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret, der udtalte, at færdselslovens § 133 a, stk. 11, efter sin ordlyd og forarbejder må forstås således, at den er et supplement til stk. 2-10 og angår de tilfælde, hvor tiltalte ikke er ejer af det køretøj, som anvendes ved den aktuelle overtrædelse, og som derfor ikke kan konfiskeres efter disse bestemmelser.

Tiltalte benyttede ved de to sidste kørsler i frakendelsestiden, der gav grundlag for obligatorisk konfiskation, et motorkøretøj, som han selv var ejer af. § 133 a, stk. 11, hjemlede herefter ikke obligatorisk konfiskation af tiltaltes andre biler, der ikke blev anvendt ved den aktuelle overtrædelse. Ved den fjerde kørsel i frakendelsestiden anvendte tiltalte en bil, som skulle konfiskeres efter § 133 a, stk. 6, og denne kørsel kunne derfor ikke give anledning til konfiskation af yderligere køretøjer. Ved den tredje kørsel i frakendelsestiden anvendte tiltalte sin oprindelige BMW. Dette køretøj skulle ligeledes have været konfiskeret efter § 133 a, stk. 6, men det var imidlertid solgt og erstattet af den nye BMW, inden politiet foretog beslaglæggelse.

Højesteret tiltrådte, at der også for det nye køretøj var hjemmel til obligatorisk konfiskation, da det var anskaffet til erstatning for det køretøj, der blev anvendt ved kørslen. Der forelå ikke sådanne særlige grunde, der undtagelsesvis kunne tale for at fravige reglerne om obligatorisk konfiskation.

Tilladelse til anke til Højesteret af 28. september 2016 (PBN 2016-25-0075).

U 2017.540 H.

To sager om udvisning af henholdsvis en somalisk og en tyrkisk statsborger, der begge havde haft ophold i Danmark det meste af deres liv og tidligere var betinget udvist

I begge sager var de tiltalte blevet dømt for forsøg på et egentligt hjemmerøveri.

Den somaliske statsborger:

Byretten og landsretten udviste betinget

Den tiltalte, der var tidligere straffet blandt andet for røveri og tidligere betinget udvist af Danmark, blev i byretten fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 288, stk. 2, jf. stk. 1, nr. 1, samt straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, stk. 1. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 4 år. Byretten fandt endvidere, at det ville være i strid med Danmarks internationale forpligtelser at udvise den tiltalte, som var en 24-årig somalisk statsborger, der var indrejst i Danmark som 6-årig, og som var uden tilknytning til Somalia, uanset karakteren af den tidligere og nu begående kriminalitet, og at tiltalte tidligere var blevet udvist betinget. Byretten udviste derfor den tiltalte betinget på ny.

Vedrørende strafudmålingen ændrede landsretten byrettens afgørelse, da landsretten fandt, at der alene var tale om forsøg på hjemmerøveri. Landsretten skærpede dog samtidig straffen til fængsel i 4 år og 6 måneder.

Vedrørende spørgsmålet om udvisning stadfæstede landsretten byrettens afgørelse om betinget udvisning efter en samlet afvejning, hvorefter udlændingelovens § 26, stk. 2, var til hinder for udvisning af den tiltalte.

Højesteret udviste ubetinget

Anklagemyndigheden ankede med Procesbevillingsnævnets (begrænsede) tilladelse spørgsmålet om udvisning til Højesteret, der ændrede landsrettens afgørelse til ubetinget udvisning med indrejseforbud for bestandig, idet Højesteret bemærkede, at udlændingelovens betingelser for udvisning var opfyldt, og den tiltalte derfor skulle derfor udvises, medmindre udvisning ville være i strid med Danmarks internationale forpligtelser, nærmere bestemt artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention om retten til privatliv og familieliv. Dette afhang af en proportionalitetsvurdering efter de kriterier, som Menneskerettighedsdomstolen havde fastlagt i udvisningssager.

Tiltalte var en nu 25-årig somalisk statsborger. Han var kommet til Danmark som 6-årig og havde boet her siden. Der skulle derfor foreligge meget tungtvejende grunde, hvis han skulle udvises. Tiltalte var også tidligere dømt for bl.a. røverier og i den forbindelse betinget udvist af Danmark. Højesteret vurderede, at der var en betydelig risiko for, at tiltalte også fremover ville begå personfarlig kriminalitet i Danmark, såfremt han ikke blev udvist. Han var ikke gift eller samlevende og havde ingen børn, men han havde kontakt til sine forældre og 12 halvsøskende, som boede her i landet. Han kunne ikke anses for velintegreret her i landet, idet han ikke havde nogen uddannelse og ikke havde haft en fast tilknytning til det danske arbejdsmarked. Han talte somali flydende, om end han ikke havde været i Somalia, siden han kom til Danmark.

Efter en samlet vurdering fastslog Højesteret, at udvisning med indrejseforbud for bestandig måtte anses for en proportionel foranstaltning med henblik på at forebygge uro eller forbrydelse. Udvisning var dermed ikke i strid med Danmarks internationale forpligtelser.

Retten i Holbæks dom af 27. april 2016 (60-678/2016).

Østre Landsrets dom af 10. august 2016 (S-1257-16).

Tilladelse til anke til Højesteret af 8. december 2016 (PBN 2016-25-0248).

Højesterets dom af 16. marts 2017 (sag nr. 309/2016).

Den tyrkiske statsborger:

Byretten udviste betinget

Den tiltalte, der var tidligere straffet blandt andet for simpel og kvalificeret vold og betinget udvist af Danmark, blev i byretten fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 288, stk. 2, jf. stk. 1, nr. 1, jf. § 21, samt straffelovens § 245, stk. 1, 1. og 2. pkt., jf. § 247, stk. 1. Den tiltalte blev idømt fængsel i 7 år og 8 måneder (tillægsstraf). Vedrørende spørgsmålet om udvisning bestemte byretten, at den tiltalte alene skulle udvises af Danmark betinget. Byretten fandt således, at udvisning af den tiltalte, som var tyrkisk statsborger, 25 år gammel på gerningstidspunktet, født og opvokset i Danmark, og som havde sin nærmeste familie i Danmark, ville være i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8, stk. 2, selvom den aktuelt begåede kriminalitet måtte anses for meget alvorlig, og selvom den tiltalte tidligere var udvist betinget.

Landsretten udviste ubetinget

Landsretten stadfæstede byrettens strafudmåling, men ændrede byrettens afgørelse vedrørende spørgsmålet om udvisning, således at den tiltalte blev udvist med indrejseforbud for bestandig. Landsretten fandt under hensyn til grovheden af den aktuelle kriminalitet, grovheden og omfanget af tidligere kriminalitet, som den tiltalte havde begået, den omstændighed at det nuværende forhold var begået i prøvetiden for en betinget udvisning, at den tiltalte ikke havde en ægtefælle eller børn i Danmark, at han havde begrænset tilknytning til arbejdsmarkedet, og at han i kraft af sit sprogkundskab og sine familierelationer havde en vis tilknytning til sin nationalstat, og uanset at den tiltalte var født og opvokset i Danmark og havde sine forældre og søskende her, at der kunne ske udvisning, uden at dette ville være i strid med Danmarks internationale forpligtelser.

Højesteret stadfæstede landsrettens dom

Den tiltalte ankede med Procesbevillingsnævnets (begrænsede) tilladelse landsrettens dom til Højesteret for så vidt angik spørgsmålet om udvisning.

Mens ankesagen verserede, indgik tiltalte ægteskab med en herboende tyrkisk statsborger.

Højesteret stadfæstede landsrettens dom af de grunde, der er anført af landsretten, og med den bemærkning, at den omstændighed, at den tiltalte i oktober 2016 indgik ægteskab med en herboende tyrkisk statsborger, ikke kunne føre til et andet resultat. Højesteret lagde herved vægt på, at ægteskabet var indgået efter landsrettens dom om udvisning af tiltalte, og at ægtefællerne derfor ikke kan have haft en berettiget forventning om at kunne blive sammen i Danmark.

Retten i Roskildes dom af 10. november 2015 (9-3319/2015)

Østre Landsrets dom af 24. august 2016 (S-3065-15)

Tilladelse til anke til Højesteret af 8. december 2016 (PBN 2016-25-0249)

Højesterets dom af 16. marts 2017 (sag nr. 310/2016).

Det bemærkes, at Procesbevillingsnævnet den 2. marts 2017 har meddelt yderligere en tyrkisk statsborger (begrænset) tilladelse til anke til Højesteret af spørgsmålet om udvisning. Der er tale om 29-årig tiltalt, der i landsretten blev fundet skyldig i tredobbelt drabsforsøg, og hvor

landsretten fandt, at den tiltalte skulle udvises. Landsretten lagde bl.a. vægt på, at tiltalte på baggrund af karakteren af sine handlinger måtte anses for at udgøre en reel, umiddelbar og tilstrækkelig alvorlig trussel, der berører grundlæggende samfundsinteresser. Disse voterende fandt endvidere efter en samlet bedømmelse af på den ene side, at tiltalte er idømt en langvarig ubetinget fængselsstraf for forsøg på manddrab begået mod tre personer, og på den anden side til tiltaltes tilknytning til Danmark, hvor han er født og opvokset, at afvejningen af disse forhold sammenholdt med, at tiltalte har en væsentlig tilknytning til Tyrkiet, navnlig idet tiltaltes mindreårige børn og ægtefælle bor der, medfører, at Danmarks internationale forpligtelser ikke er til hinder for udvisning. Sagen er omtalt på Procesbevillingsnævnets hjemmeside.

To sager om, hvorvidt betingelserne for at idømme forvaring for seksualforbrydelser i førstegangstilfælde var opfyldt

Den første sag: Tiltalte, der tidligere var straffet for anden personfarlig kriminalitet end seksualforbrydelser, herunder grov vold, blev blandt andet dømt for at have begået seksuelle overgreb i form af blufærdighedskrænkelser og andet seksuelt forhold end samleje mod 4 søskende på mellem 2 og 8 år samt for medvirken til seksualforbrydelser begået af tredjemænd mod børn under 12 år, idet tiltalte blandt andet administrerede to hjemmesider indeholdende børnepornografi, hvor medlemmerne jævnligt skulle uploade nyt børnepornografisk materiale for at bibeholde medlemskabet.

Retslægerådet havde udtalt, at tiltalte på grund af en personlighedsforstyrrelse og henset til omfanget og arten af den tidligere pådømte og nu påsigtede kriminalitet udgjorde en så nærliggende fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed, at forvaring, jf. straffelovens § 70, stk. 2, måtte anses for påkrævet for at forebygge denne fare.

Byretten og landsretten fandt ikke, at betingelserne for at idømme forvaring var opfyldt

Byrettens flertal fandt ikke, at der var et tilstrækkeligt sikkert grundlag for at idømme tiltalte forvaring i medfør af straffelovens § 70, stk. 2, og idømte tiltalte 6 års fængsel.

Vedrørende strafudmålingen fandt landsretten under henvisning til, at tiltalte ikke var tidligere straffet for seksualforbrydelser, og at de alvorligste af de overgreb, som han var fundet skyldig i, ikke var foretaget af ham selv, men af andre med tiltaltes tilskyndelse, at der – uanset omfanget og karakteren af den pådømte kriminalitet og oplysningerne om tiltaltes person,

herunder Retslægerådets udtalelse – ikke var fuldt tilstrækkeligt grundlag for at idømme tiltalte forvaring. Landsretten idømte herefter tiltalte 7 års fængsel.

Højesteret idømte forvaring

Anklagemyndigheden ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret. Tilladelsen var begrænset til spørgsmålet om straffastsættelse.

Højesteret bemærkede, at det fremgår af forarbejderne til straffelovens § 70, stk. 2, at det ”ikke [skal] være udelukket at idømme forvaring allerede første gang en person tiltales for grove seksualforbrydelser, hvis der efter oplysningerne om tiltaltes person er betydelig risiko for gentagelse, som bør forhindres”, og Højesteret udtalte, at disse bemærkninger må forstås sådan, at det i sager, hvor den tiltalte ikke tidligere er dømt for en alvorlig seksualforbrydelse, må kræves, at de begåede forhold og oplysningerne om tiltaltes person i særlig høj grad giver grundlag for at antage, at der er en risiko for gentagelse, som gør forvaring påkrævet.

Højesteret fandt på baggrund af omfanget, karakteren og grovheden af de begåede seksualforbrydelser sammenholdt med oplysningerne om tiltaltes person, herunder udtalelsen fra Retslægerådet, at betingelserne i straffeloven for forvaring var opfyldt.

I forlængelse heraf udtalte Højesteret, at den omstændighed, at nogle af overgrebene ikke blev foretaget af tiltalte selv, men af andre efter hans tilskyndelse, ikke kunne føre til en anden bedømmelse af risikoen for, at han selv eller andre med hans medvirken begår nye overgreb mod børn.

Herefter tog Højesteret anklagemyndighedens påstand om forvaring til følge.

Retten i Randers’ dom af 4. marts 2016 (2-3568/2015).

Vestre Landsrets dom af 30. september 2016 (S-0514-16).

Tilladelse til anke til Højesteret af 30. december 2016 (PBN 2016-25-0315).

Højesterets dom af 18. maj 2017 (sag nr. 4/2017).

Den anden sag: Tiltalte blev havde over en periode på 7 måneder i 5 tilfælde begået voldtægt og frihedsberøvelse eller forsøg herpå mod unge kvinder i København.

Af den psykiatriske erklæring fremgik det, at tiltalte – uagtet at risikoen for egentlig voldsadfærd blev vurderet som værende lav, og at der ikke vurderedes at være overbevisende tegn på dyssocial personlighedsforstyrrelse – måtte antages at udgøre en væsentlig risiko for

andres (kvinders) liv, legeme, helbred eller frihed, hvorfor man anbefalede forvaring. Af Retslægerådets udtalelse fremgik det, at der måtte antages at være en væsentlig risiko for ny personfarlig kriminalitet, hvorfor tiltalte vurderedes at udgøre væsentlig fare for andres liv, legeme, helbred eller frihed, og at forvaring, jf. straffelovens § 70, stk. 2, måtte antages at være påkrævet for at forebygge denne fare.

Byretten og landsretten fandt, at betingelserne for at idømme forvaring var opfyldt

Byrettens flertal fandt, at betingelserne for at idømme forvaring, jf. straffelovens § 70, stk. 2, var opfyldt. Byrettens flertal henviste blandt andet til den psykiatriske erklæring, indtrykket af tiltaltes person, forholdenes grove karakter, antallet af forhold og at forholdene var begået over en periode på cirka 7 måneder mod tilfældige kvinder. Tiltalte blev tillige udvist med indrejseforbud gældende for bestandig.

Vedrørende strafudmålingen fandt landsrettens flertal under henvisning til tiltaltes farlighed, at tiltalte i 5 tilfælde havde begået voldtægt og frihedsberøvelse eller forsøg herpå over for forskellige unge piger, som tiltalte opsøgte ved nattetide på offentlig vej, og at forvaring fandtes påkrævet for at forebygge denne fare, at betingelserne for at idømme forvaring, jf. straffelovens § 70, stk. 2, var opfyldt.

Højesteret stadfæstede

Tiltalte ankede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens dom til Højesteret. Tilladelsen var begrænset til spørgsmålet om, hvorvidt betingelserne for at idømme forvaring var opfyldt.

Højesteret gentog det udtalte ovenfor under den første sag om forståelsen af forarbejderne til straffelovens § 70, stk. 2, og Højesteret tiltrådte på baggrund af omfanget, karakteren og grovheden af de begåede seksualforbrydelser i sagen sammenholdt med oplysningerne om tiltaltes person, herunder Retslægerådets udtalelse, at betingelserne i straffeloven for forvaring var opfyldt.

Højesteret stadfæstede herefter landsrettens dom.

Københavns Byrets dom af 21. oktober 2015 (SS 3-13044/2015).

Østre Landsrets dom af 26. august 2016 (S-2916-15).

Tilladelse til anke til Højesteret – af tekniske grunde først afsendt den 3. februar 2017 (PBN 2016-25-0261).

Højesterets dom af 18. maj 2017 (sag nr. 34/2017).

4.3.2 Kære i straffesager

Kan det i forbindelse med en afgørelse om edition pålægges en bank at give oplysning om fremtidige transaktioner på bankkonti?

Under efterforskningen af en straffesag om såkaldt kædesvig anmodede anklagemyndigheden om, at det skulle pålægges en bank at udlevere en række oplysninger vedrørende nogle bestemte bankkonti. Editionsbeholdningen omfattede dels oplysninger om allerede foretagne transaktioner, og dels oplysninger om fremtidige kontobevægelser i en bestemt periode, således at banken løbende skulle udlevere oplysninger om transaktioner på bankkontiene.

Den for de mistænkte beskikkede indgrebsadvokat protesterede imod editionspålægget for så vidt angik den fremadrettede edition.

Byretten imødekom anklagemyndighedens begæring

Byretten meddelte i 2 ens kendelser banken editionspålæg i overensstemmelse med anklagemyndighedens begæring, idet byretten fandt, at der i retsplejelovens § 804, stk. 1, er hjemmel til at få oplyst om kontobevægelser, når de foretages.

Landsretten stadfæstede byrettens kendelse

Den beskikkede indgrebsadvokat kærede herefter kendelserne til Østre Landsret, der stadfæstede byrettens kendelser. Landsretten fandt – ligesom byretten – at der er hjemmel til, at det kan pålægges banken at oplyse om kontobevægelser, når de foretages.

Højesteret stadfæstede landsrettens kendelse

Den beskikkede indgrebsadvokat kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens kendelse til Højesteret, der udtalte, at efter forarbejderne til § 804, stk. 1, kan det pålægges en person at udlevere genstande, herunder oplysninger fra pengeinstitutter, som den pågældende har eller – inden for et nærmere fastsat fremtidigt tidsrum – vil få rådighed over. I overensstemmelse hermed er det i retspraksis fastslået, at en kendelse om oplysning om transaktioner på en identificeret bankkonto også kan angå fremtidige transaktioner i en nærmere angivet periode.

Herefter bemærkede Højesteret, at der ved lov nr. 634 af 12. juni 2013 blev indsat et nyt stykke (stk. 3) i retsplejelovens § 806, som giver mulighed for editionspålæg inden for et tidsrum på højst 4 uger over for flere banker på baggrund af en enkelt retskendelse ("kendelse

på transaktion”), så en transaktion lettere kan følges fra bank til bank. I forarbejderne til § 806, stk. 3, er den nævnte retspraksis vedrørende § 804, stk. 1, lagt til grund.

På den anførte baggrund fandt også Højesteret, at der i retsplejelovens § 804, stk. 1, er hjemmel til inden for et tidsrum på 4 uger at pålægge en bank at oplyse om fremtidige kontobevægelser.

Tilladelse til kære til Højesteret af 26. maj 2016 (PBN 2016-25-0063).

U 2017.293 H.

Kunne der ske varetægtsfængsling efter udlændingeloven af en svensk statsborger?

En svensk statsborger blev af politiet antruffet i Københavns Lufthavn sammen med en kvinde. Han var i besiddelse af kvindens pas og bar hendes bagage. Det viste sig, at passet ikke tilhørte kvinden. Manden blev anholdt og sigtet for menneskesmugling. Under grundlovsforhøret nægtede manden sig skyldig og forklarede om sine personlige forhold, at han oprindeligt var fra Irak, men at han havde været svensk statsborger i 12 år, ligesom han havde fast bopæl i Sverige, hvor han var indehaver af fire supermarkeder. Han havde også et transportfirma i Tyskland. Han var på vej til Dublin sammen med kvinden.

Byretten varetægtsfængslede den svenske statsborger

Byretten varetægtsfængslede manden i 18 dage efter udlændingelovens § 35, stk. 1, nr. 1, efter hvilken bestemmelse det bl.a. er en betingelse, at der er bestemte grunde til at anse varetægtsfængsling for nødvendig for at sikre udlændingens tilstedeværelse under sagen og under eventuel appel, indtil en eventuel bestemmelse om udvisning kan fuldbyrdes. Byretten fandt, at betingelserne for varetægtsfængsling var opfyldt blandt andet under hensyn til, at manden ikke havde nogen tilknytning til Danmark, at han selv havde forklaret, at han både opholdt sig i Sverige og Tyskland, og at han ville til Irland, fordi han skulle ”have et nyt forhold – et nyt liv”.

Landsretten stadfæstede byrettens afgørelse

Landsretten, der var enig i byrettens begrundelse og resultat, stadfæstede byrettens afgørelse.

Højesteret stadfæstede landsrettens kendelse

Den svenske statsborger kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens kendelse til Højesteret, der blandt andet udtalte, at det måtte lægges til grund, at manden var svensk statsborger, og at han på fængslingstidspunktet var tilmeldt en adresse i Sverige og havde forældre, børn og anden familie der, ligesom han efter det oplyste arbejdede der. Det måtte imidlertid samtidig lægges til grund, at manden i grundlovsforhøret forklarede, at han normalt bor i Sverige og Tyskland, og at han ville til Irland, fordi han skulle "have et nyt forhold - et nyt liv". Det var endvidere i grundlovsforhøret oplyst, at manden var registreret med ukendt adresse i Sverige, og han forklarede, at han drev virksomhed i både Sverige og Tyskland.

Under disse omstændigheder tiltrådte Højesteret, at der var bestemte grunde til at anse varetægtsfængsling for nødvendig for at sikre mandens tilstedeværelse under sagen, indtil en eventuel udvisning kunne fuldbyrdes.

Tilladelse til kære til Højesteret af 31. marts 2016 (PBN 2016-26-0004).

U 2016.3589 H.

Det bemærkes, at Procesbevillingsnævnet i 2015 meddelte kæretiladelse til Højesteret vedrørende varetægtsfængsling af to svenske statsborgere efter udlændingeloven. Sagen er omtalt i Procesbevillingsnævnets årsberetning for 2015. Højesterets afgørelse er trykt som U 2015.3263 H.

Det bemærkes endvidere, at Procesbevillingsnævnet i 2014 meddelte en svensk statsborger tilladelse til kære til Højesteret af en afgørelse om varetægtsfængsling efter retsplejelovens bestemmelse om undtagelsesrisiko. Sagen er omtalt i Procesbevillingsnævnets årsberetning for 2014. Højesterets afgørelse er trykt som U 2015.1794 H.

Under hvilke betingelser kan retshåndhævelsesarrest anvendes i sager om berigelseskriminalitet?

En tiltalt, der under byretssagen havde været varetægtsfængslet under hensyn til kollusionsfaren, var ved byrettens dom idømt 6 års fængsel samt frakendt retten til erhvervsmæssigt at udøve virksomhed med valutaveksling indtil videre for blandt andet hæleri

og forsøg på hæleri for et samlet beløb af 184 mio. kr. begået i forbindelse med udøvelse af vekselvirksomhed.

Tiltalte ankede byrettens dom til landsretten, og anklagemyndigheden nedlagde påstand om, at tiltalte skulle forblive varetægtsfængslet indtil ankedommen af hensyn til retshåndhævelsen, jf. retsplejelovens § 769, stk. 3, jf. § 762, stk. 2, nr. 1, hvilket tiltalte protesterede imod.

Landsretten bestemte, at tiltalte af hensyn til retshåndhævelsen skulle forblive varetægtsfængslet indtil ankeDOM

Landsretten fandt under henvisning til karakteren af de pådømte forhold og den ved byretten idømte straf, at betingelserne for at varetægtsfængsle tiltalte af hensyn til retshåndhævelsen var opfyldt, idet landsretten dog i første omgang, henset til at der endnu ikke var berammet hovedforhandling, fandt, at tiltalte alene skulle forblive varetægtsfængslet i 4 uger.

Hovedforhandlingen blev efterfølgende berammet, hvorefter landsretten bestemte, at tiltalte skulle forblive varetægtsfængslet indtil ankeDOM af hensyn til retshåndhævelsen, jf. retsplejelovens § 769, stk. 3, jf. § 762, stk. 2, nr. 1.

Landsretten henviste til, at tiltalte ved byrettens dom var idømt 6 års fængsel for blandt andet hæleri og forsøg på hæleri, og at frihedsberøvelsen ikke fandtes at være i strid med de proportionalitetshensyn, der er nævnt i retsplejelovens § 762, stk. 3.

Højesteret stadfæstede landsrettens kendelse

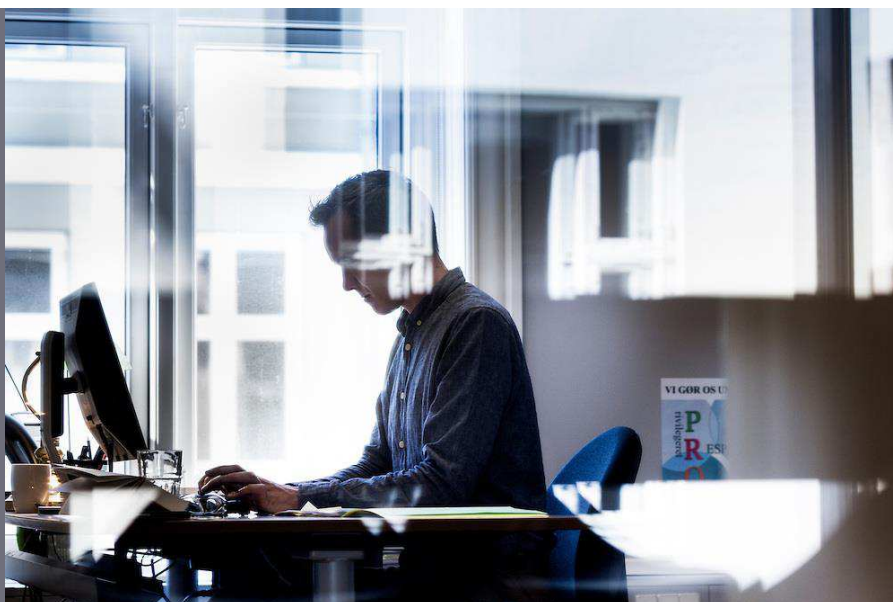
Tiltalte kærede med Procesbevillingsnævnets tilladelse landsrettens kendelse til Højesteret, der udtalte, at varetægtsfængsling efter retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1, ikke er begrænset til bestemte kriminalitetsformer, men forudsætter, at der foreligger forhold, som ved endelig dom må forventes at udløse en straf på mindst 1 års ubetinget fængsel eller en anden strafferetlig foranstaltning af tilsvarende indgribende betydning. Der må endvidere foretages en konkret vurdering af, om hensynet til retshåndhævelsen efter forholdets grovhed skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod. Ved denne konkrete vurdering kan kriminalitetens art spille en rolle, og der må i almindelighed kræves mere til at begrunde fængsling i sager om økonomisk kriminalitet end i sager om personfarlig kriminalitet.

Højesteret stadfæstede landsrettens kendelse om fængsling under henvisning til, at tiltalte var idømt den højst mulige sanktion inden for strafferammen, og at forholdene var begået

af flere i forening over flere år op til anholdelsen og angik et beløb på ca. 184 mio. kr. i forbindelse med tiltaltes udøvelse af erhvervsvirksomhed.

Tilladelse til kære til Højesteret af 23. juni 2016 (PBN 2016-26-0015).

U 2017.273 H.

5 NÆVNETS VIRKSOMHED I 2016 I AFDELINGEN FOR FRI PROCES

5.1 Generelt

Etableringen af nævnets afdeling for fri proces trådte som nævnt i kraft med virkning fra 1. januar 2007.

Nævnet har i 2016 afholdt 37 møder i afdelingen for fri proces.

Den 1. januar 2016 var 153 sager uafsluttede.

Nævnet har i 2016 modtaget 840 sager om fri proces.

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Antal sager	1.023	1.084	1.124	1.268	1.147	1.170	1.081	1.126	992	840

Her er de modtagne sager fra 2007 til 2016 illustreret i et søjlediagram:

Der er i 2016 blevet afsluttet 860 sager. Af de 860 sager er 81 sager blevet afgjort uden nævnsbehandling (tilbagekaldt, videresendt til anden myndighed, afvist som faldende uden for nævnets kompetence mv.).

Der var herefter den 31. december 2016 133 uafsluttede sager.

Et udvalg af de sager, som er afgjort af nævnet i 2016, er omtalt nærmere i kapitel 6.

5.1.1 Nævnsbehandlede sager i 2016

Nævnet har i 2016 afgjort 779 sager, der fordeler sig således:

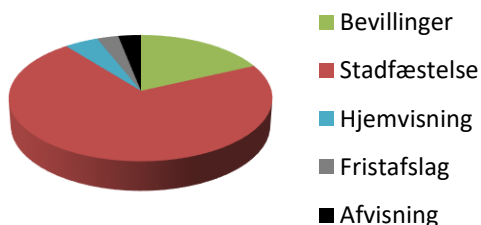
	Bevillinger ¹	Stadfæstelse ²	Hjemvisning ¹	Fristafslag	Afvisning ³	I alt
Fri proces til sager i 1. instans	117	460	30	19	20	646
Fri proces til appelsager	28	85	6	2	10	131
Aktindsigtsklager	0	2	0	0	0	2

¹ I tallene for bevillinger og hjemvisning indgår også delvise bevillinger eller delvise hjemvisninger, hvilket også gælder for oversigterne vedrørende de enkelte bestemmelser i de følgende afsnit.

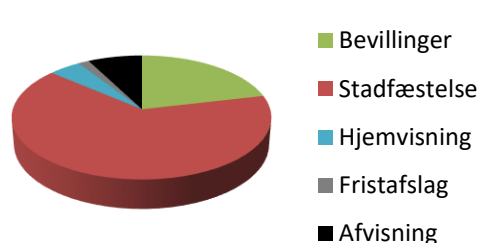
² I tallene indgår også sager, hvor nævnet har stadfæstet Civilstyrelsens afslag på genoptagelse af en ansøgning om fri proces. I 2016 har nævnet stadfæstet 5 klager over Civilstyrelsen afslag på genoptagelse af en ansøgning om fri proces til en sag i 1. instans.

³ Gruppen dækker bl.a. over sager, hvor nævnet har afvist at behandle sagen under henvisning til, at ansøgningen eller klagen er indgivet for sent i forhold til retssagens hovedforhandling, eller hvor retssagen er afsluttet ved forlig, der omfatter sagens omkostninger. Gruppen omfatter endvidere sager, hvor nævnet har stadfæstet Civilstyrelsens afgørelse om afvisning.

1. instans sager

Fri proces til appelsager

5.1.2 Sagsbehandlingstiden

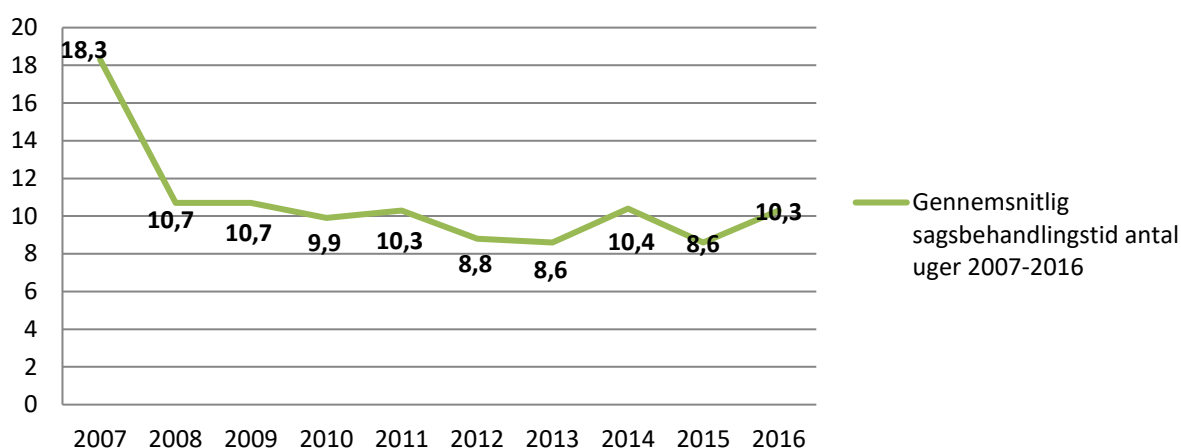
Procesbevillingsnævnet foretager årligt en opgørelse af sagsbehandlingstiden i nævnets afdeling for appeltilladelser og i afdelingen for fri proces. Før 2011 blev den gennemsnitlige sagsbehandlingstid beregnet ud fra antal afsluttede sager i oktober kvartal. Fra 2011 er sagsbehandlingstiden beregnet ud fra antal afsluttede sager over hele året.

En opgørelse over sagsbehandlingstiden for 2016 (860 sager) i afdelingen for fri proces har givet følgende resultat:

Sagsbehandlingstid	I alt
Under 4 uger	13 %
Under 6 uger	26 %
Under 8 uger	38 %
Under 10 uger	51 %
Under 12 uger	64 %
Under 14 uger	74 %
Under 16 uger	84 %
Alle	100 %
Antal sager i alt	860

Det bemærkes, at der i sagsbehandlingstiden indgår den tid, som er medgået til indhentelse af nødvendige bilag fra klageren, Civilstyrelsen og retterne samt eventuel kontradiktion.

Gennemsnitlig sagsbehandlingstid antal uger 2007-2016

Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i afdelingen for fri proces var i 2016 på 10,3 uger. Der er således tale om en stigning på 1,7 uge i forhold til 2015, hvor den gennemsnitlige sagsbehandlingstid var 8,6 uger. Det er nævnets målsætning at have en gennemsnitlig sagsbehandlingstid i sager om klage over Civilstyrelsens afgørelser om fri proces på 8 uger, og nævnet vil derfor i 2017 have fokus på at nedbringe den gennemsnitlige sagsbehandlingstid.

Tallene viser desuden, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i afdelingen for fri proces faldt væsentligt fra 2007, hvor afdelingen blev etableret, til 2008, mens den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i perioden fra 2008 til 2016 har svinget mellem 10,7 uger og 8,6 uger.

5.1.3 Anmodning om genoptagelse

Det bemærkes, at nævnets behandling af sager om anmodning om genoptagelse og af sager om anmodning om aktindsigt indtil 1. januar 2012 blev journaliseret under den tidligere sag. Med virkning fra 1. januar 2012 har nævnet journaliseret anmodning om genoptagelse og anmodning om aktindsigt i særskilte sager.

Der henstod pr. 1. januar 2016 10 ubehandlede nye anmodninger om genoptagelse i afdelingen for fri proces.

Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces har udover det ovenfor nævnte antal modtagne sager i 2016 på 840 modtaget 112 nye anmodninger om genoptagelse af sager i afdelingen for fri proces. Nævnet har i 2016 afgjort 113 anmodninger om genoptagelse. Sagerne blev afgjort med en gennemsnitlig sagsbehandlingstid på 7,8 uger. Dette er en stigning i sagsbehandlingstiden på 3,2 uger sammenlignet med 2015.

Der henstod herefter 9 uafsluttede nye anmodninger om genoptagelse i afdelingen for fri proces pr. 31. december 2016.

Nævnets afdeling for fri proces har bemyndiget formanden til at meddele afslag på genoptagelse, når der ikke er grundlag for at genoptage behandlingen af en sag, fordi der ikke foreligger nye væsentlige oplysninger. Formanden har endvidere bemyndigelse til at træffe afgørelse om genoptagelse og meddele yderligere fri proces i genoptagelsessager om påstandsudvidelse vedrørende de samme påstande, som det samlede nævn tidligere har meddelt fri proces til. Endelig er der bemyndigelse til, at formanden træffer afgørelse om genoptagelse og meddeler fri proces til en betalingspåstand i sager, hvor det samlede nævn tidligere har meddelt bevilling til en anerkendelsespåstand.

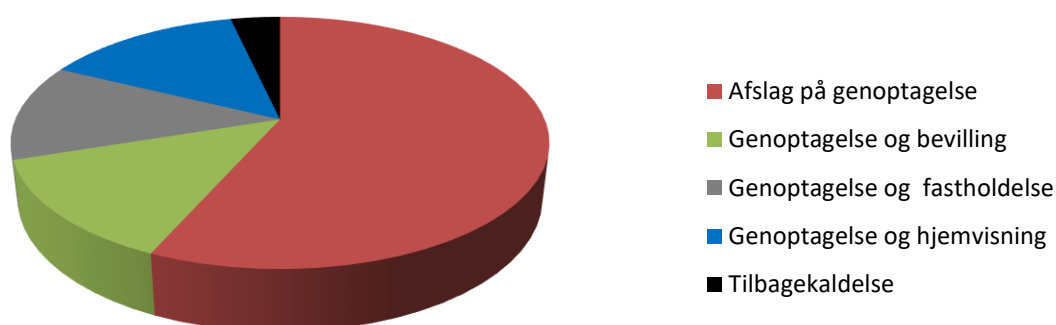
Af de 113 afsluttede nye sager om genoptagelse blev 73 behandlet af formanden alene i henhold til ovennævnte bemyndigelser. I 6 sager besluttede formanden at genoptage sagen og meddele yderligere fri proces. I 10 sager besluttede formanden at genoptage sagen og hjemvise denne til fornyet behandling i Civilstyrelsen. Dette kan f.eks. være i situationer, hvor der bliver søgt om genoptagelse med henblik på at få fri proces til udvidelse af påstanden i sagen, men hvor der er tale om en helt ny erstatningspost, som hverken Civilstyrelsen eller Procesbevillingsnævnet tidligere har taget stilling til. I 57 sager besluttede formanden at meddele afslag på genoptagelse.

I 36 sager blev den nye anmodning om genoptagelse behandlet på et nævnsmøde af det samlede nævn. I 9 sager genoptog nævnet behandlingen af sagen og meddelte fri proces. I 6 sager genoptog nævnet sagen og hjemviste denne til fornyet behandling i Civilstyrelsen. I 14 sager genoptog nævnet sagen, men fastholdt det tidligere meddelte afslag på fri proces, og i 7 sager meddelte nævnet afslag på genoptagelse, fordi der ikke forelå nye væsentlige oplysninger.

Endelig blev 4 nye sager om genoptagelse tilbagekaldt.

Fornyeede anmodninger om genoptagelse vedrørende samme fri proces-sag journaliseres på samme sag som den første genoptagelsesansøgning, og nævnet har derfor udover de nye genoptagelsesansøgninger desuden modtaget og behandlet et ukendt antal fornyede genoptagelsesansøgninger.

Genoptagelsessager

5.1.4 Anmodning om aktindsigt

Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces har i 2016 desuden modtaget 19 anmodninger om aktindsigt, som alle er afgjort i 2016. Sagerne blev afsluttet med en gennemsnitlig sagsbehandlingstid på 1,4 uger, idet der ved beregningen er set bort fra en senere henlagt sag med en særlig lang sagsbehandlingstid. Dette er en stigning i sagsbehandlingstiden på 0,3 uger sammenlignet med 2015.

5.2 Fri proces til sager i 1. instans

5.2.1 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 325

Nævnet har i 2016 realitetsbehandlet 95 sager efter retsplejelovens § 325.

Heraf omhandlede 27 sager betingelsen om, at ansøger ikke må have en retshjælpsforsikring, der dækker omkostninger forbundet med sagen. Nævnet stadfæstede 22 sager under henvisning til, at denne betingelse ikke var opfyldt. I 16 af de 22 sager traf nævnet tillige afgørelse om stadfæstelse i henhold til retsplejelovens § 329. 5 af sagerne hjemviste nævnet til fornyet behandling i Civilstyrelsen.

1 af de 5 sager blev hjemvist under henvisning til, at nævnet fandt, at der tillige var ansøgt om fri proces efter retsplejelovens § 329, og at Civilstyrelsen ikke havde taget stilling til denne del af ansøgningen. De 4 øvrige sager blev hjemvist under henvisning til, at nævnet fandt, at det var åbenbart, at sagens omkostninger ville overstige retshjælpsforsikringens maksimum, jf. retsplejelovens § 329.

68 sager vedrørte opfyldelsen af de økonomiske betingelser for fri proces.

Nævnet stadfæstede 63 afslag på fri proces under henvisning til, at de økonomiske betingelser ikke var opfyldt. I 40 af de 63 sager traf nævnet tillige afgørelse om stadfæstelse i henhold til retsplejelovens § 329. 5 af sagerne hjemviste nævnet til fornyet behandling i Civilstyrelsen, fordi nævnet fandt, at de økonomiske betingelser var opfyldt. Der var i 4 af de 5 sager fremsendt yderligere økonomiske oplysninger til Procesbevillingsnævnet i forbindelse med klagen over Civilstyrelsens afgørelse.

5.2.2 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 328

Nævnet realitetsbehandlede 471 sager efter retsplejelovens § 328 i 2016.

Nævnet meddelte bevilling i 105 sager, heraf 64 under henvisning til bestemmelsen i retsplejelovens § 328, stk. 3, hvorefter lejere, arbejdstagere og skadelidte anses for at have rimelig grund til at føre proces i retssager i 1. instans om opsigelse eller ophævelse af boliglejemål eller ansættelsesforhold eller om personskade, medmindre forhold som nævnt i § 328, stk. 2, nr. 2-5, klart taler imod.

Nævnet stadfæstede 346 afslag på fri proces efter retsplejelovens § 328, heraf 133 sager, der var omfattet af retsplejelovens § 328, stk. 3. I 39 sager blev fri proces afslået under henvisning til, at retssagen udsprang af ansøgerens erhvervsvirksomhed, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1. I 7 sager stadfæstede nævnet afslag i retssager om ærekrænkelse, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 2.

Af de i alt 346 stadfæstelser vedrørende retsplejelovens § 328 blev der i 49 sager tillige meddelt afslag efter retsplejelovens § 329.

20 sager blev hjemvist til Civilstyrelsen med henblik på fornyet behandling. Af de 20 sager blev 5 sager hjemvist under henvisning til, at sagen var omfattet af reglen i retsplejelovens § 328, stk. 3. 5 sager blev hjemvist, idet nævnet fandt, at ansøgningen ikke kunne afslås under henvisning til, at retssagen udsprang af ansøgerens erhvervsvirksomhed, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1. 3 sager blev hjemvist som følge af, at nævnet vurderede, at sagen efter indgivelsen af klagen havde ændret karakter på en sådan måde, at Civilstyrelsens stillingtagen til sagen, som den nu forelå, var fornøden. 7 sager blev hjemvist til Civilstyrelsen til behandling efter retsplejelovens § 328 under henvisning til andre årsager, herunder 2 sager som følge af, at nævnet fandt, at ansøgningen ikke kunne afslås under henvisning til, at den administrative klageadgang ikke var udtømt, og 2 sager som følge af, at nævnet fandt, at der tillige var ansøgt om fri proces efter retsplejelovens § 329, og Civilstyrelsen ikke havde taget stilling til denne del af ansøgningen.

Af de i alt 346 stadfæstelser vedrørende retsplejelovens § 328 blev der i 49 sager tillige meddelt afslag efter retsplejelovens § 329.

Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevilling	Stadfæstelse	Hjemvisning
Ansættelsesret	13	17	5
Erhvervsforhold	0	39	5
Erstatning, personskade	47	120	4
Erstatning, rådgiveransvar	0	5	0
Erstatning, andet	0	24	1
Familie- og arveret	9	32	0
Fast ejendom	5	6	0
Formueret	5	19	0
Forældremyndighed og bopæl	7	14	1
Injurier	0	7	0
Lejeret	14	21	1
Skatteret	1	6	0
Sociale ydelser	1	14	1
Strafbare forhold	0	1	1
Udlændingeret	1	8	1
Andet	2	13	0
I alt	105	346	20

5.2.3 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 329

Nævnet har i 2016 realitetsbehandlet 31 sager alene om fri proces efter retsplejelovens § 329. I 11 sager blev der meddelt bevilling. I 20 sager stadfæstede nævnet afslag på fri proces alene i medfør af retsplejelovens § 329.

Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevilling	Stadfæstelse
Erhvervsforhold	0	4
Erstatning, personskade	4	4
Erstatning, rådgiveransvar	0	0
Erstatning, andet	1	4
Familie- og arveret	1	1
Fast ejendom	0	1
Formueret	1	1
Lejeret	0	0
Skatteret	0	0
Sociale ydelser	1	0
Strafbare forhold	0	0
Udlændingeret	1	1
Andet	2	4
I alt	11	20

5.2.4 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 336

Nævnet har i 2016 realitetsbehandlet 10 sager efter retsplejelovens § 336, hvorefter der kan ydes en ansøger, som har en retshjælpsdækning, der dækker omkostninger forbundet med sagen, godtgørelse fra statskassen af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, såfremt sagens karakter eller omstændighederne i øvrigt kan begrunde, at omkostningerne ikke har kunnet afholdes inden for forsikringens maksimum, og de sædvanlige betingelser for fri proces endvidere er opfyldt. I 1 af sagerne meddelte nævnet bevilling. I 9 sager stadfæstede nævnet afslag på godtgørelse efter retsplejelovens § 336.

5.3 Fri proces til appelsager

5.3.1 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 325

Nævnet har i 2016 realitetsbehandlet 18 sager efter retsplejelovens § 325.

Sagerne vedrørte opfyldelsen af de økonomiske betingelser for fri proces samt betingelsen om, at ansøger ikke må have en retshjælpsforsikring, der dækker omkostningerne forbundet med sagen.

Nævnet stadfæstede 6 afgørelser under henvisning til, at ansøgeren havde en retshjælpsforsikring. I 5 af sagerne traf nævnet tillige afgørelse om stadfæstelse af afslag i henhold til retsplejelovens § 329.

Nævnet stadfæstede 7 afgørelser under henvisning til, at de økonomiske betingelser for fri proces ikke var opfyldt. I 5 af sagerne traf nævnet tillige afgørelse om stadfæstelse af afslag i henhold til retsplejelovens § 329. Nævnet hjemviste 5 sager til Civilstyrelsen til fornyet behandling, idet nævnet i alle sager fandt, at de økonomiske betingelser var opfyldt.

5.3.2 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 328

Nævnet realitetsbehandlede i 2016 88 sager efter retsplejelovens § 328. Nævnet meddelte bevilling i 22 sager.

Nævnet stadfæstede i 66 sager Civilstyrelsens afslag på fri proces efter retsplejelovens § 328. I 5 af de 66 sager blev fri proces afslået under henvisning til, at retssagen udsprang af ansøgerens erhvervsvirksomhed, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1.

Af de i alt 66 stadfæstelser vedrørende retsplejelovens § 328 blev der i 19 sager tillige meddelt afslag efter retsplejelovens § 329.

Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevilling	Stadfæstelse
Ansættelsesret	1	0
Erhvervsforhold	0	5
Erstatning, personskade	1	9
Erstatning, andet	3	3
Familie- og arveret	1	7
Fast ejendom	0	1
Formueret	0	1
Forældremyndighed og bopæl	15	31
Injurier	0	1
Lejeret	0	2
Sociale ydelser	0	3
Udlændingeret	0	1
Andet	1	2
I alt	22	66

5.3.3 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 329

Nævnet har i 2016 realitetsbehandlet 10 sager om fri proces efter retsplejelovens § 329. Nævnet meddelte bevilling i 6 sager. Nævnet stadfæstede Civilstyrelsens afslag på fri proces efter denne bestemmelse i 3 sager. 1 sag blev hjemvist til Civilstyrelsen.

Sagerne fordeler sig som følger:

	Bevilling	Stadfæstelse	Hjemvisning
Erhvervsforhold	0	0	0
Erstatning, personskade	5	1	0
Erstatning, rådgiveransvar	0	0	1
Familie- og arveret	0	0	0
Fast ejendom	1	0	0
Forældremyndighed og bopæl	0	1	0
Andet	0	1	0
I alt	6	3	1

5.3.4 Nævnets afgørelser efter retsplejelovens § 336

Nævnet har i 2016 realitetsbehandlet 3 sager efter retsplejelovens § 336, hvorefter der kan ydes en ansøger, som har en retshjælpsdækning, der dækker omkostninger forbundet med sagen, godtgørelse fra statskassen af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, såfremt sagens karakter eller omstændighederne i øvrigt kan begrunde, at omkostningerne ikke har kunnet afholdes inden for forsikringens maksimum, og de sædvanlige betingelser for fri proces endvidere er opfyldt. I alle 3 sager stadfæstede nævnet Civilstyrelsens afslag på godtgørelse.

5.4 Klager over Civilstyrelsens afgørelser om aktindsigt

Procesbevillingsnævnet har i 2016 realitetsbehandlet 2 klager over Civilstyrelsens afgørelser om aktindsigt. I begge sager stadfæstede nævnet styrelsens afgørelse.

Procesbevillingsnævnet

6 KONKRETE SAGER, DER ER AFGJORT I 2016 I NÆVNETS AFDELING FOR FRI PROCES

6.1 Generelt

Årsberetningen for 2016 indeholder referater af udvalgte sager, der er afgjort i afdelingen for fri proces i 2016.

Retsplejelovens regler om fri proces er placeret i lovens kapitel 31. Reglerne er medtaget som bilag 8.4 til årsberetningen. Bekendtgørelse om fri proces er medtaget som bilag 8.6.

6.2 Processuelle forhold og kompetencespørgsmål

Civilstyrelsen skulle realitetsbehandle ansøgning om fri proces, uanset at klager ønskede at anlægge sag ved Østre Landsret som første instans

Klager søgte om fri proces til at anlægge en sag mod Dansk Forening for International Motorkøretøjsforsikring og Patienterstatningen om erstatning i anledning af en trafikulykke i 2003. Klager, der ikke var repræsenteret ved advokat, havde i ansøgningen om fri proces anført, at han ønskede at anlægge sagen ved Østre Landsret som første instans. Civilstyrelsen afviste ansøgningen under henvisning til, at Civilstyrelsen ikke havde mulighed for at tage stilling til ansøgningen, fordi klager ikke for tiden havde mulighed for at føre proces. Civilstyrelsen henviste til, at sagen ikke kunne anlægges ved Østre Landsret uden en henvisning fra byretten, jf. retsplejelovens § 226. Procesbevillingsnævnet fandt, at der ikke var grundlag for at afvise ansøgningen om fri proces alene med denne begrundelse. Nævnet hjemviste derfor sagen til realitetsbehandling i Civilstyrelsen.

Afgørelse af 19. august 2016 (PBN 2016-31-0300) (Civilstyrelsen 15-210-08464).

Manglende kompetence i sag om midlertidigt forbud

Klager var blevet sagsøgt af en virksomhed, som han tidligere havde været direktør i, og sagen omhandlede spørgsmålet om nedlæggelsen af et forbud mod videregivelse af erhvervshemmeligheder vedrørende et IT-system. Civilstyrelsen afslog ansøgningen om fri proces under henvisning til, at sagen udsprang af klagers erhvervsvirksomhed, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1. Sagen var anlagt ved Sø- og Handelsretten som en sag om midlertidigt forbud og påbud, jf. retsplejelovens § 411, der er en del af retsplejelovens kapitel 40 om "Midlertidige afgørelser om forbud og påbud i en borgerlig sag". I retsplejelovens kapitel 40 er ligeledes fastsat regler om rettens mulighed for at meddele fri proces til personer, der

opfylder de økonomiske betingelser i retsplejelovens § 325, hvis den pågældende har behov for bistand, jf. retsplejelovens § 422, stk. 2. Procesbevillingsnævnet fandt, at Civilstyrelsen og Procesbevillingsnævnet ikke havde kompetence til at meddele fri proces efter retsplejelovens § 328, jf. § 325, idet sagen var anlagt efter reglerne i retsplejelovens kapitel 40, jf. lovens § 422, stk. 2. Nævnet afviste derfor sagen.

Afgørelse af 22. januar 2016 (PBN 2015-31-0864) (Civilstyrelsen 15-210-09279).

Afvisning i forligt sag

Klager havde søgt om fri proces til en arveretlig sag. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces efter retsplejelovens § 328 under henvisning til, at klager ikke havde udsigt til at få medhold. Efter indgivelse af klagen til Procesbevillingsnævnet blev der indgået forlig i sagen. Af forligsaftalen fremgik det, at det som led i forliget var aftalt, at det skulle overlades til retten at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Det var i forligsteksten samtidig angivet, at det var en forudsætning for forliget, at parterne ikke skulle betale omkostninger til den anden part. Efter forliget traf byretten afgørelse om, at hver part skulle bære egne sagsomkostninger. Det fremgår af retsplejelovens § 332, at det i sager, hvor der er meddelt fri proces, er retten, der træffer afgørelse om sagsomkostninger. Efter Procesbevillingsnævnets opfattelse indebar indholdet af forligsteksten, at retten reelt var blevet frataget muligheden for at træffe bestemmelse om fordelingen af sagens omkostninger, hvorfor der allerede af den grund ikke kunne meddeles fri proces. Procesbevillingsnævnet afviste derfor sagen.

Afgørelse af 6. april 2016 (PBN 2016-31-0035) (Civilstyrelsen 15-210-08764).

6.3 Retsplejelovens § 325

6.3.1 Økonomiske betingelser

Økonomiske betingelser ikke opfyldt på grund af en væsentlig indtægtsstigning

Klager havde søgt om fri proces til en sag mod et forsikringselskab om erstatning for erhvervsevnetab som følge af en personskade. Indtægtsgrænsen for fri proces var 444.000 kr., da klager var samlevende og havde et hjemmeboende barn under 18 år. Indtægtsgrundlaget ifølge parrets årsopgørelser for 2014 var 431.795 kr., hvilket således ikke overskred indtægtsgrænsen. Den fremsendte dokumentation for parrets aktuelle indtægt viste et samlet aktuelt indtægtsgrundlag på ca. 520.000 kr. årligt. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at de økonomiske betingelser ikke var opfyldt, idet den aktuelle indtægt afveg væsentligt fra de oplysninger, som fremgik af årsopgørelserne for 2014, jf. § 2 i bekendtgørelsen om fri proces. Det blev i klagen over Civilstyrelsens afgørelse navnlig gjort gældende, at indtægtsgrænsen for enlige skulle anvendes, da retssagens tvist var opstået, inden parret lærte hinanden at kende, og at parret således havde modstående interesser i sagen, jf. retsplejelovens § 325, stk. 4, 2. pkt. Procesbevillingsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse.

Afgørelse af 31. oktober 2016 (PBN 2016-31-0417) (Civilstyrelsen 14-210-04878).

Afslag under henvisning til uvæsentlige omkostninger går forud for såkaldt "bagatelafslag".

Klager havde søgt om fri proces til at anlægge en sag mod et varmekværk om tilbagebetaling af 836 kr., som klager mente at have betalt for meget i udgifter til varmforsyning. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at der ikke var rimelig grund til at føre proces på grund af sagsgenstandens ringe størrelse, jf. retsplejelovens § 328, stk. 2, nr. 3, et såkaldt "bagatelafslag". Klager, der var enlig og uden børn, havde en indtægt ifølge årsopgørelsen for 2014 på 180.510 kr., hvilket var under indtægtsgrænsen på 308.000 kr. Procesbevillingsnævnet fandt imidlertid, at omkostningerne ved sagen måtte antages at blive uvæsentlige i forhold til klagers indtægtsgrundlag. Nævnet stadfæstede således Civilstyrelsens afgørelse, men med ændret hjemmel under henvisning til uvæsentlige sagsomkostninger, jf. retsplejelovens § 325, stk. 2.

Afgørelse af 21. december 2016 (PBN 2016-31-0649) (Civilstyrelsen 16-210-12291).

6.3.2 Retshjælpforsikring

Afslag på fri proces under henvisning til klagers retshjælpforsikring i ankesag om erstatning som følge af overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1

Klager var blevet idømt 30 dages betinget fængsel for overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1, for at have tildelt en person et slag i ansigtet med en flaske. Forurettedes erstatningspåstand blev taget til følge, således at klager blev dømt til at betale 36.823,35 kr. i erstatning til den forurettede. Klager ankede i den civile retsplejes former dommens bestemmelse om erstatning til landsretten, jf. retsplejelovens § 996, og søgte om fri proces til ankesagen. Det var anført i ansøgningen om fri proces, at klager havde en retshjælpforsikring, men at der ikke var søgt retshjælpsdækning, da klager var dømt for forsætlig vold. Civilstyrelsen meddelte afslag under henvisning til, at der ikke var rimelig grund til at føre proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1, idet sagen udsprang af et forsætligt strafbart forhold, som klager var fundet skyldig i, og det krav, som var rejst mod klager, ikke var åbenbart urimeligt. Procesbevillingsnævnet fandt imidlertid ikke, at sagen efter sin art klart faldt uden for forsikringsdækningen, og nævnet stadfæstede således Civilstyrelsens afgørelse, men med ændret hjemmel under henvisning til klagers retshjælpforsikring, jf. retsplejelovens § 325.

Afgørelse af 22. september 2016 (PBN 2016-32-0086) (Civilstyrelsen 16-210-11260).

Klager anmodede efterfølgende om genoptagelse af sagen hos Procesbevillingsnævnet under henvisning til, at klagers forsikringsselskab nu havde meddelt afslag på retshjælpsdækning. Forsikringsselskabet havde henvist til, at der ikke var rimelig grund til at føre proces. Procesbevillingsnævnet fandt, at der forelå væsentlige nye oplysninger om klagers forsikringsforhold, og at klager nu opfyldte betingelsen i retsplejelovens § 325, stk. 1, om at ansøgeren ikke må have en retshjælpforsikring eller anden forsikring, der dækker sagens omkostninger. Nævnet genoptog derfor sagen, men ændrede fortsat ikke Civilstyrelsens tidligere afgørelse om fri proces i sagen under henvisning til, at der ikke var rimelig grund til at føre proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1, idet sagen udsprang af et forsætligt strafbart forhold, som klager var fundet skyldig i, og det krav, som var rejst mod klager, ikke var åbenbart urimeligt.

Afgørelse af 16. november 2016 (PBN 2016-32-0119).

6.4 Retsplejelovens § 328

6.4.1 Retsplejelovens § 328, stk. 1 og 2, rimelig grund til at føre proces

Sag om afbrydelse af praktikforløb på læreruddannelse

Klager, der var lærerstuderende og havde været i praktikforløb på en skole, havde blandt andet søgt om fri proces til en sag mod skolen om lovligheden af, at skolen under henvisning til flere forskellige forhold vedrørende klager havde afbrudt hans praktikforløb før tid. Praktikforløbet var en del af læreruddannelsen, og klager modtog SU under praktikforløbet, der skulle have været 6 uger. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at klager ikke havde udsigt til medhold i sagen, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 2. Civilstyrelsen meddelte endvidere afslag på fri proces efter retsplejelovens § 329. Procesbevillingsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse.

Afgørelse af 22. marts 2016 (PBN 2015-31-0865) (Civilstyrelsen 15-210-09080).

Tilbagesendelse til Civilstyrelsen af en sag om familiesammenføring, der efter klagens indgivelse væsentligt havde ændret karakter

Fem klagere, der var syriske statsborgere og var meddelt midlertidig opholdstilladelse efter udlændingelovens § 7, stk. 3 (midlertidig beskyttelsesstatus), havde søgt om fri proces til en retssag, de havde anlagt mod Udlændinge-, Integrations-, og Boligministeriet i anledning af skærpelsen af udlændingelovens § 9, stk. 1, litra d, om mindst 3 års opholdstilladelse før familiesammenføring for personer, der havde opnået beskyttelsesstatus og dermed midlertidig opholdstilladelse efter udlændingelovens § 7, stk. 3. Der var ikke på tidspunktet for indgivelsen af ansøgningen om fri proces og ved sagsanlæg truffet afgørelse af udlændingemyndighederne vedrørende ansøgninger om familiesammenføring fra de fem syriske statsborgere. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces efter retsplejelovens § 328 og § 329 under henvisning til, at der ikke var rimelig grund til at føre proces, idet Udlændingestyrelsen endnu ikke havde truffet afgørelse om familiesammenføring, og at muligheden for administrativ behandling således ikke var udnyttet. Efter indgivelse af klage over afgørelsen til Procesbevillingsnævnet blev der afholdt et forberedende retsmøde i sagen. Parterne var blevet enige om, at rette sagsøgte i stedet var Udlændingestyrelsen, og retten havde udsat sagen på Udlændingestyrelsens afgørelser, ligesom klagerens påstande i sagen ville blive ændret, når afgørelserne fra Udlændingestyrelsen forelå. Advokaten oplyste

desuden over for Procesbevillingsnævnet, at den ene af klagerne efter klagens indgivelse havde fået imødekommet sin ansøgning om familiesammenføring, hvorfor sagen efterfølgende ville blive hævet for hendes vedkommende. Procesbevillingsnævnet fandt, at sagen samlet set efter klagens indgivelse væsentligt havde ændret karakter, og at Civilstyrelsen ikke havde taget stilling til sagen, som den nu forelå. Nævnet besluttede derfor at tilbagesende sagen til Civilstyrelsen til ny behandling, således at Civilstyrelsen – som første instans – kunne tage stilling til, om betingelserne for at meddele fri proces var opfyldt.

Afgørelse af 7. november 2016 (PBN 2016-31-0469) (Civilstyrelsen 16-210-10946).

6.4.2 Retsplejelovens § 328, stk. 3, formodningsreglen

Sag om ophør af tidsbegrænset lejekontrakt, som var forlænget 3 gange, var omfattet af formodningsreglen

Klager havde søgt om fri proces til at anlægge en sag mod klagers udlejer med påstand om, at udlejeren skulle anerkende, at klagers lejemål var tidsbegrænset. Klager havde med udlejeren indgået et boliglejemål, som oprindeligt var tidsbegrænset i to år under henvisning til, at udlejeren forgæves havde forsøgt at sælge ejendommen. Inden lejemålets tidsbegrænsning udløb, indgik klager og udlejeren en ny aftale om forlængelse af boliglejemålet. Lejemålet blev forlænget på denne måde 3 gange af hver 1 års varighed. Da den sidste forlængelse udløb, nægtede klager at fraflytte lejemålet med henvisning til, at lejemålet efter de 3 forlængelser måtte anses for tidsbegrænset. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at der var omstændigheder i sagen, der klart talte imod at meddele fri proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 3, idet klager ikke havde udsigt til medhold i sagen, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 2. Procesbevillingsnævnet fandt – ligesom Civilstyrelsen – at sagen var omfattet af formodningsreglen i retsplejelovens § 328, stk. 3, idet klager ville miste sin bolig, hvis han tabte sagen. Nævnet meddelte i øvrigt klager fri proces i medfør af retsplejelovens § 328.

Afgørelse af 15. november 2016 (PBN 2016-31-0447) (Civilstyrelsen 16-210-11278).

Afslag på fri proces under henvisning til muligheden for behandling ved Ligebehandlingsnævnet, selvom sagen allerede var hovedforhandlet i byretten

Klager havde søgt om fri proces til en sag mod hans tidligere arbejdsgiver i anledning af ophøret af hans ansættelsesforhold. Klager havde blandt andet nedlagt påstand om godtgørelse for usaglig afskedigelse samt betaling for manglende løn og godtgørelse for manglende ansættelsesbevis. Civilstyrelsen havde afslået ansøgningen for den del af kravet, der drejede sig om godtgørelse for usaglig afskedigelse, under henvisning til, at klager ikke havde rimelig grund til at føre proces, idet klager kunne få forelagt denne del af sagen for Ligebehandlingsnævnet, jf. retsplejelovens § 328, stk. 3, jf. stk. 1 og 2, nr. 5. Civilstyrelsen afslog ansøgningen i forhold til den øvrige del af kravet under henvisning til, at der var omstændigheder, der klart talte imod at meddele fri proces, idet klager ikke havde udsigt til at få medhold i sagen, jf. retsplejelovens § 328, stk. 3, jf. stk. 1 og 2, nr. 2. Den del af Civilstyrelsens afgørelse, der vedrørte kravet om godtgørelse for usaglig afskedigelse, blev påklaget til Procesbevillingsnævnet. Sagen blev hovedforhandlet få dage efter klagens indgivelse. Nævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse.

Afgørelse af 31. oktober 2016 (PBN 2016-31-0544) (Civilstyrelsen 16-210-11363).

6.4.3 Retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1, erhvervsager

Fri proces til frifindelsespåstand alene for så vidt angår den del af sagen, der omhandlede klagers boliglejemål, i sag vedrørende lejemål, der var delvist beboelse og delvist erhverv

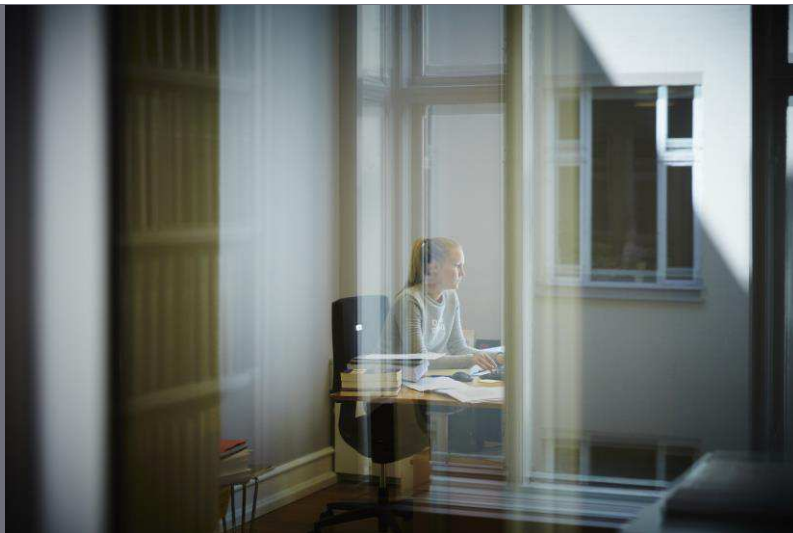
Klager havde søgt om fri proces til en sag, som klagers udlejer havde anlagt mod klager om betaling i henhold til en slutopgørelse vedrørende et lejemål, der var delvist til beboelse og delvist til erhverv. Civilstyrelsen meddelte fri proces efter retsplejelovens § 328 til at nedlægge påstand om frifindelse, men udspecificerede, at dette var i forhold til den del af sagen, der omhandlede klagers boliglejemål. Civilstyrelsen meddelte herefter afslag på fri proces for så vidt angår den del af sagen, der vedrørte klagers erhvervslejemål under henvisning til, at kravet udsprang af klagers erhvervsvirksomhed, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1. Denne del af afgørelsen blev påklaget til Procesbevillingsnævnet, der stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse.

Afgørelse af 16. december 2016 (PBN 2016-31-0663) (Civilstyrelsen 16-210-12152).

Sag om ophavsretlige krav vedrørende kortfilm produceret under studie var ikke erhvervsmæssig

To klagere havde under deres studie i forbindelse med et afgangprojekt produceret en kortfilm, som de sammen med en tredje studerende havde ophavsretlige enerettigheder til. Klip fra filmen var efterfølgende blevet anvendt af et tv-selskab i forbindelse med en tv-udsendelse. Klagerne søgte fri proces til at anlægge en sag mod tv-selskabet blandt andet med påstand om, at selskabet skulle anerkende, at benyttelsen af filmklippene var uberettiget, og at tv-selskabet skulle betale en godtgørelse herfor. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at kravene i sagen havde forbindelse med klagernes bierhverv, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1. Procesbevillingsnævnet fandt, at der ikke var grundlag for at meddele afslag efter retsplejelovens § 328, stk. 4, nr. 1, og hjemviste derfor sagen, således at Civilstyrelsen kunne tage stilling til, om klagerne havde rimelig grund til at føre proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1 og 2.

Afgørelse af 21. december 2016 (PBN 2016-31-0656 og 2016-31-0657) (Civilstyrelsen 16-210-12101 og 16-210-12103).

6.5 Retsplejelovens § 329

Fri proces til et mindreårigt barn i en sag mod Ankestyrelsen om retten til børnetilskud

Klager, der var et mindreårigt barn, havde søgt om fri proces til en sag mod Ankestyrelsen om retten til ordinært og ekstraordinært børnetilskud. Klager havde siden sin fødsel boet hos mormoren, som varetog alle opgaver og afholdt alle udgifter i forbindelse med barnet, idet moren var ude af stand hertil. Efter overførsel af den fulde forældremyndighed til mormoren blev udbetalingen af ordinært og ekstraordinært børnetilskud standset, idet Udbetaling Danmark fandt, at det var en betingelse for modtagelse af børnetilskud, at den som varetog forsørgelsen af barnet, var omfattet af den lovbestemte forsørgelsespligt. En sådan lovbestemt forsørgelsespligt har kun biologiske forældre og adoptivforældre. Ankestyrelsen stadfæstede Udbetaling Danmarks afgørelse. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at klager ikke havde udsigt til medhold i sagen, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 2. Civilstyrelsen meddelte endvidere afslag efter retsplejelovens § 329 under henvisning til, at sagen ikke var principiel eller af almindelig offentlig interesse, ligesom sagen i øvrigt ikke havde en så væsentlig betydning for klagers sociale eller erhvervsmæssige situation, at bestemmelsen kunne finde anvendelse. Procesbevillingsnævnet meddelte fri proces efter retsplejelovens § 329.

Afgørelse af 18. marts 2016 (PBN 2015-31-0889) (Civilstyrelsen 15-210-08682).

Fri proces efter retsplejelovens § 329 til ankesag om erstatning efter en trafikulykke, hvor klager havde vundet sagen i byretten, og modparten havde anket byrettens dom til landsretten

Klager var i 2010 udsat for en trafikulykke og kom alvorligt til skade. Der opstod efterfølgende en tvist med forsikringsselskabet om klagers opgørelse af erstatningskravet. Klager lagde herefter sag an mod forsikringsselskabet og fik ved byrettens dom næsten fuldt medhold i sin påstand. Forsikringsselskabet ankede herefter byrettens dom til landsretten. Klager havde ikke fri proces til byretssagen, og hun havde derfor ikke automatisk fri proces i henhold til retsplejelovens § 331, stk. 5. Klager opfyldte ikke de økonomiske betingelser, hvorfor landsretten ikke havde kompetence til at meddele fri proces i henhold til retsplejelovens § 327, stk. 2, jf. stk. 5. Klager søgte derfor Civilstyrelsen om fri proces efter retsplejelovens § 329 til at nedlægge påstand om stadfæstelse af byrettens dom i ankesagen. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at der ikke var grundlag for at dispensere fra, at

klager ikke opfyldte de økonomiske betingelser efter forarbejderne til retsplejelovens § 329, hvorefter der kan ses bort fra, at de økonomiske betingelser ikke er opfyldt, såfremt ansøgeren skønnes at have et ganske særligt behov for bistand, eller sagens omkostninger skønnes at blive ekstraordinært store. Procesbevillingsnævnet meddelte bevilling efter retsplejelovens § 329, hvorefter der desuden kan meddeles fri proces, når særlige grunde taler for det, herunder navnlig i sager, som er af principiel karakter eller af almindelige offentlig interesse, eller som har væsentlig betydning for ansøgerens sociale eller erhvervsmæssige situation.

Afgørelse af 21. december 2016 (PBN 2016-32-0128) (Civilstyrelsen 16-210-11391).

Vurderingen af ekstraordinært store sagsomkostninger i en situation, hvor klagers aktuelle indkomst afviger væsentligt fra årsopgørelsen, men indkomsten fortsat er over indtægtsgrænsen

Klager havde søgt om fri proces til at anlægge en sag mod et forsikringsselskab om erstatning for et erhvervsevnetab på 50 % i anledning af en trafikulykke. Der var nedlagt påstand om betaling af 3,4 mio. kr. Civilstyrelsen meddelte afslag på fri proces under henvisning til, at klager ikke opfyldte de økonomiske betingelser for fri proces, jf. retsplejelovens § 325, stk. 1, jf. stk. 2-5, og at der ikke var grundlag for at dispensere fra de økonomiske betingelser efter forarbejderne til retsplejelovens § 329, hvorefter der kan ses bort fra, at de økonomiske betingelser ikke er opfyldt, såfremt ansøgeren skønnes at have et ganske særligt behov for bistand, eller sagens omkostninger skønnes at blive ekstraordinært store. Indtægtsgrænsen var 391.000 kr., idet klager var gift og uden hjemmeboende børn. Klager overskred indtægtsgrænsen både efter årsopgørelserne for 2014, hvor ægtefællernes årlige indkomst var 1.394.690 kr., og efter ægtefællernes aktuelle årlige indkomst, som kunne opgøres til ca. 558.000 kr. Nævnet fastslog, at der ved vurderingen af, om der er tale om ekstraordinært store sagsomkostninger skal tages udgangspunkt i den aktuelle indkomst – selv om denne indkomst også overskrider indtægtsgrænsen – hvis der er tale om en væsentlig afvigelse i forhold til indtægten ifølge årsopgørelserne. Procesbevillingsnævnet stadfæstede Civilstyrelsens afgørelse.

Afgørelse af 11. oktober 2016 (PBN 2016-31-0489) (Civilstyrelsen 16-210-11121).

6.6 Retsplejelovens § 336

Godtgørelse efter retsplejelovens § 336 til patientskadesag om forsørgertabserstatning som følge af diagnoseforsinkelse, og fri proces til ankesagen efter retsplejelovens § 329

Klager havde anlagt sag mod Ankenævnet for Patienterstatningen om, hvorvidt klager var berettiget til forsørgertabserstatning mv. som følge af en diagnoseforsinkelse på cirka 4 måneder vedrørende hendes nu afdøde ægtefælles spiserørs- og mavesækskræft. Byretten tiltrådte Patientforsikringen, Ankenævnet for Patientforsikringen og Patientombuddets ubestridte vurdering af, at behandlingen af klagers ægtefælle i forbindelse med dennes spiserørs- og mavesækskræft ikke var i overensstemmelse med den erfarne specialists standard. På baggrund af Retslægerådets besvarelse fandt byretten det imidlertid godtgjort, at klagers ægtefælle med overvejende sandsynlighed ville være afgået ved døden som følge af hans grundsygdom, testikelkræft, også selvom spiserørs- og mavesækskræften var blevet diagnosticeret rettidigt, hvorfor den forsinkede diagnosticering ikke havde været årsag til dødsfaldet. Klager havde retshjælpsdækning til sagen, men omkostningerne kunne ikke holdes inden for forsikringens maksimum, hvorfor klager ansøgte Civilstyrelsen om godtgørelse efter retsplejelovens § 336 til dækning af de omkostninger, der oversteg forsikringens maksimum. Klager ankede desuden byrettens dom til landsretten og søgte om fri proces til ankesagen. Civilstyrelsen meddelte afslag på godtgørelse efter retsplejelovens § 336 under henvisning til, at der var omstændigheder i sagen, der klart talte imod at meddele fri proces, jf. retsplejelovens § 328, stk. 3, idet klager ikke havde haft udsigt til medhold i sagen, jf. retsplejelovens § 328, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 2. Civilstyrelsen meddelte herudover afslag på fri proces til ankesagen under henvisning til, at klager ikke havde udsigt til medhold i ankesagen, jf. retsplejeloven § 328, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 2. Civilstyrelsen meddelte endvidere afslag på fri proces til ankesagen efter retsplejelovens § 329. Procesbevillingsnævnet fandt for så vidt angår byretssagen, at betingelserne for godtgørelse efter retsplejelovens § 336 var opfyldt. Nævnet meddelte herudover klager fri proces efter retsplejelovens § 329 til ankesagen.

Afgørelser af 12. juli 2016 (PBN 2016-31-0229 og PBN 2016-32-0051) (Civilstyrelsen 16-210-10400).

6.7 Genoptagelse

Udvidelse af påstand i sag om erstatning for kasseret indbo var omfattet af tidligere meddelt bevilling

Procesbevillingsnævnet havde i februar 2015 efter retsplejelovens § 328 meddelt klager fri proces til under en sag mod klagers tidligere udlejer at nedlægge påstand om betaling af 100.000 kr. i erstatning for bortskaffet indbo. Klager anmodede nu om fri proces til at udvide påstanden i sagen på baggrund af en skønserklæring, hvoraf det fremgik, at genanskaffelsesværdien for det kasserede indbo udgjorde 112.510 kr. Efter praksis kan en ændring af en påstand, der er meddelt fri proces til, navnlig anses for omfattet af den oprindelige bevilling, hvis påstandsændringen støtter sig på de samme anbringender og beviser som den oprindelige påstand, og hvis påstandsændringen ikke medfører en væsentlig forøgelse af sagens omkostninger. Procesbevillingsnævnet meddelte klager, at den ansøgte påstandsudvidelse kunne anses for omfattet af nævnets tidligere meddelte bevilling i sagen.

Afgørelse af 10. juni 2016 (PBN 2016-31-0119).

7 LITTERATUR

7.1 Litteratur om apeltilladelser

- Jens Anker Andersen i Fuldmægtigen 1990, side 83-86: Gælder den nye appelbegrænsning i små sager også for fogedrets-, skifterets- og tinglysningsafgørelser?
- Karen Dyekjær-Hansen i Lov&Ret 1992, nr. 2, side 4-6: Ingen ideelle løsninger når det gælder tredje instans bevilling.
- Jørgen Jochimsen i Ugeskrift for Retsvæsen 1992 B, side 97-105: De nye regler om appelbegrænsning i civile retssager.
- Bernhard Gomard i Lov&Ret 1995, nr. 6, side 18-25: Pragmatik, principper og internationalisering i 1990'ernes procesret.
- Eva Smith i Lov&Ret 1995, nr. 8, side 14-17: Ny lov, der stækker Højesteret baseret på urigtige oplysninger.
- Bjørn Westh i Lov&Ret 1995, nr. 8, side 17-18: *Ikke hold i Eva Smith's kritik, Kommentar.*
- Jens Anker Andersen i Auktioner, 3. udgave, 1996, side 451-454 og 456-463.
- Thomas Rørdam i Lov&Ret 1996, nr. 6, side 29-32: Anke-praksis i strid med Folketingets forudsætning.
- Bernhard Gomard m.fl. i Fogedret, 4. udgave, 1997, side 416-417.
- Jens Anker Andersen i Tvangsfuldbyrdelse, 3. udgave, 1997, side 314-316 og 319-320.
- Kristine Queitsch i Ugeskrift for Retsvæsen 1997 B, side 12-18: Nogle bemærkninger om appelbegrænsning i civile retssager – 10.000 kr.s grænsen.
- Ivan Larsen i Ugeskrift for Retsvæsen 1997 B, side 221-223: Ankebegrænsninger i de tidligere statsadvokatsager.
- Bent Unmack Larsen i Advokaten 1997, nr. 9, side 178-179: Procesbevillingsnævnets praksis.
- Steen Bønsing i Ugeskrift for Retsvæsen 1997 B, side 531-535: Procesbevillingsnævnets retlige status – kommentar til UfR 1997.1062 H.
- Ole Dybdahl og Hans Kardel, under medvirken af Susanne Gamberg, Hanne Lübeck Johansen og Kristine Queitsch, Procesbevillinger (GadJura), 1998.
- Torben Jensen i Højesteret og retsplejen (GadJura), 1999, side 43-44, 46, 49-51, 74-75, 104-105, 140-141, 144, 167-188, 191-192, 200-205, 210, 215-221, 228-229, 445-446.
- Jonas Christoffersen og Jakob Fink Nielsen i Ugeskrift for Retsvæsen 1999 B, side 387-394: Om kære til Højesteret i civile sager.
- Lindenchrone og Werlauff i Dansk retspleje, 6. udgave (Karnov Group), 2014.

- Bjarne Christensen i Dommeren i det 20. århundrede – Dommerforeningens 100 års jubilæum (Jurist- og Økonomforbundets Forlag), 2000, side 337-338.
- Niels Viltoft, Benedikte Holberg og Lone Dahl Frandsen i Ugeskrift for Retsvæsen 2000 B, Den særlige Klageret i 60 år, side 380.
- Eva Smith i Civilproces – Grundlæggende regler og principper, 4. udgave (GadJura), 2000, side 240-243.
- Mads Østergaard og Jørgen Nørgaard i Ugeskrift for Retsvæsen 2002 B, side 491-501: Procesbevillingsnævnets tilladelse til appel til Højesteret af sagsomkostningsafgørelser i civile sager.
- Erik Werlauff i Juristen 2003, nr. 8, side 296-308: At søge procesbevilling.
- Jonas Christoffersen i Lov&Ret 2003, nr. 6, side 7ff: Hvem skal lempe retsafgiften?
- Ole Dybdahl i Ugeskrift for Retsvæsen 2003 B, side 284-286: Reform af Den Særlige Klageret og Procesbevillingsnævnet.
- Kim K. Gabriel i Ugeskrift for Retsvæsen 2004 B, side 314-321: Udlændingelovens § 50 i praksis.
- Michael Kistrup, Peter Møgelvang-Hansen og Lars Lindencrone Petersen, Fogedsager, 4. udgave (Karnov Group) 2010.
- Jens Røn i Juristen 2007, nr. 6, side 203-207: En ny småsagsproces.
- Bernhard Gomard og Michael Kistrup i Civilprocessen, 7. udgave (Karnov Group) 2013, side 58-59, 69-71, 86, 777-801, 864-874
- Jørgen Jochimsen i Hovedforhandling i straffesager, 3. udgave (Karnov Group) 2014.
- Eva Smith, Jørgen Jochimsen, Michael Kistrup og Jakob Lund Poulsen i Straffeprocessen, 2. udgave, 2008, side 45-51, 788, 792, 806-807, 827, 846-854, 866- 867.
- Kommenteret Retsplejelov, 9. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag), 2013, Bind I, side 48-58 (kommentar til kapitel 1a. Procesbevillingsnævnet) samt kommentarer til de enkelte hjemler for appeltilladelser.
- Marianne Højgaard Pedersen i Juristen 2009, nr. 2, side 31-35: Procesbevillingsnævnet efter domstolsreformen.
- Peter Juul Agergaard i Advokaten 2011, nr. 3, side 38-41: Højesteret skaber klarhed om kære af sagsomkostninger.
- Jon Stokholm i Procesbevillingsnævnets årsberetning fra 2011, side 17-18: Indtryk fra to år som formand i Procesbevillingsnævnet.

- Thomas Elholm i Procesbevillingsnævnets årsberetning fra 2013, side 23-41: Procesbevillingens betydning for strafferetten.
- Henrik Waaben i Advokaten 2014, nr. 9, side 22-24: Det principielle skal stå i flammeskrift.
- Hanne Kjærulff og Kristian Seierøe: Retsplejelovens § 389 a – en ny regel om kærebegrænsning af byrettens afgørelser under en civil sags hovedforhandling eller forberedelse, offentliggjort den 17. december 2014 på Procesbevillingsnævnets hjemmeside.
- Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen og Lasse Højlund Christensen: Den civile retspleje, 3. udgave, (Forlaget Pejus), 2015.
- Christian Dahlager: Civile retssager, 2. udgave, 2015, side 36.
- Niels Fenger og Hanne Kjærulff i U 2016B.108: Retsplejelovens § 389 a om kære af byrettens afgørelser under hovedforhandlingen og dennes forberedelse – status efter halvandet år.
- Niels Fenger i U 2016B.239: Retsplejelovens § 368 a og afvisning af udsigtsløse anker.
- Per Magid i Procesbevillingsnævnets årsberetning fra 2016, side 29-30: lagttagelser fra arbejdet som medlem af Procesbevillingsnævnet.
- Hanne Kjærulff og Niels Fenger: Appeltilladelser, 1. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag), 2017.
- Henrik Waaben i U 2017B.72/2: Anmeldelse af Kjærulff og Fenger, Appeltilladelser.
- Sofie-Amalie Gregaard Brandi og Cecilie Boel Winther i UfR 2017B.231: Varetægtsfængsling i praksis.

7.2 Litteratur om fri proces

- Holger Kallehaug i Ugeskrift for Retsvæsen 1973 B, side 153-167: Nogle bemærkninger om fri proces.
- Frederik Chr. Schydt: Fri proces, 1. udgave, (Jurist- og Økonomforbundets Forlag), 1992, side 243-323.
- Jens Røn i Juristen 2006, nr. 5, side 175-185: Nye love – nye regler om sagsomkostninger, retshjælp og fri proces.
- Jens Røn i Juristen 2007, nr. 6, side 203-207: En ny småsagsproces.
- Bernhard Gomard og Michael Kistrup: Civilprocessen, 7. udgave (Karnov Group) 2013, side 778-788.
- Kommenteret Retsplejelov, 9. udgave (Jurist- og Økonomforbundets Forlag), 2013, Bind I, side 752-780 (kommentar til §§ 325-336).
- Cecilie Maarbjerg Qvist og Louise Falkenberg i Juristen 2010, nr. 4, side 114-120: Nogle bemærkninger om behandlingen af fri proces sager.
- Astrid Mavrogenis, Fri proces-retshjælp, 1. udgave (Karnov Group Denmark A/S), 2012.
- Christian Dahlager: Civile retssager, 2. udgave, 2015, side 58.

8 BILAG

8.1 Retsplejelovens kapitel 1 a. Procesbevillingsnævnet

§ 22. Procesbevillingsnævnet behandler ansøgninger om meddelelse af anden- og tredjeinstansbevilling efter regler i denne lov og anden lovgivning.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet behandler endvidere klager over afslag på fri proces efter regler i denne lov og afslag på retshjælp efter lov om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettigheds-konventioner.

§ 23. Nævnet består af 5 medlemmer, en højesteretsdommer (formand), en landsdommer, en byretsdommer, en advokat med møderet for Højesteret og en universitetslærer i retsvidenskab eller en anden jurist med særlig videnskabelig uddannelse. Beskikkelsen af de fire førstnævnte medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis Højesteret, landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Kongen beskikker efter indstilling fra justitsministeren medlemmerne for en periode på to år. Et medlem har ret til genbeskikkelse for yderligere to år. Herudover kan genbeskikkelse ikke finde sted.

Stk. 2. Ved afgørelse af klager over afslag på fri proces består nævnet af en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat. Beskikkelsen af de 3 medlemmer sker efter indstilling til justitsministeren fra henholdsvis landsretterne, Den Danske Dommerforening og Advokatrådet. Stk. 1, 3.-5. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Der beskikkes en eller flere suppleanter for hvert af nævnets medlemmer. Stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse.

§ 24. Nævnets medlemmer kan kun afsættes efter de regler, der gælder for dommere. Et medlem udtræder, når betingelserne for medlemmets beskikkelse bortfalder.

§ 25. Procesbevillingsnævnet fastsætter selv sin forretningsorden.

Stk. 2. Der kan i forretningsordenen fastsættes regler om indhentning og videregivelse af oplysninger til brug ved sagernes behandling. Der kan endvidere bl.a. fastsættes bestemmelser om skriftlig votering og om, at formanden kan træffe visse nærmere bestemte afgørelser på nævnets vegne, eller at sager om meddelelse af anden- og tredjeinstansbevilling kan afgøres af tre af nævnets medlemmer, nemlig en dommer, en advokat og en universitetslærer.

§ 26. Procesbevillingsnævnet offentliggør hvert år en beretning om sin virksomhed.

Stk. 2. Til Procesbevillingsnævnet knyttes et sekretariat.

Stk. 3. Domstolsstyrelsen varetager Procesbevillingsnævnets bevillingsmæssige og administrative forhold.

§ 27. Såfremt en offentlig myndighed i medfør af § 252, stk. 2, er indtrådt i en sag til fordel for en af sagens parter eller agter at gøre dette, kan myndigheden ved skriftlig erklæring støtte partens ansøgning til Procesbevillingsnævnet.

8.2 Bekendtgørelse nr. 152 af 25. februar 2016 om forretningsorden for Procesbevillingsnævnet

I medfør af § 25 i lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 1255 af 16. november 2015, fastsættes:

For nævnets virksomhed gælder bestemmelserne i retsplejelovens kapitel 1 a og i nævnets forretningsorden samt i lov om behandling af personoplysninger.

Procesbevillingsnævnet

§ 1. Procesbevillingsnævnet behandler ansøgninger om meddelelse af anden- og tredjeinstansbevilling (appeltilladelse), jf. retsplejelovens § 22, stk. 1. Ved behandling af ansøgninger om meddelelse af appeltilladelse består nævnet af 5 medlemmer under ledelse af nævnets formand, jf. dog §§ 10-12.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet behandler endvidere klager over afslag på fri proces, jf. retsplejelovens § 22, stk. 2. Ved behandling af klager over afslag på fri proces består nævnet af 3 medlemmer under ledelse af nævnets afdelingsformand, jf. dog §§ 13-14.

Stk. 3. Ledelsen af nævnets administrative funktioner varetages af nævnets formand med bistand af et sekretariat, som denne antager.

Forberedelse af nævnsbehandlingen

§ 2. Nævnets formand og afdelingsformand drager omsorg for sagernes forberedelse med bistand fra nævnets sekretariat.

§ 3. Ansøgning om appeltilladelse og klage over afslag på fri proces skal være skriftlig og angive de grunde, som ansøgeren eller klageren vil påberåbe sig. Henvendelsen skal ledsages af kopi af den eller de afgørelser, der er truffet vedrørende sagen, samt kopier af dokumenter, der i øvrigt er af betydning for sagens afgørelse. Procesbevillingsnævnet kan pålægge ansøgeren eller klageren at tilvejebringe yderligere oplysninger til brug for sagens behandling.

Stk. 2. En ansøger eller en klager kan anvende blanketter til ansøgning om appeltilladelse og klage over afslag på fri proces. Blanketter med vejledning er tilgængelige på Procesbevillingsnævnets hjemmeside www.procesbevillingsnaevnet.dk.

Stk. 3. Sekretariatet bistår om nødvendigt en ansøger eller en klager, som ikke er repræsenteret ved advokat, med udfærdigelse af ansøgningen eller klagen.

Stk. 4. Ansøgningen eller klagen skal være nævnets sekretariat i hænde senest kl. 15.00 – dog inden udgangen af døgnet, hvis ansøgningen eller klagen er sendt med digital post – den dag, hvor ansøgnings- eller klagefristen udløber. Beregning af ansøgnings- eller klagefristen sker i overensstemmelse med retsplejelovens regler om anke- og kærefriste. Nævnet kan i en appeltilladelsessag bortse fra en fristoverskridelse, hvis retsplejelovens betingelser herfor er opfyldt. Ved en klage over et afslag på fri proces kan nævnet bortse fra en fristoverskridelse, hvis denne er undskyldelig.

§ 4. Sekretariatet anerkender modtagelsen af ansøgningen eller klagen.

Stk. 2. I sager vedrørende appeltilladelse underrettes modparten om ansøgningen. Er anklagemyndigheden modpart, sker underretning i overensstemmelse med skriftlige retningslinjer aftalt mellem Procesbevillingsnævnet og anklagemyndigheden. I sager vedrørende fri proces underrettes modparten om klagen efter persondatalovens regler herom.

Formanden eller afdelingsformanden bestemmer, i hvilke tilfælde en modpart skal anmodes om at fremkomme med eventuelle bemærkninger inden en nærmere angiven frist.

Stk. 3. Nævnet kan indhente en udtalelse fra Civilstyrelsen i anledning af en klagesag.

§ 5. Formanden eller afdelingsformanden afgør, om akterne fra den forudgående behandling af sagen skal indhentes. Videregivelse af akter fra en anden myndighed til nævnet kan ske uden samtykke fra ansøgeren eller klageren.

Stk. 2. Nævnet kan til brug for behandling af en sag anvende akter fra tidligere sager ved nævnet vedrørende samme retstvist, uanset om akterne vedrører en ansøgningssag eller en klagesag.

Nævnsbehandling – fælles bestemmelser

§ 6. Nævnets afgørelser træffes ved møder i nævnet. Møderne afholdes almindeligvis en gang ugentlig. Sagerne til behandling på mødet udsendes til medlemmerne ugedagen før. Hastende sager kan dog udsendes med kortere frist. Forhandlingerne foregår mundtligt. Formanden eller afdelingsformanden kan dog i særlige tilfælde træffe bestemmelse om en anden behandlingsform.

Stk. 2. Spørgsmål om inhabilitet afgøres efter retsplejelovens regler herom.

§ 7. Nævnets møder er ikke offentlige.

Stk. 2. Sagens parter har ikke adgang til møderne.

Stk. 3. Efter formandens eller afdelingsformandens bestemmelse kan møderne overværes af medarbejdere i sekretariatet.

§ 8. Formanden og afdelingsformanden kan uden forelæggelse for nævnet tage stilling til behandlingen af henvendelser, som falder uden for nævnets kompetence.

Stk. 2. Formanden og afdelingsformanden kan herudover i særlige grupper af tilfælde i henhold til skriftlige retningslinjer, fastsat af nævnet ved enstemmig beslutning, træffe afgørelse på nævnets vegne uden forelæggelse for nævnet.

§ 9. I tilfælde af et medlems forfald indkaldes om muligt medlemmets suppleant.

Behandling af ansøgninger om appeltilladelse

§ 10. I tilfælde af forfald for formanden og dennes suppleant ledes forhandlingerne af landsdommeren og i tilfælde af også dennes forfald af det ældste tilstedeværende medlem af nævnet.

§ 11. Har medlemmer og suppleanter forfald, kan nævnet træffe beslutning, hvis 3 medlemmer er til stede.

Stk. 2. Beslutninger træffes af nævnet ved almindelig stemmeflerhed. I tilfælde af stemmelighed er formandens stemme afgørende.

Stk. 3. Ethvert tilstedeværende medlem kan kræve behandlingen af en sag udsat, hvis nævnet ikke er fuldtalligt.

§ 12. I henhold til skriftlige retningslinjer, fastsat af nævnet ved enstemmig beslutning, kan afgørelse i særlige grupper af tilfælde træffes af 3 af nævnets medlemmer, nemlig en dommer, en advokat og en universitetslærer. Hvert af de i sagens behandling deltagende medlemmer kan dog i disse tilfælde kræve en sag behandlet i det samlede nævn.

Behandling af klager over afslag på fri proces

§ 13. I tilfælde af forfald for afdelingsformanden og dennes suppleant ledes forhandlingerne af byretsdommeren.

§ 14. Har medlemmer og suppleanter forfald, kan nævnet træffe beslutning, hvis 2 medlemmer er til stede.

Stk. 2. Beslutninger træffes af nævnet ved almindelig stemmeflerhed. Hvis afgørelsen træffes af 2 medlemmer, kræves enighed.

Stk. 3. Ethvert tilstedeværende medlem kan kræve behandlingen af en sag udsat, hvis nævnet ikke er fuldtalligt.

Genoptagelse og protokollering

§ 15. Nævnet kan på begæring omgøre en afgørelse, såfremt der foreligger væsentlige nye oplysninger.

§ 16. Nævnets beslutninger indføres i en særlig protokol.

Stk. 2. Ethvert medlem kan kræve at få tilført protokollen en kort begrundelse for sin stemmeafgivning.

Underretning og aktindsigt

§ 17. Nævnets afgørelse meddeles ansøgeren eller klageren uden angivelse af, hvilke medlemmer der har deltaget i sagens behandling, og hvorledes de har stemt.

Stk. 2. I meddelelsen om nævnets afgørelse begrundes afgørelsen med henvisning til indholdet af de bestemmelser, der giver hjemmel for meddelelse af appeltilladelse eller fri proces.

Stk. 3. Meddelelse om afgørelsen underskrives af formanden eller afdelingsformanden eller af den, som disse bemyndiger hertil.

Stk. 4. Der gives i sager vedrørende appeltilladelse underretning om afgørelsen til en modpart i sagen, der er underrettet eller hørt i anledning af ansøgningen eller klagen.

Stk. 5. Der gives i sager vedrørende appeltilladelse tillige underretning til den eller de retter, som har truffet afgørelse i sagen.

Stk. 6. Der gives i sager vedrørende fri proces tillige underretning til Civilstyrelsen. Meddelelse om bevilling af fri proces i verserende retssager gives tillige til den ret, der behandler sagen.

§ 18. Aktindsigt meddeles af formanden eller afdelingsformanden i overensstemmelse med bestemmelserne i retsplejelovens §§ 41-41 h, 255 a og 729 a-729 d med de fornødne tillempringer.

Stk. 2. Begæring om indsigtsret fra den registrerede i medfør af lov om behandling af personoplysninger behandles efter reglerne i lovens §§ 31-34.

Ændringer

§ 19. Ændringer i nævnets forretningsorden forudsætter enstemmighed.

Ikrafttræden

§ 20. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. marts 2016.

Stk. 2. Bekendtgørelse nr. 1338 af 3. december 2007 om forretningsordenen for Procesbevillingsnævnet ophæves.

8.3 Oversigt over bestemmelser i retsplejeloven mv. om meddelelse af appeltilladelse

Retsplejeloven

Kapitel 16.

Almindelige bestemmelser om procesmåden

§ 148 a. Borgerlige retssager og sager om optagelse af bevis om borgerlige krav anlægges og behandles ved anvendelse af en digital sagsportal, som domstolene stiller til rådighed. Enhver skriftlig henvendelse om sagen skal ske på domstolenes sagsportal, jf. dog stk. 3-6.

Stk. 2. En digital meddelelse anses for at være kommet frem, når den er tilgængelig for retten.

Stk. 3. Sager i medfør af udlændingeloven anlægges og behandles ikke på domstolenes sagsportal. Betalingspåkrav og indsigelser mod betalingspåkrav, jf. kapitel 44 a, indleveres ikke på domstolenes sagsportal, jf. dog stk. 8. Fremkommer der rettidigt indsigelser mod kravet, eller træffer fogedretten afgørelse om genoptagelse, jf. § 477 e, stk. 1 eller 5, og har fordringshaveren anmodet om, at retssagsbehandling indledes uden indlevering af stævning, jf. § 477 b, stk. 4, nr. 3, overgår sagen til behandling på domstolenes sagsportal.

Stk. 4. Vurderer retten, at der foreligger særlige forhold, som gør, at en part, skønsmand m.v. ikke må forventes at kunne anvende domstolenes sagsportal, beslutter retten, at den pågældende fritages fra at anvende domstolenes sagsportal. Rettens beslutning om fritagelse fra at anvende domstolenes sagsportal eller afslag herpå kan ikke uden Procesbevillingsnævnets tilladelse indbringes for højere ret. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til kære, hvis beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for den, der ansøger om kæretilladelse, og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af en højere ret. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet, inden 2 uger efter at beslutningen er truffet.

Stk. 5. Retten kan i øvrigt, når der foreligger særlige forhold, beslutte, at en sag ikke skal anlægges og behandles eller et processkrift eller et andet dokument ikke skal fremsendes ved anvendelse af domstolenes sagsportal.

Stk. 6. Vedkommende retspræsident kan, når der foreligger særlige forhold, beslutte, at rettens sager eller en del heraf i en nærmere afgrænset periode ikke skal behandles på domstolenes sagsportal.

Stk. 7. Beslutninger efter stk. 5 og 6 kan ikke indbringes for højere ret.

Stk. 8. Justitsministeren kan fastsætte regler om, at betalingspåkrav, jf. kapitel 44 a, kære af afgørelser, som træffes af Tinglysningssretten og fogedretten, og kære af afgørelser, som træffes af skifteretten i andre sager end dem, der efter dødsboskiftelovens § 98, ægtefælleskiftelovens § 2, stk. 4, og konkurslovens § 243 behandles efter den borgerlige retspleje, skal indleveres og behandles ved anvendelse af domstolenes sagsportal.

Stk. 9. Domstolsstyrelsen kan fastsætte nærmere regler om anvendelse af domstolenes sagsportal.

Kapitel 23.

Delafgørelser i civile sager

§ 253. Retten kan bestemme, at forberedelsen eller hovedforhandlingen foreløbig skal begrænses til en del af det krav, som sagen angår, eller, hvor sagen omfatter flere krav eller spørgsmål, til et af disse.

Stk. 2. Retten kan træffe særskilt afgørelse om en del af det krav, som sagen angår. Omfatter sagen flere krav eller spørgsmål, kan retten træffe særskilt afgørelse om et af disse.

Stk. 3. Særskilte afgørelser om modkrav eller krav, over for hvilke der er fremsat modkrav, kan kun fuldbyrdes, hvis retten i afgørelsen har truffet bestemmelse om, at afgørelsen mod eller uden sikkerhedsstillelse skal kunne fuldbyrdes for en del eller i sin helhed. Det samme gælder særskilte afgørelser om et enkelt af sagens spørgsmål, der ikke afslutter rettens behandling af sagen eller et af kravene i sagen.

Stk. 4. De i stk. 3 nævnte afgørelser kan først indbringes for højere ret i forbindelse med den endelige afgørelse i sagen, medmindre afgørelsen kan fuldbyrdes eller Procesbevillingsnævnet har tilladt, at afgørelsen indbringes særskilt. Sådantilladelse kan gives, hvis der foreligger særlige grunde. Hvis tilladelse skal gives til at indbringe en afgørelse for Højesteret som 3. instans, skal sagen desuden angå spørgsmål af principiel karakter, jf. § 371, stk. 1, og § 392, stk. 3. En tilladelse til at indbringe afgørelsen for Højesteret som 3. instans kan begrænses til en del af sagen, hvis særlige grunde taler for det.

Stk. 5. Ansøgning om tilladelse efter stk. 4 skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden udløbet af den almindelige frist for indbringelse af afgørelsen. § 371, stk. 2, 2. pkt., og § 392, stk. 4, 2. pkt., finder tilsvarende anvendelse. Meddeles tilladelsen, skal sagen indbringes for den overordnede ret inden 4 uger.

Kapitel 31.

Retshjælp og fri proces

§ 327. Fri proces kan, jf. § 325, gives til en sag i 1. instans

- 1) i de i § 139, stk. 1, § 147 e og kapitel 42 omhandlede sager, dog ikke til sagsøgeren i sager om ændring af en aftale eller dom efter forældreansvarslovens § 14 eller § 17, stk. 2,
- 2) til forbrugeren i sager om tilbagebetaling af pengeydelse, som er omfattet af et påbud efter markedsføringsloven nedlagt af retten eller meddelt af Forbrugerombudsmanden, og
- 3) når ansøgeren helt eller delvis har fået medhold i Advokatnævnet, jf. § 146, et huslejenævn eller et beboerklagenævn eller et centralt statsligt klagenævn med undtagelse af Forbrugerklagenævnet og sagen er indbragt af ansøgeren til opfyldelse af nævnets afgørelse eller et forlig indgået for nævnet eller af modparten til ændring af nævnets afgørelse eller et forlig indgået for nævnet.

Stk. 2. Fri proces kan, jf. § 325, gives til en appelsag, når ansøgeren helt eller delvis har fået medhold i den foregående instans, og sagen er appelleret af modparten.

Stk. 3. Fri proces kan, jf. § 325, gives under skifterettens behandling af boer omfattet af § 1 i lov om ægtefælleskifte m.v.

Stk. 4. Fri proces efter stk. 1-3 kan ikke gives, hvis det er åbenbart, at ansøgeren ikke vil få medhold i sagen.

Stk. 5. Fri proces efter stk. 1-3 meddeles af den ret, som sagen er indbragt for eller kan indbringes for. Afslås fri proces, træffes afgørelsen ved kendelse. Uanset § 392, stk. 3, og § 392 a, stk. 2, kan afslag på fri proces til en sag, der behandles af Sø- og Handelsretten eller af landsretten som 1. instans, kæres uden særlig tilladelse.

§ 334. Beskikkelse af advokat meddeles af rettens præsident. Beskikkelsen omfatter også retshandlinger ved anden ret.

Stk. 2. Der tilkommer den beskikkede advokat et passende salær samt godtgørelse for udlæg, herunder rejseudgifter, som advokaten med føje har haft i forbindelse med hvervet, jf. dog § 333, stk. 1, 2. pkt.

Stk. 3. Anmoder parten om beskikkelse af en bestemt advokat, kan retten betinge beskikkelsen af, at advokaten helt eller delvis frafalder krav mod statskassen om godtgørelse for rejseudgifter.

Stk. 4. Salær og godtgørelse fastsættes af den ret, der har foretaget beskikkelsen. Hvis der er fastsat takster efter stk. 7, fastsættes salæret på baggrund af disse. Fastsættelsen af salær og godtgørelse sker ved særskilt beslutning samtidig med sagens eller retshandlingens afslutning.

Stk. 5. Den beskikkede advokat må ikke modtage salær eller godtgørelse ud over de beløb, der er fastsat af retten. I de i stk. 3 nævnte tilfælde og i tilfælde, hvor den beskikkede advokat giver møde ved en anden ret, jf. stk. 1, 2. pkt., kan der dog træffes aftale mellem parten og advokaten om, at parten skal betale rejseudgifter, der ikke dækkes af statskassen. Reglen i 1. pkt. gælder ikke, såfremt der er truffet særlig aftale mellem parten og advokaten om vederlaget og advokaten frafalder krav på vederlag af statskassen.

Stk. 6. Såfremt omkostninger ved sagen er dækket af en retshjælpforsikring eller anden forsikring, skal salær og godtgørelse til den beskikkede advokat i første række betales af forsikringen.

Stk. 7. Justitsministeren kan fastsætte takster for salær til beskikkede advokater.

Kapitel 36.

Anke civile sager

§ 368. Domme afsagt af en byret kan af parterne ankes til den landsret, i hvis kreds byretten ligger. Angår sagen krav, der efter påstanden har en økonomisk værdi af højst 20.000 kr., kan dommen kun ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. stk. 2.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet kan meddele tilladelse til anke af domme, der er omfattet af stk. 1, 2. pkt., hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Ansøgning om tilladelse skal indgives til nævnet inden 4 uger efter dommens afsigelse. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

Stk. 3. Domme, der er afsagt af en landsret som 1. instans, kan af parterne ankes til Højesteret, for så vidt ikke andet er bestemt ved lov.

Stk. 4. Domme, der er afsagt af Sø- og Handelsretten, kan af parterne ankes til Højesteret eller landsret. Anke kan ske til Højesteret, hvis sagen er af principiel karakter og har generel betydning for rets anvendelsen og retsudviklingen eller væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt, eller hvis andre særlige grunde i øvrigt taler for, at sagen behandles af Højesteret som 2. instans. Anke til landsret sker til den landsret, i hvis kreds sagen skulle have været anlagt efter reglerne i kapitel 22, hvis sagen ikke var blevet anlagt ved Sø- og Handelsretten.

Stk. 5. Når en part anker en dom afsagt af Sø- og Handelsretten til landsret, har andre parter i sagen, også selv om der alene påstås stadfæstelse, krav på, at ankesagen behandles af Højesteret, hvis betingelserne i stk. 4, 2. pkt., er opfyldt. Ønsker en anden part, at ankesagen behandles af Højesteret, indbringer denne part ankesagen for Højesteret ved at afgive et svarskrift til Højesteret med kopi til landsretten inden udløbet af den frist, som landsretten har fastsat for afgivelse af svarskrift.

Stk. 6. Højesteret påser af egen drift, at betingelserne i stk. 4, jf. stk. 5, for anke til Højesteret er opfyldt. Er betingelserne for anke til Højesteret ikke opfyldt, afviser Højesteret anken ved kendelse. I de tilfælde, der er nævnt i stk. 4, kan sagen herefter inden den ordinære ankefrists udløb, eller, hvis den ordinære ankefrist udløber inden 2 uger, inden 2 uger efter afsigelsen af Højesterets kendelse om ankens afvisning, indbringes for landsretten. Indbringes sagen senere, finder § 372, stk. 2, 3.-7. pkt., tilsvarende anvendelse. I de tilfælde, der er nævnt i stk. 5, fortsættes sagens behandling ved landsretten.

Stk. 7. Anken kan omfatte afgørelser, der er truffet under sagen, for så vidt ikke andet er bestemt ved lov.

Stk. 8. Bestemmelser om sagsomkostninger i domme, som er afsagt af en landsret eller af Sø- og Handelsretten, kan kun ankes særskilt med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet. Bestemmelserne i § 371 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 9. Ved særskilt anke af en bestemmelse om sagsomkostninger i en dom, der er afsagt af Sø- og Handelsretten, finder stk. 4-6 tilsvarende anvendelse.

§ 368 a. Landsretten kan afvise at behandle en sag i 2. instans, hvis der ikke er udsigt til, at sagen vil få et andet udfald end i byretten, og sagen ikke er af principiel karakter eller andre grunde ikke i øvrigt taler for, at sagen skal behandles af landsretten. Landsretten kan dog ikke afvise en sag, som er indbragt efter tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.

Stk. 2. Hvis landsretten overvejer at afvise en ankesag efter stk. 1, underrettes parterne herom. Parterne kan herefter inden 2 uger efter at have modtaget meddelelsen give retten og den anden part underretning om deres bemærkninger, hvorefter retten træffer afgørelse.

Stk. 3. Retten træffer ved dom afgørelse om afvisning på det indkomne skriftlige grundlag. Hvor særlige grunde taler derfor, kan retten bestemme, at der skal foretages mundtlig forhandling. Retten kan tillade, at en part eller rettergangsfuldmægtig deltager i den mundtlige forhandling ved anvendelse af telekommunikation, medmindre sådan deltagelse er u hensigtsmæssig.

§ 371. Domme, der er afsagt af en landsret som 2. instans, kan ikke ankes. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til prøvelse i 3. instans, hvis sagen er af principiel karakter. Hvis særlige grunde taler for det, kan tilladelsen begrænses til en del af det krav, som sagen angår, eller, hvor sagen omfatter flere krav eller spørgsmål, til et af disse.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse efter stk. 1, 2. pkt., skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter dommens afsigelse. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

§ 372. Ankefristen er 4 uger. Fristen regnes fra dommens afsigelse.

Stk. 2. Anke sker ved indlevering af ankestævning til den ret, hvis dom indankes. Den ret, hvis dom indankes, sender inden 1 uge efter modtagelse af anken sagens dokumenter til ankeinstansen. Anke skal ske inden ankefristens udløb eller, hvis der er meddelt tilladelse efter § 368, stk. 2, eller § 371, inden 4 uger efter, at tilladelsen er meddelt ansøgeren. Indleveres stævningen senere, afvises anken. Ankeinstansen kan dog undtagelsesvis tillade anke indtil 1 år efter dommens afsigelse. Stævningen skal i så fald indleveres inden 4 uger efter tilladelsens meddelelse. Bestemmelserne i § 398 finder tilsvarende anvendelse ved behandlingen af ansøgning om tilladelse til anke efter fristens udløb. Landsrettens afgørelse kan kun indbringes for Højesteret efter reglerne i § 392, stk. 3-5.

Stk. 3. En anke, der hæves eller afvises af anden grund end overskridelse af fristen efter stk. 2, kan med rettens tilladelse på ny tages under behandling, såfremt ny ankestævning indleveres på rettens kontor inden 2 uger efter, at sagen blev hævet eller afvist.

Kapitel 37.

Kære civile sager

§ 389. Kendelser og beslutninger, der er afsagt af en byret, kan, medmindre andet er bestemt i loven, kæres til den landsret, i hvis kreds byretten ligger.

Stk. 2. Kendelser og beslutninger om sagsomkostninger, der er fastsat til højst 20.000 kr., kan ikke kæres. Hvis det er bestemt, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part, kan afgørelsen herom kun indbringes uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, hvis der er spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 20.000 kr. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 3. Beslutning efter § 334, stk. 4, om salær, der er fastsat til højst 20.000 kr., kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 4. Ansøgning om kæretiladelse efter stk. 2 og 3 skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Nævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

§ 389 a. Kendelser og andre beslutninger, der afsiges af byretten under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til kære, hvis kendelsen eller beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for parten og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af landsretten som 2. instans.

Stk. 2. Ansøgning om kæretiladelse efter stk. 1 skal indgives til Procesbevillingsnævnet, inden 2 uger efter at afgørelsen er truffet.

§ 391. Bestemmelser i domme afsagt af en byret om sagsomkostninger, der er fastsat til mere end 20.000 kr., kan indbringes særskilt for landsret ved kære. Hvis det er bestemt, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part, kan bestemmelsen herom kun indbringes særskilt, hvis der er spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 20.000 kr.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet kan give tilladelse til kære af bestemmelser i domme om sagsomkostninger, der efter stk. 1 ikke kan påkæres, hvis særlige grunde taler derfor. Bestemmelserne i § 389, stk. 4, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Domme, hvorved retten afviser sagen, fordi den ikke er indbragt for rette domstol eller ikke rettidigt er indbragt for domstolene eller ankeretten, kan indbringes for højere ret ved kære. Hvis dommen er afsagt af en landsret som ankeinstans, kan kære kun ske med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådantilladelse kan gives, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Ansøgning om kæretiladelse skal indgives til nævnet inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Procesbevillingsnævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

Stk. 4. Domme, hvorved landsretten afviser sagen efter § 368 a, kan indbringes for Højesteret ved kære. Kære kan kun ske med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådantilladelse kan gives, hvis særlige grunde taler derfor. Ansøgning om kæretiladelse skal indgives til nævnet, inden 2 uger efter at afgørelsen er truffet. Procesbevillingsnævnet kan dog undtagelsesvis

give tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter at afgørelsen er truffet.

§ 392. Kendelser og beslutninger, der afsiges af en landsret efter reglerne i § 253 i en sag, der behandles af retten som 1. instans, kan kæres til Højesteret, hvis afgørelsen kan fuldbyrdes eller Procesbevillingsnævnet har tilladt, at afgørelsen indbringes særskilt. Sådan tilladelse kan gives, hvis der foreligger særlige grunde, jf. § 253, stk. 4.

Stk. 2. En kendelse om afvisning, der afsiges af en landsret efter § 226, stk. 5, kan kæres til Højesteret uden forudgående tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.

Stk. 3. I andre tilfælde kan landsrettens kendelser og beslutninger kæres til Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådan tilladelse kan gives, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Hvis kendelsen eller beslutningen er afsagt efter reglerne i § 253, skal der desuden foreligge særlige grunde, jf. § 253, stk. 4.

Stk. 4. Ansøgning om kæretilladelse efter stk. 1 og 3 skal indgives til Procesbevillingsnævnet, inden 2 uger efter at afgørelsen er truffet. Procesbevillingsnævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse efter stk. 3, 1. og 2. pkt., hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter at afgørelsen er truffet.

Stk. 5. Hvis særlige grunde taler for det, kan en tilladelse efter stk. 3 til at kære til Højesteret som 3. instans begrænses til en del af sagen.

§ 392 a. Kendelser og beslutninger, der afsiges af Sø- og Handelsretten efter reglerne i § 253, kan kæres til landsretten, hvis afgørelsen kan fuldbyrdes eller Procesbevillingsnævnet har tilladt, at afgørelsen indbringes særskilt. Sådan tilladelse kan gives, hvis der foreligger særlige grunde, jf. § 253, stk. 4. Kære sker til den landsret, i hvis kreds sagen skulle have været anlagt efter reglerne i kapitel 22, hvis sagen ikke var blevet anlagt ved Sø- og Handelsretten.

Stk. 2. I andre tilfælde kan Sø- og Handelsrettens kendelser og beslutninger kæres til landsretten med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådan tilladelse kan gives, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Kære sker til den landsret, i hvis kreds sagen skulle have været anlagt efter reglerne i kapitel 22, hvis sagen ikke var blevet anlagt ved Sø- og Handelsretten.

Stk. 3. Ansøgning om kæretilladelse efter stk. 1 og 2 skal indgives til Procesbevillingsnævnet, inden 2 uger efter at afgørelsen er truffet. Procesbevillingsnævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse efter stk. 2, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter at afgørelsen er truffet.

§ 394. Kærefristen, der regnes fra den dag, afgørelsen er truffet, er 2 uger.

Stk. 2. Kære skal ske inden kærefristens udløb eller, hvis der er meddelt tilladelse efter § 148 a, stk. 4, § 389, § 389 a, stk. 1, § 391, § 392 eller § 392 a, stk. 2, inden 2 uger efter, at tilladelsen er meddelt ansøgeren. Hvis der er meddelt tilladelse efter § 392, stk. 3, jf. § 253, stk. 4, skal kære ske, inden 4 uger efter at tilladelsen er meddelt ansøgeren. Iværksættes kære senere, afvises kæren af den ret, hvortil afgørelsen kæres. Retten kan dog undtagelsesvis tillade kære indtil 6 måneder efter afgørelsen. Kæreskriftet skal i så fald indleveres inden 2 uger efter tilladelsens meddelelse. Bestemmelserne i § 398 finder tilsvarende anvendelse ved behandling af ansøgning om tilladelse til kære efter fristens udløb.

§ 395. Kære har ikke opsættende virkning, medmindre andet er bestemt i loven, eller det bestemmes af den ret, hvis afgørelse kæres, eller den ret, hvortil afgørelsen kæres. Det samme gælder ansøgning til Procesbevillingsnævnet om tilladelse til kære efter § 389 a.

Kapitel 43 a.

Prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse

§ 475. Anke sker ved meddelelse til dommeren. Ankefristen er 4 uger fra dommens afsigelse. Byretten sender meddelelsen om anken samt sagens akter til landsretten, der berammer mundtlig forhandling af sagen i et retsmøde, til hvilket parterne indkaldes af retten med et af denne bestemt varsel. Bestemmelserne i § 372, stk. 2, 3.-8. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Om sagens behandling i landsretten gælder tilsvarende regler som fastsat for byretsbehandlingen.

Stk. 3. Landsrettens dom kan ikke ankes til Højesteret. Bestemmelserne i § 371, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, finder dog tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Anke har kun opsættende virkning, når det bestemmes af den ret, hvis afgørelse påankes, eller af den ret, til hvilken anke sker.

Kapitel 43 b.

Prøvelse af beslutning om adoption uden samtykke

§ 475 i. Ankefristen er 4 uger ved anke til landsret og 4 uger ved anke til Højesteret. Der kan ikke i medfør af § 372, stk. 2, meddeles tilladelse til at anke dommen efter ankefristens udløb.

Stk. 2. Anke til landsret sker ved meddelelse til byretten. Meddelelsen kan ske mundtligt til retsbogen. Retten sender meddelelsen og sagens akter til landsretten.

Stk. 3. Landsrettens dom kan ikke ankes til Højesteret. Bestemmelserne i § 371, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, finder dog tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Om kære gælder reglerne i kapitel 37. Der kan dog ikke i medfør af § 394, stk. 2, meddeles tilladelse til at kære de i § 475 b, stk. 4, nævnte kendelser efter kærefristens udløb.

Stk. 5. Om sagens behandling i landsretten og Højesteret gælder tilsvarende regler som fastsat for byretsbehandlingen.

Kapitel 53.

Appel af fogedrettens afgørelser

§ 584. Afgørelser, der er truffet af en fogedret, kan, medmindre andet er bestemt i loven, kæres til den landsret, i hvis kreds fogedretten ligger.

Stk. 2. Afgørelser om udlæg for krav, der har en økonomisk værdi af højst 20.000 kr., kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 3. Ansøgning om karettilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter afgørelsen. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afgørelsen.

Stk. 4. Fogedrettens afgørelse efter § 561, stk. 2-4, § 562, stk. 1-3, § 563, § 566, stk. 3, 3. pkt., § 569, stk. 1, 4. pkt., § 570, stk. 2, 3. pkt., og stk. 3, § 571, stk. 1, § 576, stk. 2, og § 577, stk. 2, kan ikke kæres.

§ 584 a. Fogedrettens afgørelser om omkostninger, der er fastsat til mere end 20.000 kr., kan særskilt kæres. Det samme gælder afgørelser, hvorved det er bestemt, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part, hvis der er spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 20.000 kr.

Stk. 2. Procesbevillingsnævnet kan meddele tilladelse til kære af fogedrettens afgørelse om omkostninger, der efter stk. 1 ikke kan påkæres, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 3. Beslutning efter § 334, stk. 4, om salær, der er fastsat til højst 20.000 kr., kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor.

Stk. 4. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 2 uger efter afgørelsen. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 6 måneder efter afgørelsen.

§ 585. Landsrettens afgørelse i en kæresag kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til kære, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Hvis særlige grunde taler for det, kan tilladelsen begrænses til en del af sagen.

Stk. 2. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter afgørelsen. I andre sager end auktionssager kan nævnet dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afgørelsen.

§ 586. Kære skal ske inden 4 uger efter, at forretningen er foretaget, eller, hvis forretningen ikke foretages, inden 4 uger efter den afgørelse, som kæres.

Stk. 2. Er der meddelt tilladelse efter § 584, stk. 2 og 3, § 584 a, stk. 2-4, eller § 585, skal kære ske inden 4 uger efter, at tilladelsen er meddelt ansøgeren.

Stk. 3. Såfremt kæren går ud på ophævelse af auktion over et luftfartøj, der er registreret i en fremmed stat, som har tiltrådt Genèvekonventionen af 19. januar 1948, er fristen dog 6 måneder efter salgsdagen, dersom den kærende som grund for ophævelsen påberåber sig, at reglerne i § 544, stk. 2, ikke har været overholdt.

Stk. 4. Iværksættes kære efter fristens udløb, afvises kæren af den ret, hvortil afgørelsen kæres. Retten kan dog undtagelsesvis tillade kære indtil 1 år, i auktionssager dog indtil 6 måneder, efter afgørelsen. Kæreskriftet skal i så fald indleveres inden 4 uger efter tilladelsens meddelelse. Bestemmelserne i § 398 finder tilsvarende anvendelse. Landsrettens afgørelse kan kun indbringes for Højesteret efter reglerne i § 392, stk. 3-5.

Kapitel 82.

Anke til landsretten – straffesager

§ 902. Anklagemyndigheden kan kun anke, når der efter loven kan idømmes andre offentligretlige følger end bøde eller konfiskation for lovovertrædelsen.

Stk. 2. Tiltalte kan kun anke, når tiltalte har givet møde i byretten og er idømt

- 1) mere end 20 dagbøder,
- 2) en bøde på over 3.000 kr.,
- 3) konfiskation af genstande af tilsvarende værdi eller
- 4) andre offentligretlige følger.

Stk. 3. Hvis sagen er fremmet i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4, kan tiltalte anke, selv om tiltalte ikke har givet møde i byretten, hvis anken ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld og betingelserne i stk. 2 i øvrigt er opfyldt.

Stk. 4. Afgørelser efter §§ 899 og 900 kan ikke indbringes for højere ret.

§ 903. Procesbevillingsnævnet kan tillade anke af domme, der ikke kan ankes efter § 902, stk. 1-3, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler for det.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse til anke skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 14 dage efter dommens afsigelse. Hvis det er tiltalte, der vil anke, beregnes fristen som i § 904,

stk. 2 og 3. Procesbevillingsnævnet kan undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter dommens afsigelse. Hvis det er anklagemyndigheden, der ønsker at anke, skal den samtidig med ansøgningen til Procesbevillingsnævnet sende underretning om ansøgningen til tiltalte. Manglende underretning medfører ikke, at sagen kan afvises.

Stk. 3. Reglerne i stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse på tilladelse til anke af de afgørelser, der er nævnt i § 902, stk. 4.

Stk. 4. Hvis Procesbevillingsnævnet meddeler tiltalte eller anklagemyndigheden tilladelse til anke efter stk. 1 eller 3, indbringer anklagemyndigheden sagen for landsretten. Sagen skal indbringes inden 14 dage efter, at Procesbevillingsnævnet har underrettet anklagemyndigheden om tilladelsen. Hvis det er anklagemyndigheden, der har fået tilladelse til anke, skal anklagemyndigheden forkynde en meddelelse om anke for tiltalte, jf. § 907, stk. 2, inden udløb af den frist, der er anført i 2. pkt.

§ 904. Ankefristen er 14 dage og regnes fra dommens afsigelse, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. Hvis dommen skal forkyndes efter § 219 a, stk. 5, regnes tiltaltes ankefrist fra forkyndelsen.

Stk. 3. Hvis sagen er afgjort efter § 897 og tiltalte ikke var til stede eller gjort bekendt med tidspunktet for dommens afsigelse, regnes tiltaltes ankefrist fra den dag, hvor retten har sendt en udskrift af dommen til tiltalte.

Kapitel 83.

Anke til Højesteret – straffesager

§ 932. Landsrettens domme i straffesager kan kun ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådant tilladelse kan meddeles, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Tilladelsen kan begrænses til en del af sagen, herunder med hensyn til de grunde, hvorpå anken kan støttes, jf. § 933, stk. 2, hvis særlige grunde taler for det.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse til anke skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 14 dage efter dommens afsigelse. Hvis det er tiltalte, der vil anke, beregnes fristen efter reglerne i § 904, stk. 2 og 3, og § 904, stk. 3, finder tilsvarende anvendelse, hvis sagen er behandlet efter § 930 a. Procesbevillingsnævnet kan undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter dommens afsigelse. Hvis det er anklagemyndigheden, der vil anke, skal den samtidig med ansøgningen til Procesbevillingsnævnet underrette tiltalte om ansøgningen. Manglende underretning medfører ikke, at sagen kan afvises.

Stk. 3. Når ansøgning om tilladelse til anke er indgivet, kan Højesteret beslutte, at fuldbyrdelse af dommen skal udsættes eller standses. Dette sker i hvert fald, når anke tillades.

§ 933. Ved iværksættelse af anken til Højesteret finder § 903, stk. 4, § 905, stk. 1 og 3, § 906, § 907, stk. 2-4, § 910, stk. 1 og 2, og § 913 tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Anke kan ske under henvisning til de grunde, der er nævnt i § 912, stk. 1, nr. 1-3. Reglen i § 912, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Sager om opløsning af politiske foreninger kan altid indbringes for Højesteret.

Kapitel 85.

Kære til højere ret – straffesager

§ 968 a. Kendelser og andre beslutninger, der er afsagt af landsretten under behandling af en ankesag, kan kun kæres til Højesteret af sagens parter eller de personer, der er nævnt i § 968, stk. 2, under tilsvarende betingelser som anført i § 968 og med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådan tilladelse kan meddeles, hvis kæremålet angår spørgsmål af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse til kære skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 14 dage efter kendelsens eller beslutningens afsigelse. Er det tiltalte, der vil kære, og har tiltalte ikke været til stede ved afsigelsen, regnes ansøgningsfristen fra forkyndelsen af afgørelsen. Procesbevillingsnævnet kan undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter kendelsens eller beslutningens afsigelse. Hvis det er anklagemyndigheden, der vil kære, skal den samtidig med ansøgningen til Procesbevillingsnævnet give underretning om ansøgningen til den, som kendelsen eller beslutningen vedrører. Manglende underretning medfører ikke, at sagen kan afvises.

Stk. 3. Hvis Procesbevillingsnævnet meddeler tiltalte eller anklagemyndigheden tilladelse til kære efter stk. 1, indbringer anklagemyndigheden sagen for Højesteret. Sagen skal indbringes inden 14 dage efter, at Procesbevillingsnævnet har underrettet anklagemyndigheden om tilladelsen.

Stk. 4. Kendelser og andre beslutninger, der er afsagt af landsretten under behandling af en ankesag, og som retter sig mod nogen, der ikke er part i sagen, kan kæres til Højesteret under tilsvarende betingelser som anført i § 968 uden tilladelse efter stk. 1, jf. dog § 1013, stk. 3.

§ 973. Landsrettens afgørelse i en kæresag kan kun kæres til Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådan tilladelse kan meddeles, hvis kæremålet angår spørgsmål af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Tilladelsen kan begrænses til en del af sagen, hvis særlige grunde taler for det. Reglerne i § 968 a, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.

Kapitel 91.

Sagsomkostninger – straffesager

§ 1013. Når en dom er påanket, prøver den overordnede ret omkostningsspørgsmålet, for så vidt dettes afgørelse afhænger af ankens udfald, eller det særlig er inddraget under anken. En tilsvarende regel gælder, når kæremål rejses mod en kendelse, der har pålagt erstatning af omkostninger i forbindelse med straf eller lignende følger. I andre tilfælde kan kæremål rejses mod rettens afgørelse af omkostningsspørgsmålet, når afgørelsen er uafhængig af sagens udfald, og de pålagte omkostningers beløb kan antages at ville overstige 40 kr.

Stk. 2. Foranstående regler gælder også med hensyn til fastsættelse af vederlag til offentlige anklagere, hvor derom bliver spørgsmål, og til forsvarere.

Stk. 3. Landsrettens afgørelser om vederlag til forsvarere kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til, at afgørelsen kæres til Højesteret, hvis kæremålet angår spørgsmål af principiel karakter eller andre særlige grunde i øvrigt taler for det. Reglerne i § 968 a, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Pålagte omkostninger kan af restanceinddrivelsesmyndigheden inddrives efter reglerne i § 90, stk. 2-4, § 91, stk. 2-5, og § 92 i lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

Lov nr. 1867 af 29. december 2015 om ændring af retsplejeloven, lov om Domstolsstyrelsen og lov om retsafgifter (Digitalisering af retsprocessen i borgerlige sager, oprettelse af en domsdatabase m.v.):

§ 5. Loven træder i kraft den 1. januar 2016.

Stk. 2. Loven finder anvendelse på alle sager, som anlægges, appelleres eller henvises efter lovens ikrafttræden. For sager, der er anlagt, appelleret eller henvist før lovens ikrafttræden, finder de hidtil gældende regler anvendelse, jf. dog stk. 3.

Stk. 3. § 1, nr. 2, 40, 41 og 47, finder anvendelse på sager, der er anlagt, appelleret eller henvist før lovens ikrafttræden.

Stk. 4. Domstolsstyrelsen kan fastsætte regler om, at sager i bestemte retskredse og retsinstanser, som anlægges, appelleres eller henvises i en nærmere fastsat periode efter lovens ikrafttræden, ikke skal anlægges eller behandles på domstolenes sagsportal. For disse sager finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Stk. 5. Sager, som er anlagt før lovens ikrafttræden og appelleres efter lovens ikrafttræden, skal gøres tilgængelige på domstolenes sagsportal af den ret, hvis afgørelse appelleres.

Stk. 6. Retten kan beslutte, at en sag, som er anlagt før lovens ikrafttræden eller behandles efter de hidtil gældende regler, jf. stk. 4, 2. pkt., skal behandles efter reglerne i denne lov. Beslutningen kan ikke uden Procesbevillingsnævnets tilladelse indbringes for højere ret. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til kære, hvis beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for den, der ansøger om kæretilladelse, og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af en højere ret. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet, inden 2 uger efter at beslutningen er truffet. Kære skal ske, inden 2 uger efter at tilladelsen er meddelt ansøgeren.

Stk. 7. Domstolsstyrelsen kan fastsætte regler om, at alle verserende borgerlige retssager og sager om optagelse af bevis om borgerlige krav skal behandles efter reglerne i denne lov.

Servicebogen

Kapitel 30

Klage og domstolsprøvelse

§ 171. Byrettens afgørelse kan ikke indbringes for landsretten. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til anke, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Ansøgning om tilladelse skal indgives til nævnet inden 4 uger efter dommens afsigelse. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.

8.4 Oversigt over bestemmelser i retsplejeloven om fri proces

Kapitel 31

Retshjælp og fri proces

§ 325. Der kan efter ansøgning meddeles en person, der opfylder de økonomiske betingelser efter stk. 2-5, og som ikke har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostninger ved sagen, fri proces efter reglerne i §§ 327 og 328.

Stk. 2. Personer, hvis indtægtsgrundlag ikke overstiger de i stk. 3-5 nævnte beløb, opfylder de økonomiske betingelser for at få fri proces, medmindre omkostningerne ved sagen må antages at blive uvæsentlige i forhold til ansøgerens indtægtsgrundlag. Justitsministeren fastsætter regler om opgørelse af indtægtsgrundlaget.

Stk. 3. Indtægtsgrænsen udgør 236.000 kr. (2005-niveau) for enlige.

Stk. 4. For samlevende anvendes parrets samlede indtægtsgrundlag, og indtægtsgrænsen udgør 300.000 kr. (2005-niveau). Hvis parret har modstående interesser i sagen, anvendes dog ansøgerens eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige. I sager om ægteskab eller forældremyndighed, jf. kapitel 42, kan ansøgerens eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige også anvendes.

Stk. 5. Indtægtsgrænsen forhøjes med 41.000 kr. (2005-niveau) for hvert barn under 18 år, herunder stedbørn eller plejebørn, som enten bor hos ansøgeren eller i overvejende grad forsørges af denne.

§ 326. De i § 323, stk. 6, og § 325, stk. 3-5, angivne beløb reguleres hvert år pr. 1. januar med 2,0 pct. tillagt eller fratrukket tilpasningsprocenten for det pågældende finansår, jf. lov om en satsreguleringsprocent. De regulerede beløb efter § 323, stk. 6, afrundes til det nærmeste hele kronebeløb, der kan deles med 10. De regulerede beløb efter § 325, stk. 3-5, afrundes til det nærmeste hele kronebeløb, der kan deles med 1.000. Reguleringen sker på grundlag af de på reguleringstidspunktet gældende beløb før afrunding. Justitsministeren bekendtgør hvert år, hvilke reguleringer der skal finde sted.

§ 327. Fri proces kan, jf. § 325, gives til en sag i 1. instans

- 1) i de i § 139, stk. 1, § 147 e og kapitel 42 omhandlede sager, dog ikke til sagsøgeren i sager om ændring af en aftale eller dom efter forældreansvarslovens § 14 eller § 17, stk. 2,
- 2) til forbrugeren i sager om tilbagebetaling af pengeydelse, som er omfattet af et påbud efter markedsføringsloven nedlagt af retten eller meddelt af Forbrugerombudsmanden, og
- 3) når ansøgeren helt eller delvis har fået medhold i Advokatnævnet, jf. § 146, et huslejenævn eller et beboerklagenævn eller et centralt statsligt klagenævn med undtagelse af Forbrugerklagenævnet og sagen er indbragt af ansøgeren til opfyldelse af nævnets afgørelse eller et forlig indgået for nævnet eller af modparten til ændring af nævnets afgørelse eller et forlig indgået for nævnet.

Stk. 2. Fri proces kan, jf. § 325, gives til en appelsag, når ansøgeren helt eller delvis har fået medhold i den foregående instans, og sagen er appelleret af modparten.

Stk. 3. Fri proces kan, jf. § 325, gives under skifterettens behandling af boer omfattet af § 1 i lov om ægtefælleskifte m.v.

Stk. 4. Fri proces efter stk. 1-3 kan ikke gives, hvis det er åbenbart, at ansøgeren ikke vil få medhold i sagen.

Stk. 5. Fri proces efter stk. 1-3 meddeles af den ret, som sagen er indbragt for eller kan indbringes for. Afslås fri proces, træffes afgørelsen ved kendelse. Uanset § 392, stk. 3, og §

392 a, stk. 2, kan afslag på fri proces til en sag, der behandles af Sø- og Handelsretten eller af landsretten som 1. instans, kæres uden særlig tilladelse.

§ 328. Uden for de tilfælde, der er nævnt i § 327, kan fri proces, jf. § 325, gives, hvis ansøgeren skønnes at have rimelig grund til at føre proces.

Stk. 2. I vurderingen af, om ansøgeren har rimelig grund til at føre proces, indgår blandt andet

- 1) sagens betydning for ansøgeren,
- 2) udsigten til, at ansøgeren vil få medhold i sagen,
- 3) sagsgenstandens størrelse,
- 4) størrelsen af de forventede omkostninger og
- 5) muligheden for at få sagen behandlet ved Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, et administrativt nævn eller et privat tvistløsningsorgan, der er godkendt af erhvervs- og vækstministeren.

Stk. 3. I sager i 1. instans om opsigelse eller ophævelse af boliglejemål eller ansættelsesforhold eller om personskade anses henholdsvis lejerens, arbejdstagerens og skadelidtes for at have rimelig grund til at føre proces, medmindre forhold som nævnt i stk. 2, nr. 2-5, klart taler herimod.

Stk. 4. Fri proces efter stk. 1-3 kan kun undtagelsesvis gives til

- 1) sager, der udspringer af ansøgerens erhvervsvirksomhed, eller
- 2) sagsøgeren i sager om ærekrænkelser, medmindre en ærekrænkelser af en vis grovhed er udbredt gennem et massemedium eller i øvrigt til en videre kreds.

Stk. 5. Fri proces efter stk. 1-3 meddeles af justitsministeren. Afslås fri proces, kan afslaget påklages til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter, at ansøgeren har fået meddelelse om afslaget.

§ 329. Uden for de tilfælde, der er nævnt i § 325, jf. §§ 327 og 328, kan justitsministeren efter ansøgning meddele en part fri proces, når særlige grunde taler for det. Dette gælder navnlig i sager, som er af principiel karakter eller af almindelig offentlig interesse, eller som har væsentlig betydning for ansøgerens sociale eller erhvervsmæssige situation. Afslås fri proces, kan afslaget påklages til Procesbevillingsnævnet inden 4 uger efter, at ansøgeren har fået meddelelse om afslaget.

§ 330. Justitsministeren kan fastsætte regler om indholdet af en ansøgning om fri proces og om de oplysninger, som ansøgeren skal meddele.

§ 331. Fri proces medfører for vedkommende part

- 1) fritagelse for afgifter efter lov om retsafgifter,
- 2) beskikkelse af en advokat til at udføre sagen mod vederlag af statskassen, jf. § 334,
- 3) godtgørelse fra statskassen for udgifter, som med føje er afholdt i forbindelse med sagen,
- 4) fritagelse for at erstatte modparten sagens omkostninger og
- 5) i boer omfattet af § 1 i lov om ægtefælleskifte m.v. fritagelse for
 - a) sikkerhedsstillelse for omkostninger ved boets behandling,
 - b) betaling af partens andel af bobehandlerens salær og
 - c) hæftelse for statskassens krav mod den anden ægtefælle, jf. § 44, stk. 1, i lov om ægtefælleskifte m.v.

Stk. 2. Fri proces kan i bevillingen begrænses til enkelte af de i stk. 1 nævnte begunstigelser.

Stk. 3. I boer omfattet af § 1 i lov om ægtefælleskifte m.v. gælder følgende:

- 1) Fritagelsen for afgifter efter stk. 1, nr. 1, omfatter ikke skifteafgift efter §§ 34 a og 34 b i lov om retsafgifter.

2) Stk. 1, nr. 2, finder kun anvendelse, når skifteretten beskikker en advokat i medfør af § 23 i lov om ægtefælleskifte m.v.

3) Stk. 1, nr. 3, finder ikke anvendelse.

Stk. 4. Virkningerne af fri proces omfatter hele sagen i den pågældende instans, herunder den procedure, der er nødvendig for at opnå en ny foretagelse af sagen for samme ret, samt fuldbyrdelse af afgørelsen. Virkningerne omfatter tillige de foranstaltninger, som af hensyn til forberedelsen af sagsanlægget med føje er foretaget inden meddelelse af fri proces.

Stk. 5. Virkningerne af fri proces omfatter også behandlingen af sagen i 2. eller 3. instans, såfremt sagen er indbragt for højere ret af modparten og den part, der har fri proces, helt eller delvis har fået medhold i den foregående instans.

Stk. 6. Virkningerne af fri proces ophører ikke ved en parts død.

Stk. 7. Bevillingen kan tilbagekaldes, når de forudsætninger, under hvilke den er meddelt, viser sig ikke at være til stede eller at være bortfaldet. Når bevillingen tilbagekaldes, ophører virkningerne af fri proces.

§ 332. Retten træffer afgørelse om betaling af sagsomkostninger, som om der ikke var givet fri proces, herunder et skønsmæssigt fastsat beløb svarende til de afgifter, der efter sagsgenstandens værdi skulle have været betalt, jf. § 331, stk. 1, nr. 1. I det omfang en part er fritaget for betaling af sagsomkostninger til modparten, jf. § 331, stk. 1, nr. 4, betales sagsomkostningerne af statskassen. Pålægges modparten at betale sagsomkostninger, tilfalder beløbet statskassen. Har den part, der har fri proces, selv afholdt udgifter i anledning af sagen, fordeler retten dog beløbet mellem statskassen og parten.

Stk. 2. Retten kan pålægge en part, der har fri proces, helt eller delvis at erstatte statskassens udgifter ved den fri proces, i det omfang udgifterne ikke pålægges modparten, når partens forhold, herunder som disse er efter sagens udfald, taler for det.

§ 333. For hver ret antager justitsministeren et passende antal advokater til at udføre sager for parter, der har fri proces, eller for hvem der i øvrigt beskikkes en advokat efter reglerne i denne lov. Justitsministeren kan ved antagelse af en advokat ved en byret bestemme, at der ikke skal tilkomme den pågældende godtgørelse for rejseudgifter ved møde inden for retskredsen.

Stk. 2. I ankesager kan den advokat, der har været beskikket under behandlingen i den foregående instans, beskikkes til også at føre sagen for den overordnede ret, såfremt advokaten er mødeberettiget for denne ret.

Stk. 3. Efter partens anmodning kan en advokat, der ikke er antaget ved vedkommende ret, beskikkes, såfremt det findes forsvarligt og advokaten er mødeberettiget for retten og villig til at lade sig beskikke.

Stk. 4. En autoriseret advokatfuldmægtig eller en advokat, der ikke har møderet for landsret, kan beskikkes i en sag, der anmeldes som prøvesag, hvis det findes forsvarligt. Det er dog en betingelse, at sagen ikke på forhånd skønnes uegnet som prøvesag, og at parten meddeler samtykke hertil.

Stk. 5. De i stk. 1 nævnte advokater skal yde retshjælp efter § 323, stk. 1, 2. pkt. Advokater, der ikke er omfattet af stk. 1, kan ved anmeldelse til den myndighed, som justitsministeren bestemmer, påtage sig en tilsvarende forpligtelse.

§ 334. Beskikkelse af advokat meddeles af rettens præsident. Beskikkelsen omfatter også retshandlinger ved anden ret.

Stk. 2. Der tilkommer den beskikkede advokat et passende salær samt godtgørelse for udlæg, herunder rejseudgifter, som advokaten med føje har haft i forbindelse med hvervet, jf. dog § 333, stk. 1, 2. pkt.

Stk. 3. Anmoder parten om beskikkelse af en bestemt advokat, kan retten betinge beskikkelsen af, at advokaten helt eller delvis frafalder krav mod statskassen om godtgørelse for rejseudgifter.

Stk. 4. Salær og godtgørelse fastsættes af den ret, der har foretaget beskikkelsen. Hvis der er fastsat takster efter stk. 7, fastsættes salæret på baggrund af disse. Fastsættelsen af salær og godtgørelse sker ved særskilt beslutning samtidig med sagens eller retshandlingens afslutning.

Stk. 5. Den beskikkede advokat må ikke modtage salær eller godtgørelse ud over de beløb, der er fastsat af retten. I de i stk. 3 nævnte tilfælde og i tilfælde, hvor den beskikkede advokat giver møde ved en anden ret, jf. stk. 1, 2. pkt., kan der dog træffes aftale mellem parten og advokaten om, at parten skal betale rejseudgifter, der ikke dækkes af statskassen. Reglen i 1. pkt. gælder ikke, såfremt der er truffet særlig aftale mellem parten og advokaten om vederlaget og advokaten frafalder krav på vederlag af statskassen.

Stk. 6. Såfremt omkostninger ved sagen er dækket af en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, skal salær og godtgørelse til den beskikkede advokat i første række betales af forsikringen.

Stk. 7. Justitsministeren kan fastsætte takster for salær til beskikkede advokater.

§ 335. Såfremt omkostninger ved sagen er dækket af en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, indtræder statskassen i sikredes krav mod forsikringsselskabet, i det omfang statskassen har ydet dækning efter reglerne om retshjælp og fri proces. Dette gælder dog ikke dækning i form af fritagelse for afgifter efter § 331, stk. 1, nr. 1.

§ 336. Der kan efter ansøgning ydes en part, som har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostninger ved sagen, godtgørelse fra statskassen af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, såfremt sagens karakter eller omstændighederne i øvrigt kan begrunde, at omkostningerne ikke har kunnet afholdes inden for forsikringens maksimum. Bestemmelserne i §§ 325-328 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Omkostninger ved sagen dækkes efter stk. 1, i det omfang statskassen, hvis der havde været meddelt fri proces, ville have ydet dækning efter §§ 331, 332 og 334.

Stk. 3. Når retten i medfør af § 327, stk. 5, har truffet afgørelse om, at betingelserne i stk. 1 for dækning af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, er opfyldt, fastsætter retten samtidig, hvilket beløb der kan dækkes, jf. stk. 2.

Stk. 4. Når justitsministeren eller Procesbevillingsnævnet i medfør af § 328, stk. 5, har truffet afgørelse om, at betingelserne i stk. 1 for dækning af den del af omkostningerne, der overstiger forsikringens maksimum, er opfyldt, kan justitsministeren træffe afgørelse om udbetaling af det ansøgte beløb, såfremt dette kan godkendes, jf. stk. 2. Kan justitsministeren ikke godkende det ansøgte beløb, sender justitsministeren sagen til den ret, der behandler eller senest har behandlet sagen, hvorefter retten fastsætter, hvilket beløb der kan dækkes, jf. stk. 2.

8.5 Lov om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager for internationale klageorganer i henhold til menneskerettighedskonventioner som ændret ved lov nr. 263 af 16. marts 2016

§ 1. Retshjælp kan ydes til indgivelse og førelse af klagesager mod Danmark for internationale klageorganer, som i henhold til konventioner om beskyttelse af menneskerettigheder, som Danmark har tiltrådt, skal behandle klager fra en person over en krænkelse af vedkommendes rettigheder efter konventionen.

§ 2. Justitsministeren yder efter ansøgning retshjælpen til den person, der har klaget, såfremt der skønnes at være rimelig grund til at føre klagesagen og det internationale klageorgan har anmodet om den danske regerings retlige bemærkninger til klagen.

Stk. 2. Retshjælpen omfatter alene de omkostninger, som det ikke er muligt at få godtgjort af det internationale klageorgan.

§ 3. Justitsministeren kan, når særlige grunde taler derfor og de i § 2, stk. 1, anførte betingelser er opfyldt, yde retshjælp til juridiske personer.

§ 4. Retshjælpen omfatter godtgørelse fra statskassen af rimelige udgifter til advokat og øvrige rimelige udgifter, der er nødvendige for førelse af sagen.

Stk. 2. Når særlige grunde taler derfor, kan udgifter til andre procesfuldmægtige end advokater godtgøres.

Stk. 3. Retshjælp kan begrænses til visse udgiftsposter. Der kan endvidere fastsættes en beløbsgrænse for godtgørelsen fra statskassen.

Stk. 4. Retshjælp kan tilbagekaldes, når klager ikke længere har rimelig grund til at føre klagesagen. Når retshjælpen tilbagekaldes, ophører virkningerne af retshjælpen.

Stk. 5. I det omfang det internationale klageorgans behandling af en klagesag fortsætter trods klagers død, kan virkningerne af retshjælpen opretholdes.

§ 4 a. Meddeles der afslag på retshjælp efter denne lov, kan afslaget påklages til Procesbevillingsnævnet, inden 4 uger efter at ansøgeren har fået meddelelse om afslaget.

§ 5. Loven træder i kraft den 1. april 2000.

Stk. 2. Loven finder anvendelse på klager, der indgives til et internationalt klageorgan efter lovens ikrafttræden. Loven finder endvidere anvendelse på klager, der er indgivet før lovens ikrafttræden, men hvor det internationale klageorgan anmoder om den danske regerings retlige bemærkninger til klagen efter lovens ikrafttræden.

§ 6. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

8.6 Bekendtgørelse nr. 1435 af 1. december 2015 om fri proces

Bekendtgørelse om fri proces

I medfør af § 325, stk. 2, § 326 og § 330 i lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 1255 af 16. november 2015, fastsættes:

§ 1. Ved afgørelser om fri proces benyttes som indtægtsgrundlag summen af:

- 1) den personlige indkomst efter personskattelovens § 3 og
- 2) kapitalindkomsten efter personskattelovens § 4 med tillæg af aktieindkomsten efter personskattelovens § 4 a og CFC-indkomsten efter personskattelovens § 4 b.

Stk. 2. Ved beregninger efter stk. 1 anvendes de indkomster, der fremgår af årsopgørelsen for det forrige kalenderår. Hvis summen af kapitalindkomsten, aktieindkomsten og CFC-indkomsten er negativ, ses der bort fra den. For samlevende gælder dette kun, hvis parret samlet set har negativ indkomst af de nævnte arter.

Stk. 3. Fri proces efter retsplejelovens §§ 327 og 328 kan meddeles, hvis ansøgerens indtægtsgrundlag opgjort efter stk. 1 er 308.000 kr. eller mindre. Lever ansøgeren i et samlivsforhold, kan fri proces meddeles, hvis summen af parrets indtægtsgrundlag er 391.000 kr. eller mindre. Hvis parret har modstående interesser i sagen, anvendes dog ansøgerens eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige.

Stk. 4. Beløbene i stk. 3 forhøjes med 53.000 kr. for hvert barn, herunder stedbørn og plejebørn, under 18 år, som enten bor hos ansøgeren eller i overvejende grad forsørges af denne.

§ 2. Afviger ansøgerens aktuelle indkomstforhold ifølge de foreliggende oplysninger væsentligt fra det, der er lagt til grund ved opgørelsen af indtægtsgrundlaget efter § 1, stk. 1, lægges de tilsvarende aktuelle indkomstforhold til grund. Det samme gælder, hvis der ikke er opgjort et indtægtsgrundlag for ansøgeren.

§ 3. Er ansøgeren under 18 år, kan der tillige tages hensyn til forældrenes økonomiske forhold.

§ 4. Ansøgeren skal vedlægge årsopgørelse fra skattemyndighederne for 2014. Indgives ansøgningen i december 2016 vedlægges tillige årsopgørelsen for 2015. Lever ansøgeren i et samlivsforhold, skal samleverens årsopgørelse tillige vedlægges. Dette gælder dog ikke, hvis parret har modstående interesser i sagen.

Stk. 2. Ansøgeren skal oplyse antallet af børn, herunder stedbørn og plejebørn, under 18 år, som enten bor hos ansøgeren eller i overvejende grad forsørges af denne.

Stk. 3. Ansøgeren skal oplyse, om der er en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostningerne ved sagen.

Stk. 4. Civilstyrelsen kan pålægge ansøgeren at tilvejebringe yderligere oplysninger til brug for sagens behandling.

§ 5. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. januar 2016.

Stk. 2. Bekendtgørelsen finder anvendelse på ansøgninger, der behandles den 1. januar 2016 eller senere, medmindre den retssag, hvortil der ansøges om fri proces, er afsluttet før denne dato.

Stk. 3. Bekendtgørelse nr. 1270 af 2. december 2014 om fri proces ophæves. Bekendtgørelsen finder dog fortsat anvendelse på ansøgninger om fri proces i retssager, der er afsluttet før den 1. januar 2016.

Justitsministeriet, den 1. december 2015

Søren Pind

/ Astrid Mavrogenis

